

G. I.

1 7 6 1.

Et ex penult. Mic Saeh Feder.
comparantij 1769 die 25 Martij

N° 136

B.Mr. O.
182.

731

Canones Ecclesiarum

Varad. p. Abi. Szenczy Kertesz
1642.

D.

182.

116
117
118

Liber Bibliothecae Lau Ormori.
Comp. 31. 12. sign. 1 Barad
830.

P
illa satis
tuta: ne
ri ritus q
ducunt
ut his ab
tot asque
mus. N
lus exig
fiant, n
quam
decoru
quent
comit
fragio
servar

Rom
Fou
n

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
								

PRIMA CLASSIS,
DE
FIDE ORTHODOXA
TENENDA, ET EPISCO-
porum Ordinationibus & Of-
ficiis.

CANON I.

De Fide Orthodoxa firmiter tenenda.

Primum omnium, credimus & confitemur: DEUM verum eum esse, qui à sanctis olim Prophetis & Apostolis agnitus, prædicatus ac religiose adoratus, in cujus quidem nomine omnes Christiani baptizati sumus, nempe Patrem, Filium, & Spiritum S. unum quidem natura Deitatis æternæ, majestate, gloria, operationibus & cultu; sed tribus hypostasibus, earumque proprietatibus vere distinctum, prout Symbolum Apostolicum, & sancti Athanasii, Nicænæque Synodi, fidem Catholicam, non solum de sancta Trinitate, verum & de cæteris Christianæ religionis capitibus plane exponunt.

Quisquis igitur alium ab hoc Deum in Ecclesia annunciare, & contrariam Catholicæ, quæ in prætactis Symbolis proposita & expli-

P R Æ F A T I O.

Nulla satis firma est, nisi certis legibus con-
 tuta: nec sine statâ quadam forma serva-
 ri ritus quispiam potest. Huc ergo quæ con-
 ducunt leges, tantum abest ut damnemus,
 ut his ablatiis, dissolvi suis nervis Ecclesias,
 totasque deformari ac dissipari contenda-
 mus. Neque enim haberi potest quod Pau-
 lus exigit, ut decenter omnia & ordine
 fiant, nisi additis observationibus, tan-
 quam vinculis quibusdam, ordo ipse &
 decorum consistat. His de causis se-
 quentes Canones conscripsimus, &
 communi Ecclesiarum nostrarum suf-
 fragio confirmavimus, ac seriò ob-
 servari decrevimus.

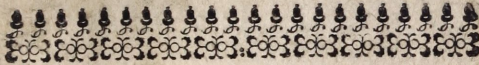
*Kon a jo mi Titulecs
 Foder Mikal' Urani*

nevitcu

atanyossan Feherde

PRIMA

Kaposvaria

PRIMA CLASSIS,
 DE
 FIDE ORTHODOXA
 TENENDA, ET EPISCO-
 porum Ordinationibus & Of-
 ficiis.

CANON I.

De Fide Orthodoxa firmiter tenenda.

Rimum omnium, credimus & confitemur: DEUM verum eum esse, qui à sanctis olim Prophe- tis & Apostolis agnitus, prædica- tus ac religiose adoratus, in cujus quidem no- mine omnes Christiani baptizati sumus, nem- pe Patrem, Filium, & Spiritum S. unum qui- dem natura Deitatis æternæ, majestare, gloria, operationibus & cultu; sed tribus hypostasi- bus, earumque proprietatibus vere distinctum, prout Symbolum Apostolicum, & sancti A- thanasii, Nicænæque Synodi, fidem Catholi- cam, non solum de sancta Trinitate, verum & de cæteris Christianæ religionis capitibus pla- ne exponunt.

Quisquis igitur alium ab hoc Deum in Ec- clesia annunciare, & contrariam Catholicæ, quæ in prætactis Symbolis proposita & expli-

cata est, fidem contumaciter profiteri præsumserit, eum jam olim anathematizatum judicamus ab Apostolo Paulo; dicente: *Licet nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Gal. i. 8.

SYMBOLUM Apostolicum, cujus auctores ipsos Apostolos fuisse credimus, hujusmodi est: *Credo in Deum Patrem, omnipotentem, creatorem cæli & terræ, &c.*

SYMBOLUM vero sancti Athanasii hujusmodi est: *Quicumq; vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat Catholicam fidem: quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absq; dubio in æternum peribit. Fides autem Catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur: neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti. Sed Patris & Filii & Spiritus sancti una est divinitas, æqualis gloria, coæterna majestas. Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus. Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus. Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus sanctus. Æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus sanctus. Et tamen non tres æterni, sed unus æternus. Sicut non tres increati, nec tres immensi: Sed unus increatus & unus immensus. Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus: Et tamen non tres omnipotentes, sed*

sed unus omnipotens. Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus: Et tamen non tres Dii sunt: Sed unus est Deus. Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus sanctus: Et tamen non tres Domini: sed unus est Dominus. Quia sicut sigillatim unamquamque personam Deum ac Dominum confiteri Christiana veritate compellimur: Ita tres Deos aut tres Dominos dicere, catholica religione prohibemur. Pater à nullo est factus, nec creatus, nec genitus. Filius à Patre solo est: non factus, nec creatus, sed genitus. Spiritus sanctus à Patre & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus: sed procedens. Unus ergo Pater, non tres Patres: unus Filius non tres Filii: unus Spiritus sanctus, non tres Spiritus sancti. Et in hac Trinitate nihil prius, aut posterius, nihil majus, aut minus. Sed totæ tres personæ, coæternæ sibi sunt, & coæquales. Ita, ut per omnia, sicut jam supra dictum est, & Trinitas in unitate, & unitas in Trinitate venerenda sit. Qui vult ergo salvus esse, ita de Trinitate sentiat. Sed necessarium est ad æternam salutem, ut Incarnationem quoque Domini nostri Jesu Christi fideliter credat. Est ergo fides recta, ut credamus & confiteamur, quia Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, Deus & homo est. Deus est ex substantia Patris ante sæcula genitus, & homo ex substantia matris in sæculo natus. Perfectus Deus, perfectus homo ex animarationali, & humana carne subsistens. Æqualis Patri secundum divinitatem, minor Patre

8 P R I M A C L A S S I S

secundum humanitatem. Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus. Unus autem non conversione Divinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum. Unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ. Nam sicut anima rationalis & caro, unus est homo, ita Deus & homo unus est Christus. Qui passus est pro nostra salute: descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis: Ascendit ad cælos: sedet ad dextram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare vivos & mortuos. Ad cuius adventum omnes homines resurgere debent cum corporibus suis. Et reddituri sunt de factis propriis rationem. Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui vero mala, in ignem æternum. Hæc est fides Catholica, quã nisi quisq; fideliter firmiterq; crediderit, salvus esse non poterit.

F I D E S Nicænæ Synodi sic legitur: Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum Dominum nostrum Iesum Christum Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum, ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialem Patri. per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine: & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepul-

CANONUM ECCLES. 9

sepultus est: & resurrexit tertia die secundum scripturas: & ascendit ad cœlos: sedet ad dextram Patris: & iterum venturus est in gloria, iudicare vivos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum. Dicentes autem: erat quando non erat, aut non erat, antequam fieret, & quia ex non extantibus factus est, aut ex altera substantia, vel essentia: dicentes esse aut creatum, aut convertibilem Filium DEI, hos tales anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.

CAN. II.

De Ordine Ecclesiastico.

CUM Apostolus Paulus certos numeret gradus eorum, qui regere & gubernare tenentur Ecclesias, Et ipse, inquit, dedit alios *A-Eph. 4.* apostolos, alios vero Prophetas, alios autem Evangelistas, alios autem Pastores, alios Doctores ad institutionem sanctorum, in opus administrationis, in ædificationem corporis Christi, &c. Ac idem Apostolus alibi Episcoporum & Presbyterorum *1. Tim. 3. Tit. 1.* meminerit. Nos quoq; in Ecclesiis nostris hos ordines & gradus ita agnoscimus, ut certos habeamus Episcopos, Presbyteros item eminenter sic dictos, seu Seniores, qui cæteros DEI Ministros & Ecclesiarum Pastores, scripturæ phrasi sic vocatos, certis legibus regere debeant.

CAN. III.

Qualis eligendus in Episcopum.

Cujusmodi virtutes præquirantur in eo, qui in Episcopum eligendus est, earum .1. *Tim.* 3. specialiter meminit Apostolus, *Oportet, in- v. 2. quiens, Episcopum irreprehensibilem esse, unius u- Tit. 1. 6. xoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, &c.* quorum, inquit Calvinus, omnium summa huc redit: non esse eligendos nisi qui sanæ sint doctrinæ, & sanctæ vitæ, nec aliquo vitio notabiles, quod & illis adimat autoritatem, & ministerio ignominiam afferat. Ac in hujusmodi quidem constitutionibus Ecclesiasticis approbamus consensum veterum Conciliorum (salva tamen orthodoxæ fidei nostræ veritate) quorum Canones sic legimus, ut editos invenimus, sed in iis multa vocabula nobis inusitata, qualia sunt: Clericus, Laicus, Pontifex, Sacerdos, metropolitanus, &c. saltem patienter toleramus, in nostris verò Ecclesiis ea usurpare nolumus, contenti sacre scripturæ phrasibus usitatissimis.

Placet in primis Conc. Carthagin. 4. Can. 1. qui sic loquitur: Qui Episcopus ordinandus est, antea examinetur, si natura sit prudens, si docilis, si moribus sit temperatus, si vita castus, si sobrius, si semper suis negociis cavens, si humilis, si affabilis, si misericors, si literatus, si le-

e Domini instructus, si in scripturarum sensibus cautus, si in dogmatibus exercitatus, & ante omnia, si fidei documenta verbis simplicibus asserat, i. Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, &c.

C A N. I V.

De modo eligendi Episcopum.

Quod vero sanctam canonicamque Episcoporum electionem attinet, pio exemplo divorum Apostolorum (qui statuerunt duos Act. i. ex his viris, qui secum erant congregati in omni tempore, quo intravit & exiit inter eos Dominus Jesus, &c. Et orantes, dixerunt: Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus accipere sortem ministerii hujus & Apostolatus, de quo prevaricatus est Judas: & dederunt sortes eis, & cecidit sors super Matthiam) nos legitime in Concilio congregati, cum religioso timore jejunantes, ac Spiritum S. qui corda regat omnium, magna cum devotione invocantes & adorantes, duos ex Sympresbyteris nostris statuimus in medium, quibus loco sortium liberas voces seu suffragia damus, excludentes favorem, omnem personarum respectum, procul arcentes omnem æmulationem, irā, odium, discordias, contentiones, rixas, admittentes & populi cōsensum. Si verò pauciorum quorundam obstiterit contradictio, plurimum

Inst. l. 4. cap. 4. rium stabit sententia Sacerdotum, secundum Canonem 6. Concil. Nicæni; sic & Calvinus refert: Veterum hanc fuisse sententiam, ut is eligatur, quem Clerus & plebs, aut major numerus postulaverit.

C A N. V.

De jure populi in eligendis Ecclesiasticis.

Act. 6. P Opulum seu seculares etiam admittendos esse in electionem Ecclesiasticorum, patet ex Actis Apostolorum: Nam convocantes duodecem multitudinem discipulorum, dixerunt: Considerate fratres viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus (ministerii scilicet) & placuit sermo coram omni multitudine, & elegerunt Stephanum, &c. hos statuerunt ante conspectum Apostolorum.

Approbamus & hoc loco consentientes veterum Conciliorum Canones: Cujusmodi est Antiocheni Conc. Can. 23: Episcopo non licet pro se alterum successorem sibi constituere, licet ad exitum vitæ proveniat: quod si tale aliquid factum fuerit, irritum esto hujuscemodi constitutum: servet autem jus Ecclesiasticum id continens; oportere non aliter fieri, nisi cum Synodo & judicio Episcoporum, qui post obitum quiescentis potestatem habent, qui dignus extiterit, promovere.

Aurelianen. Conc. V. Can. 4. 5. sic leguntur: juxta quod antiqui Canones decreverunt: Nullus invitus detur Episcopus, sed nec per oppressionem potentium personarum ad consensum faciendum, cives, aut Clerici, quod dici nefas est, inclinentur. Quod si factum fuerit, ipse Episcopus, qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab incepto Pontificatus honore deponatur in perpetuum. Item; Nulli viventi Episcopo alius superponatur Episcopus, nisi forsitan in ejus loco, quem culpa capitalis dejecerit.

Refert quidem Theodoretus lib. 4. c. 20. Petrum ab Athanasio Successorem nominatum, sed continuo adjungit: Sacerdotalem ordinem ratum id habuisse, Magistratum & primores, populumque universum sua acclamatione approbasse.

C A N. VI.

Episcopus ordinandus Canones agnoscat.

HOc & olim constitutum fuit in Conc. Carthag. 3. Can. 3. qui sic legitur: Placuit ut ordinandis Episcopis, vel Clericis, prius ab Ordinadoribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contra statuta Concilii fecisse poeniteat.

*Quod Episcopus ordinandus jurare
teneatur.*

EPiscopus sic ab ordine Ecclesiastico & populi suffragio legitime electus, in ordinatione sui, sumto Bibliorum codice, & Confessione Helvetica, Canonibusque Ecclesiasticis, jurisjurandi sacramento in sancta Synodo, genibus flexis, clara voce prolato obligetur, & firmiter obstringatur, ad regendas fideliter inspectioni suæ concreditas Ecclesias, ad fidem item Catholicam sincera cordis devotione custodiendam, ad leges etiam Ecclesiasticas firmiter & fideliter observandas, ad vitam denique suam piè & sine scandalo Ecclesiæ instituendam.

Approbamus hic Toletani Conc. xi. Can. 10. qui sic legitur: Omnes Pontifices, Rectoresque Ecclesiarum, tempore, quo ordinandi sunt, sub cautione promittant, ut fidem Catholicam sincera cordis devotione custodientes, justè & piè vivere debeant, atque obsequii reverentiam præeminenti sibi dependant.

De formula juramenti usurpanda.

EGo, Ministrorum DEI & Ecclesiarum Helveticam Confessionem amplectentium, legitime electus Episcopus, testor coram DEO.

& Christo Jesu, & electis Angelis, & in præsentia sanctæ hujus Synodi, quod in functione Episcopatus mei, nullam aliam doctrinam vel publicè vel privatim docturus sim, præter eam, quæ in Canonicis libris sanctorum Apostolorum & Prophetarum continetur: quam quidem doctrinam, ac fidem orthodoxam, ut & Domini Seniores, cæterique Ecclesiastici, meæ inspectioni subjecti doceant, diligenter ac seriò invigilaturus sim. Item, quod Ecclesiis nostris, earumque Inspectoribus præesse & prodesse velim; quod Canones Ecclesiasticos & ipse observare, & ab aliis observari fideliter procuraturus sim; quod denique vitam meam piè instituire pro viribus contendam, quæ omnia, quod pro gratia divinitus mihi data, secundum imbecilitatem naturæ humanæ quantum fieri poterit, diligenter facere velim, sic me DEUS adjuvet Trinus & Unus, sic mihi sit propitius Pater, Filius & Spiritus S. Amen.

C A N. IX.

De ritu Consecrationis.

CUM in ordinatione sancti Matthiæ, Apostoli, & segregatione Pauli Barnabæque, *Act. 1.*
 Prophetæ & Doctores plures adfuerint, qui *13.*
 jejunantes orantesque, manuum impositione consecrarunt eos: Nos quoque plurium Episcoporum, quando præsentibus esse possunt, be-
 ne-

nedictiones maxime approbamus, secundum
 Canones antiquos. Quoniam vero de Ti-
 2. Tim. motheo scriptum est: *Noli negligere gratiam*
 4. v. 14. *quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cum*
impositione manuum Presbyterii; &, Resuscites
gratiam Dei, quæ est in te per impositionem ma-
nuum mearum. Ideo si necessitas ita postulet,
 hoc exemplo inducti, contenti erimus paucio-
 rum vel unius Episcopi, & dominorum Pres-
 byterorum, seu Seniorum ordinationibus &
 consecrationibus benedictionibusque, quas si-
 gillatim summa cum devotione, ritu veterum
 cum impositione manuum proferant.

C A N. X.

De precipuis Episcopi functionibus.

ORdinatus sic, & consecratus Episcopus,
 sciat imprimis non otium, sed bonum o-
 pus se consecutum esse: ideo ex officio suo te-
 2. Tim. 3. neatur Ecclesiam, cui præfectus est, puro Dei
 2. 1. verbo & Sacramentis pascere, peccantes in di-
 2. Pet. 5. sciplina Ecclesiastica tenere, vitæ suæ innocen-
 tia omnibus præluere: aliis item Episcopatu
 suo subjectis Ecclesiis non somnolenter invigi-
 lare, ut in eis orthodoxæ fidei veritas & synce-
 ritas permaneant; ne schismata & hæresis o-
 riantur, ut Sym-Presbyterii nostri sedulo offi-
 cium suum faciant ac irreprehensibiliter vi-
 vant, ut populus in doctrina & moribus pro-
 ficiat.

ficiat: Visitaciones item extraordinarias interdum in sua persona instituire, ordinarias autem, annuatim dominis Senioribus injungere, in visitationibus autem, debet inquirere in doctrinam & mores tam Ministrorum, quam auditorum, si proficiant in dogmatibus fidei, si dignam Evangelio vitam ducant, si Templorum, Parochiarum, & Scholarum ædificandarum, vel restaurandarum curam habeant, si suis Pastoribus promissam mercedem solvant, si Templorum & Parochiarum proventus cives, vel Domini terrestres percipiant, si terras arabiles, prata, vineas, molendinas, ab antiquo Ecclesiis destinatas pro se usurpent, pro quibus restituendis instare, ac sedulo operam navare debet. Teneatur insuper Episcopus Ministros Ecclesiarum, & Rectores Scholarum ab injuriis, secundum Canones præscriptos, vindicare, conformitatem rituum & ceremoniarum præcipere, Candidatis sacri Ministerii, vocatis legitime, sacrum ordinem, communi cum dominis Senioribus opera, conferre, idoneis per privatum examen inventis personis vocatis & juratis, ad tempus usque futuræ Synodi, verbum prædicandi licentiam dare: Causas oblatas cum sancto Presbyterio simul dijudicare: irregulariter viventes, vel ab officio aliquamdiu suspendere; vel penitus deponere, sceleratos, primum exauthoratos, se-

18 P R I M A C L A S S I S

cularibus Magistratibus puniendos tradere, & cætera hujusmodi, ut decenter & ordine fiant omnia, diligenter procurare, ac sollicitudinem omnium Ecclesiarum suis finibus conclusarum habere.

C A N. X I.

Episcopus solus ordinare quenquam non præsumat.

P Atres Concilii Carthaginen. 4. Canon. 22. hac de causa scriptum reliquerunt, qui sic legitur: Ut Episcopus sine Concilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita ut civium assensum, & conniventiam, & testimonium quærat.

C A N. X I I.

Quod Episcopus in aliena provincia non debeat ordinare.

C Um certis limitibus diœceses sint distinctæ, quilibet Episcoporum maneat in suis terminis, ac sibi subjectos ordinet, nec in alienam messem falcem suam immittat: qua quidem de causa Antiocheni Conc. Can. 13. sic legitur: Nullus Episcopus, ex alia provincia audeat ad aliam transgredi, & ad promotionem Ministerii aliquos in Ecclesiis ordinare, licet consensum videantur præbere nonnulli, nisi literis tam Metropolitanæ (talem Episcopum nos non agnoscimus) quam cæterorum,

qui

CANONUM ECCLES. 19

qui cum eo sunt, Episcoporum rogatus adveniat, & sic ad actionem ordinationis accedat. Si vero nullo vocante, inordinato more deproperet super aliquibus ordinationibus & Ecclesiasticis negotiis, ad eum non pertinentibus componendis, irrita quidem quæ ab eo geruntur existant: ipse vero incompositi motus sui & irrationabilis audaciæ subeat ultionem, ex hoc jam damnatus à sancto Concilio.

CAN. XIII.

Non licere Episcopo alii subiectum in sua provincia ordinare.

PLacuit nobis hac de causa constitutus Can. 19. Sard. Conc. qui sic legitur: Osius Episcopus dixit: & hoc universi constituimus, ut quicumque ex alia Parochia voluerit alienum Ministrum ordinare, sine consensu & voluntate ejus Episcopi non sit rata ordinatio ejus: quicumque autem hoc usurpaverit, à fratribus & Coëpiscopis nostris & admoneri debet & corrigi.

CAN. XIV.

Ne Episcopus alterius plebes usurpet.

PLacet nobis hac de re editus Can. 10. Conc. Carth. 1. Qui sic legitur: Felix Episcopus Bajanenſis dixit: Nullus debet collegæ suo facere injuriam: multi enim transcendent sua, & usurpant aliena ipsis invitis. Gratus Episco-

I. Tim.

6.

pus dixit: Avaritiæ cupiditas radicem omnium malorum esse, nemo qui dubitet; proinde inhibendum est, ne alienos fines usurpet, aut transcendat litem suam Collegam suum, aut usurpet alterius lebes sine eius petitu, quia inde cætera omnia generantur. Universi dixerunt: placet.

C A N. XV.

De Episcopis vacantibus.

DE iis Antiocheni Conc. Can. 16. scriptus est in hunc modum: Si quis Episcopus vacans, in Ecclesiam vacantem profiliat, sedemque pervadat, absque integro perfectoque Concilio, hic abjiciatur, necesse est, etsi cunctus populus, quem diripuit, eum habere delegerit.

C A N. XVI.

De Episcopo, qui per pecuniam ordinationem facit.

Magni illius Concilii Chalcedonen. Can. 2. hac de re editus, nostræ sanctæ Congregationi placuit hac in parte: Si quis Episcopus per pecuniam ordinationem fecerit, & precio redegerit Spiritus sancti gratiam, quæ vendi non potest, ordinaveritque per pecuniam Presbyterum, aut Diaconum, &c. Qui hoc attentare probatus fuerit, proprii gradus periculo subiacebit, & qui ordinatus est, nihil ex hac ordi-

ordinatione, vel promotione, quæ est pro negotiatione facta, proficiat; sed sit alienus à dignitate, vel sollicitudine, quam pecuniis acquisivit. Quod autem Ordinati nostri tempore ordinationis expendunt, non precium est sacri ordinis accepti, sed spontanea quædam & gratuita oblatio in usum Ecclesiæ accepta, quæ reuocari non debet.

CAN. XVII.

Quod utilitatis non propria, sed necessitatis Ecclesiæ causa, Episcopus sedem mutare possit.

Hæc constitutio est magni illius Conc. Carthagin. 4. cujus Canon 27. sic legitur: Ut Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat, nec quisquam inferioris ordinis Clericus, sane sic utilitas futurum poposcerit, decreto pro eo Clericorum & Laicorum Episcopis porrecto, in præsentia Synodi transferatur, nihilominus alio in ejus loco Episcopo subrogato. Consonat Sardian. Concilii Can. 1. qui sic legitur: Osius Episcopus dixit: Non minus mala consuetudo, quam perniciosa corruptela funditus eradicanda est, ne cui liceat Episcopo de sua civitate in aliam transire civitatem, est enim causa hæc hoc facere tentant, cum nullus in hac regione sit Episcopus, qui de majore civitate

ad minorem transfret: unde apparet avaritiæ ardore eos inflammari & ambitioni servire, & ut dominationem agant. Si omnibus placet, hujusmodi pernicies sævius & austerius vindicetur, ut nec laicam communionem habeat qui talis est. Responderunt, universi: Placet.

C A N. XVIII.

Ut Episcopus causas majores audiat presentibus Sym-Presbyteris.

Concilii Carth. 4. Can. 23. hac de re sic legitur: ut Episcopus nullius causam audiat, absque presentia Clericorum suorum: alioqui irrita erit sententia Episcopi, nisi Clericorum presentia confirmetur: Consensus tamen Dominorum Seniorum per literas significatus, ratificabit sententiam Episcopi.

C A N. XIX.

De injusta damnatione Episcopi.

Ejusdem Concilii Carth. 4. Can. 28. hac de causa sic legitur: irritam esse injustam Episcoporum damnationem, & idcirco à Synodo retractandam, datur ergo appellatio ab Episcopi sententia ad Synodum.

C A N. XX.

Episcopus solus Presbyterium non deponat.

Placuit hoc etiam firmiter statuendum esse, ne Episcopus majorem, quam ei sanctum Presby-

CANONUM ECCLES. 23

Presbyterium contulit, authoritatem usurpet, ideo Hispalen. Conc. 2. Can 6. ei præscribimus, qui sic legitur: Decrevimus Synodali sententia, ut nullus nostrum, sine Concilii examine, deicere quemlibet Presbyterum vel Diaconum audeat, &c.

CAN. XXI.

Episcopus dissidentes concordare compellat.

Salubris est hæc etiam constitutio Concilii Carth. 4. cujus Can. 26. sic legitur: Studendum esse Episcopis, ut dissidentes fratres, sive Clericos, sive Laicos ad pacem magis, quam ad iudicium cohortentur. Placet eisdem Conc. Can. 25. Episcopos dissidentes, si non timor Dei, Synodus reconciliet. Item Can. 59. Discordantes Clericos Episcopus, vel ratione vel potestate ad concordiam trahat inobedientes Synodus per audientiam damnet.

CAN. XXII.

De Episcopo negligente monendo vel deponendo.

Habemus hujus rei exempla, ipsos Apostolos, Domini, imprimis Paulum, qui suum Timotheum sic monuisse legitur: Noli negligere gratiam, quæ in te est. Item: moneo te, resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum: Qui Petrum Apostolum non solum monuit, sed in faciem ei

restitit. *Gal. 2.* Ephesinos Episcopos sic exhortatus est: Attendite vobis & universo gregi. *Act. 20.* Similiter & Petrus suos Sym-Presbyteros: pascite, inquit, gregem DEI, qui in vobis est, non coactè, &c. Si vero Episcopus saepe monitus in eadem socordia perseveraverit cum detrimento magno multarum Ecclesiarum, deponitor. Simili sententiæ subjacebit, si adversus hæreses extirpandas insigniter negligens fuerit.

C A N. XXIII.

De Episcopo contumaci.

ANtiocheni Con. Can. 17. sic legitur hac de causa: Si quis Episcopus, per manus impositionem Episcopatum acceperit, & præfese populo constitutus, ministerium subire neglexerit, nec acquieverit ire ad Ecclesiam sibi commissam, hunc oportet communionem privari, donec susceperit coactus officium, aut certe de eo aliquid, integra decreverit ejusdem provinciæ Synodus Sacerdotum.

C A N. XXIV.

De Episcopis, qui excommunicatum alterius suscipiunt.

Patres Arausici Conc. i. Can. 10. sanxerunt in reatum venire Episcopum, qui admonitus de excommunicatione cujusque, sine reconciliatione ejus, qui eum excommunicavit, ei communicare præsumserit, &c. C A N.

CAN. XXV.

De Episcopo suspensō.

IN hoc casu approbamus Arelaten. Conc. 2.

Can. 30. qui sic legitur: Secundum instituta Seniorum, si à communione Sacerdotali fuerit authoritate suspensus Episcopus, hunc non solum à Clericorum, sed etiam à totius populi colloquio aut convivio placuit excludi, donec resipiscens ad sanitatem redire festinet.

CAN. XXVI.

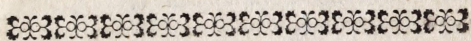
*De discrepantibus judiciis in causa
Episcopi.*

SI quis Episcopus in causam attractus, de certis criminibus judicetur, & contingat de eo iudices ordinarios seu comprovinciales diffidere, cum iudicatus Episcopus ab aliis, ut innocens, absolvendus, ab aliis autem, ut reus, merito, condemnandus creditur, pro huiusmodi ambiguitate tollenda ex alia provincia extraordinarii iudices convocabuntur, ut per eos simul, & per comprovinciales, quod iustum fuerit, uniformiter judicari possit. Si vero Iudices comprovinciales cuncti, consonanter, in causam attractum absolvendum vel condemnandum iudicaverint, concursu eorum firma manebit sententia, nec provocabitur ad externos.

Episcopus Clericos conversos sub juramento recipiat.

NE in recipiendis conversis, vel Episcopus decipiatur, vel sanctum nostrum Presbyterium ludificetur: qui per gratiam Redemptoris nostri, in gremium Ecclesiæ nostræ redire cupiunt, non solum examen sustinere, sed & Sacramentum juramenti, viva voce, & scripto coram Episcopo edere debebunt, idque in hanc vel similem formam: Ego, postquam diutina mecum deliberatione pertractans, divina gratia adjutus, ac supernæ illustrationis lumine illustratus, errorum laqueos, quibus hactenus constrictus tenebar, certo cognovi: nunc prona & spontanea voluntate illos damnans, ac repudians, ad unitatem Ecclesiæ orthodoxæ Helviticæ confessionem amplectentis revertor. Ne vero non pura, sed simulata mente reversus existimer: spondeo sub ordinis mei casu, & anathematis obligatione, atque promitto, nec simplici verbo promitto, sed juro per sacrosanctam Trinitatem, me in unitate Ecclesiæ vestræ semper mansurum, nec ad pristinos errores, quos nunc voce, & semper scripto damno, reversurum. Quod si (quod absit) ab hac me unitate divisero, perjurii reatum incurrans, pœnæ condignæ obligatus

gatus cum auctore schismatis habeam in futuro seculo portionem. Hanc autem cartulam in maiorem fidem professionis, promissionisque meæ, manu propria scriptam & sigillo proprio munitam, Tibi, Venerande Domine Episcopo, tradidi; Anno & die in tali loco, Ego huic confessioni, promissionique meæ, manu propria subscripsi.

SECUNDA CLASSIS
 CANONUM ECCLE-
 SIASTICORUM;
 DE
 SENIORIBUS
 CANON I.

De auctoritate D. D. Seniorum.

Quoniam in divinis literis passim, Presbyteri seu Seniores, Episcopi vocantur, hanc eis dignitatem, auctoritatem, & potestatem conferimus, ut quasi Senatores Patresque Ecclesiæ, ipsam consilio salubri, & legibus Ecclesiasticis, communi cum Episcopo opera & studio regere gubernareque debeant. Nam Apostolus Ephesinos Presbyteros Episcopos nominavit; *Attendite, inquit, v. 17. & vobis & universo gregi in quo vos Spiritus sanctus 28.*
 posuit

posuit Episcopos regere vel pascere Ecclesiam DEI.

- Tit. 1. v. Idem Presbyteros à Tito constituendos Episcopi titulo exornavit, dicens: *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea quæ desunt corrigas, & constituas per civitates Presbyteros, si quis sine crimine est, &c. Oportet enim Episcopum sine crimine esse.* Idem, manuum impositionis potestatem Presbyteris tribuit, cum hæc suo Timotheo scripsit: *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum Presbyterii.* Idem: *Qui bene præsent, inquit, Presbyteri, duplici honore digni habeantur.* Et ipsi Apostoli Petrus & Johannes Presbyteros seu Seniores sese appellaverunt. Merito hic & sancti Hieronymi sententia audienda est, qui, antequam, inquit, Diaboli instinctu studia in religione fierent, communi Presbyterorum Concilio Ecclesiæ gubernabantur: postquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat, suos putabat, non Christi, decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, & schismatum semina tollerentur. Et sicut Presbyteri sciunt se ex Ecclesiæ consuetudine, ei qui sibi præpositus fuerit, esse subjectos: ita Episcopi noverint, se magis consuetudine, quam dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris esse majores, & in commune debere Ecclesiam regere.

CAN. II.

De Senioribus solemniter consecrandis.

Cum idcirco hæc tanta sit dignitas, auctoritas & potestas Venerabilium Seniorum, ut pluribus singuli Ecclesiis regendis sint præpositi, à sancta Synodo eos quoque pariter sicut Episcopum, canonicè electos, vocatos, & ordinatos juratosque oportet præfici certis Diœcesibus legitimè gubernandis.

CAN. III.

Unusquisque Seniorum sua sorte contentus sit, nec quenquã solus ordinet.

Æquum autem est, & concordie alendæ multum utile, ut unusquisque D. Seniorum, solas suæ inspectioni subjectas Ecclesias gubernet, earumque cura & moderamine contentus sit, nec terminum suæ diœceseos, cum injuria alterius transgrediatur: nec quenquam per se, sine consensu Episcopi superioris in particulari aliquo conventu ordinare præsumat.

CAN. IV.

Ne Seniores contempto Episcopo seorsim sese colligant.

Non ignoramus concordie bonum, & discordie malum maximum, juxta verissimas vulgo notas sententias: *Concordiâ res parvæ crescunt, discordiâ magnæ dilabuntur.* Et, *Omne Matti regnum divisum contra se, desolabitur.* Et, *Omnis 12. v. 2. civitas,*

civitas, vel domus, divisa cōtra se, nō stabit. Quamobrem definivimus, ut quilibet D. Seniorum suæ jurisdictioni subjectos DEI Ministros, in particularem quidem Synodum, ad causas aliquas discutiendas cogere sua autoritate possit, sed ab universali Congregatione abscindere minime præsumat, ut schismaticus. Hac de re Antiocheni Conc. Can. 5. sic legitur: Si quis Presbyter aut Diaconus Episcopum proprium contemnens, se ab Ecclesia sequestraverit, & seorsim colligans altare constituerit, & commonenti Episcopo non acquieverit, nec consentire vel obedire voluerit, semel & iterum convocanti, hic damnetur omni modo, nec ultra remedium consequatur, quia suam recipere non potest dignitatem: quod si Ecclesiam conturbare, & sollicitare persistat, tanquam feditiosus, per potestates exteras opprimatur.

C A N. V.

Quod D. Seniores juratis licentiam prædicandi concedant.

ERuditatis in verbo Domini, & morum integritate conspicuis viris, vocatis ab Ecclesiis legitime, D. Seniores propria autoritate, inconsulto etiam Superintendente, ad Synodi usque tempus, licentiam prædicandi dare possunt, sub reversali, urgente aliqua necessitate: iis tamen juratis prius, & privato examine probatis.

C A N. VI.

Quod vacantibus Ecclesiis Pastores praeficere debeant Seniores.

Quilibet D. Seniorum, in suis dioecesibus existentium Ecclesiarum curam habentes maximam, eas diutius vacare, cum pietatis & cultus divini detrimento, minimè patientur: verùm de idoneis Ministris solliciti, sua propria autoritate & potestate oppidatim eos constituere & collocare debent, qui tamen prioribus legitimè succedant.

C A N. VII.

Quod, necessitate sic postulante, de una Ecclesia in aliam Minister transferri possit per D. Seniore.

EVenit interdum, ut Ecclesia suo Pastore orbata, graviter periclitetur, nisi maturè ei succurratur. Cum in tali necessitate mora longa sit periculosissima, de minoribus in majores Ecclesias Ministros transplantare studeant D. Seniores; sine turba nihilominus, nec invito, sed placidè gratificante populo, & Episcopo, si fieri potest, conscio.

C A N. VIII.

De judicandi potestate D. Seniorum.

IN Conventibus suis particularibus, minores causas, & controversias inter Concionatores & Auditores eorum subortas, vel inter
Com-

Compresbyteros ortas & motas, vel inter novos aut veteres conjuges natas lites, D. Seniores sua authoritate, secundum Canones definire, dijudicare, & componere debent, ne pluribus, ac sæpe minoris momenti causis & casibus generalis Synodus gravetur: attamen inter conjuges divortium faciendi authoritas relinquatur sanctæ Synodo, (annis singulis convenienti, si divinitus permissum fuerit) nisi necessitas aliqua ingens generalem Synodum expectare prohibuerit.

CAN. IX.

De Appellationibus.

SI quis forte contentiosus, aut inflatus sui Senioris iudicium contempserit, præiudicio ipse laborans, dabitur quidem ei Apellatio vel provocatio ad Episcopum, ab eo autem ad Synodum generalem, verum ubi iustum D. Senioris & Episcopi iudicium compertum fuerit, provocans ille, ac superbe appellans, humiliandus erit pro qualitate delicti, ut suo malo discat iusta iudicia non contemnere, ac eorum authoritatem non enervare.

CAN. X.

Quod D. Seniores suos collaterales Iudices habere debeant.

NOtum est ex sacris, Synedrion Judæorum olim constituisse ex pluribus Senioribus:

nos vero in senatu nostro Ecclesiastico, contenti erimus viginti viris, juris Ecclesiastici peritiam, per Dei gratiam consecutis, qui ad sententias ordine certo proferendas promti ac parati sunt. Singuli igitur D. Seniores per quinque dioceses desiti, eligant sibi ternos collaterales ex iis quos subjectos habent, qui omnes singulari studio, ac cura incumbant Canonico juri discendo, ut omnes controversiæ, tum secularium, tum Ecclesiasticorum in Synodis agitatae, facillime & legitime ab isto senatu decendantur, cæteris omnibus suffragantibus, consentientibus, ac iudicium approbantibus.

CAN. XI.

De ordine servando in sententiis proferendis.

Cum causa aliqua coram senatu isto Ecclesiastico proponitur, quia simul & semel omnes quid sentiant in animis suis, proferre non possunt, placet hunc ordinem servari, citra omne præjudicium inæqualis dignitatis & authoritatis, ut in definitionibus & determinationibus, primi suas proferant sententias R. D. Seniores cum suis colleteralibus seu suffraganeis. Deinde collectis eorum omnium sententiis, suam Episcopus proferet, idque in negotiis & controversiis magni momenti; in

C causis

causis autem facilioribus dijudicandis, is decisivam pronuntiabit sententiam, qui ab Episcopo monitus fuerit. Similiter docet Cal-
Lib. 4. vinus, inquiens: quas partes habet Consul in
Inst. c. 4. Senatu, ut referat de negotiis, sententias fe-
sect. 2. ret, consulendo, monendo, hortando, aliis præeat, autoritate sua totam actionem regat, & quod decretum communi consilio fuerit exsequatur, id muneris sustinebit Episcopus in Presbyterorum cœtu.

C A N. XII.

De visitationibus Seniorum.

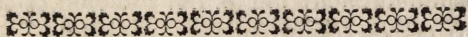
UT supra data est Episcopo autoritas visitationis extraordinariæ, in gravioribus scilicet, & raro contingentibus causis: ita ordinarias & annuas visitationes generalem nostram Synodum præcedentes D. Seniores instituere tenentur eadem forma, quæ Episcopo præscripta est: ideoque si quis eorum, quam diœcesin perlustrare neglexerit, nisi forte morbo impeditus, (in quo casu aliquem suæ jurisdictioni subjectum emittere potest) causam suæ negligentia reddere tenebitur sancto Presbyterio.

C A N. XIII.

Quomodo accusationes audiant Seniores.

IN visitationibus suis, accusationes adversus Dei Ministros, non aliter recipiant D. Seniores,

res, quam sub duobus aut tribus testibus, juxta Apostolum. Pœnam vero falso accusantes, & in probatione deficientes, talem legimus in Conc. Brac. 2. Can. 8. Si quis aliquem Clericorum macula fornicationis impetit, secundum præceptum Pauli Apostoli, duo vel tria testimonia requirantur ab illo: quod si non potuerit datis testimoniis approbare quod dixit, excommunicationem accusati accusator accipiat. Nos verò opem magistratus implorabimus, ut politicè talis calumniator puniatur, ubi disciplinam illam Ecclesiasticam exsequi non poterimus.

TERTIA CLASSIS,
DE
PRESBYTERIS COMMUNITER sic dictis, seu Pastoribus Ecclesiarum.

CAN. I.

De Vocatione Ministrorum DEI.

Nemo presumat temere involare, ad suspiciendum sacrosanctum Ministerii Ecclesiastici munus, sed expectet vocationem internam à Deo (quæ bonum est testimonium cordis nostri, quod neq; ambitio-

ne, neque avaritia, neque ulla alia cupiditate, sed sincero Dei timore, & ædificandæ Ecclesiæ studio oblatum munus suscipiamus) externam verò ab Ecclesia, ut S. Matthias, Titus, Timotheus; ne non missus currere videatur. Quia verò nonnulli sub specie humilitatis pietatisque, publicè prædicandi authoritatem sibi vendicant, cum Apostolus dicat, Quomodo prædicabunt nisi mittantur? Omnes, quicumque prohibiti, vel non missi, præter authoritatem aut licentiam, ab Episcopo aut Senioribus acceptam, publicè prædicandi, & Sacramenta administrandi officium usurpare ausi fuerint, excommunicandi erunt; & nisi admoniti cessaverint, alia competenti pœna puniendi.

C A N. II.

De Ordinationibus Ministrorum.

Vocati ad Ministerium Ecclesiasticum, non debent ullo pacto ministrare, vel in docendo, vel in administrandis Sacramentis, priusquam vel licentiati, vel in Synodo examinati ac ordinati fuerint ab Episcopo & Dominis Senioribus. Sic enim futura est eorum authoritas legitima.

C A N. III.

Qualiter licentia danda.

Vocatus aliquis ad functionem Ecclesiasticam, testimonium plebis vel per legatos, vel

vel per literas editum secum habeat, examenq; Episcopi, vel sui Senioris sustineat, ac eandem licentiam prædicandi, sed non Sacramenta administrandi, literis formatis concessam accipiat, ad Synodi usque tempus.

CAN. IV.

Quales ordinandi.

AD Ministerium Ecclesiasticum nemo debet ordinari, nisi qui mediocrem cognitionem Articulorum fidei orthodoxæ, secundum confessionem nostram Helveticam, habere probatus est in examine publico, præterquam testimonium plebis, vel Ministrorum de honesta sua conversatione, & moribus consecutus est; ne omnino rudes & ignari, infamesque ad sacrum ordinem promoti, majori potius dedecori, quam ornamento Ecclesiæ futuri sint. Concilii Carthag. 3. Can. 22. hac de re sic legitur; Nullus ordinetur Clericus non probatus vel Episcoporum examine, vel populi testimonio.

CAN. V.

Ordinandi Canones præcognoscant.

ID etiam regulare esse perspeximus decernendum, ut antequam sacrum ordinem aliqui consequantur Leges Ecclesiasticas, quibus obligari tenentur, ne, dum contra eas peccasse deprehenduntur, ignorantiam prætereant.

valeant. Qua de causa Aureliani Concilii IV. Can. 5. sic scriptum legimus: Parochiani Clerici, à Pontificibus suis necessaria sibi statuta Canonum legenda percipiant, ne ipsi, vel populi, quæ pro salute eorum decreta sunt, excusent postmodum ignorasse. Et Concil. Carthag. 3. Can. 3. sic legitur: Placuit, ut ordinandis Episcopis vel Clericis, prius ab ordinatoribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contra statuta Concilii fecisse poeniteat.

CAN. VI.

Ordinandi officialem libellum habeant.

Oportet ordinandos Agendis instructos assumere Ministerii sacri dignitatem, ne tandem in praxi hallucinentur turpiter, cum Sacramentorum & officiorum divinorum derogamine. Quam quidem cautionem observantes Patres Toletani Concil. 4. Can. 25. sic statuerunt: Quando Presbyteri in Parochiis ordinantur, libellum officialem à suo Sacerdote accipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi accedant, ne per ignorantiam etiam in ipsis divinis Sacramentis Christum offendant.

CAN. VII.

Ordinandi jurare tenent.

Jure meritoque sacramentum juramenti ab ordinandis exigit sanctum Presbyterium,

quo

quo Ministerii dignitatem consecuti officio fungantur magis fideliter, ac majori cum diligentia, memores quid Deo & Ecclesiæ, cum pia devotione promiserint. Qua in re nobis consenserunt jam olim Patres Toletani Conc. XI. Can. 10. Qui sic legitur: Omnes Pontifices, Rectoresque Ecclesiarum, tempore quo ordinandi sunt, sub cautione promittant, ut fidem Catholicam, sincera cordis devotione custodientes, justè & piè vivere debeant, atque obsequii reverentiam præminentibus dependant.

CAN. VIII.

De Forma Juramenti.

FORMAM Juramenti hanc vel simplicem usurpabimus. Ego N. N. juro coram Deo vivo, qui est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, & coram sanctis ejus Angelis, & in præsentia sanctæ hujus Synodi, quod in functione sacri hujus Ministerii, quod nunc à vobis servis Dei & Mysteriorum ejus Dispensatoribus fidelissimis, summa cum reverentia accipio: Solam fidem Catholicam, libris Canonicis Prophetarum ac Apostolorum comprehensam, secundum expositionem Helveticæ nostræ confessionis prædicaturus, Canones item Ecclesiasticos fideliter observaturus, Episcopo & Senioribus, tanquam Superioribus meis debitam obedientiam præstiturus, denique vitæ meæ sanctimonia vocationem hanc ornaturus, ac malis moribus ne-

minem scandalizaturus sim. Hæc omnia, quod pro gratia & viribus divinitus mihi datis efficere contendam. Sic me Deus adjuvet, Pater, Filius, & Spiritus sanctus. Amen.

C A N. IX.

De ritu ordinationis Ministrorum.

PRimitivæ Ecclesiæ Ceremonia patet ex sacris literis; sicut legitur Act. 13. Ministrantibus illis Domino & jejunantibus, dixit Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos; tunc jejunantes & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt eos. De iisdem Apostolis sic legitur Act. 14. v. 22. Et cum per manuum impositionem constituerent illos per singulas Ecclesias Presbyteros, & orassent cum jejunationibus &c. Similiter legitur I. Tim. 4. v. 14. Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum Presbyterii. Eundem igitur ritum & nos observantes, sancimus, ut Episcopus, sive unus tantum, sive plures, dum adesse possint, & Domini Seniores successivè manibus suis, capitibus Ordinandorum impositis, consecrationis verba summa cum devotione proferant. Univerfa Ecclesia tunc jejunante, orante & psallente.

C A N. X.

De forma consecrationis seu benedictionis.

Hanc, vel similem formulam in consecrandis Ministris usurpare possimus: In Nomine Domini nostri Jesu Christi, qui olim Apostolos suos, donis Spiritus sancti instructos, misit in universum orbem terrarum, prædicare Evangelium, administrare Sacramenta, ac potestatem Clavium, seu disciplinam Ecclesiasticam exercere; in sancta hac Synodo, auctoritate sancti hujus Presbyterii, confero tibi potestatem annunciandi verbum Dei, administrandi Sacramenta ejus, & pœnitentes à peccatorum suorum vinculis absolvendi, impœnitentes verò ligandi. Deus Pater, per meritum Filii sui Jesu Christi, effundat de Spiritu suo in omnem carnem, ut prophetent Filii nostri. Ille Spiritus sanctus multiformem suam tibi largiatur gratiam, mentem tuam illuminet, cor tuum inflammet in agnitionem & amorem doctrinæ suæ cœlestis, deducat te in omnem veritatem ad gloriam sacrosancti sui nominis, & ædificationem Ecclesiæ suæ. Amen.

C A N. XI.

De literis Testimonialibus Ordinatorum.

Ordinati jam, & consecrati Ministris, debent habere literas testificatorias, Episcopi & Seniorum nominibus conscriptas, de collato

legitimè sacro Ordine, quibus Manus proprias Domini Ordinatores subjiciant, ac sigillum nostræ universitatis imprimi curent: quarum quidem literarum vigore, Ordinati Presbyteri, Ecclesiis commendatiores esse, ac majori cum authoritate eas regere possint. Vetus hæc est consuetudo, ut patet ex Conc. Milevit. Can. 14. qui sic legitur: Placuit, ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, literas accipiant ab Ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes annum & diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur.

C A N. XII.

Quales arcendi à sacro Ordine.

Quicumque doctrinæ Christianæ crassa ignorantia laborant, non valentes alios docere, aut crimine aliquo sunt notabiles, de quibus dici non potest illud Domini: Vos estis lux mundi; nisi cum Matthæo Publicano, & Saulo Ecclesiam Dei persequente, resipiscentibus, ad Deum clementissimum per pœnitentiam conversi fuerint, indigni sacro ordine censentur; juxta regulam Pauli: Constituas per civitates Presbyteros, si quis sine crimine est: & Nic. Conc. 1. Can. 9. qui sic legitur: Si qui sine examinatione promoti Presbyteri sint, & postea examinati sunt confessi peccata sua, & cû confessi fuif-

Matt. 5.

c. 9.

Act. 9.

ffent, contra regulam venientes homines, nus eis temerè imposuerint, hos Ecclesiasti- ordo non recipit: in omnibus enim quod irreprensibile est, defendit Ecclesia sancta.

CAN. XIII.

Uxoris adultera Vir indignus sacro ordine.

Hanc regulam tulerunt Patres Neocæsariens. Conc. Can. 8. qui sic legitur: Si cuius Uxo- rem adulterium commisisse, cum esset Laicus, fuerit comprobatum, hic ad Ministerium Ec- clesiasticum admitti non potest: quod si in Clericatu jam constituto eo, adulteravit, dato repudio dimittere eam debet: si verò retinere ejus consortium velit, non potest suscepto Mi- nisterio perfrui.

CAN. XIV.

Nemo ordinandus sine titulo certa Ecclesie.

Vetus hæc est constitutio, ut patet ex Concil. Chal. cujus Can. 6. sic legitur: Neminem absolutè ordinari iubemus Præsbyterum, neq; Diaconum, nec quemlibet in Ecclesia ordina- tione constitutum, nisi manifestè in Ecclesia suæ civitatis, sive possessionis &c. hic, qui ordi- natur, mereatur ordinationis publicæ vocabu- lum: eos autem, qui absolutè ordinantur, de- crevit sancta Synodus, vacuam habere manus im-

44 TERTIA CLASSIS
impositionem; Et nullum tale factum valere
ad injuriam ipsius, qui eos ordinavit.

C A N. XV.

De Officiis, & diligentia magna Ministrorum.

Quoniam Spiritus sanctus maledictionem
intonat iis, qui opus Domini fraudu-
lenter faciunt, meminerint Pastores Ecclesia-
rum, sese non ad ignavum ocium, nec exter-
nam rusticationem, sed in messem & vineam
Domini evocatos esse; ideo magna diligentia
debent facere officium suum, hoc est, prædica-
re Evangelium, administrare Sacramenta: nec
solum Dominicalia semper, sed Prophetarum,
ac Apostolorum Scripta populo explicare co-
nentur, ut in melius quotidie proficiant, cre-
scant in doctrinæ cœlestis cognitione. Sic Pa-
tres Tolet. Conc. IV. Can. 24. præscripserunt:
Ignorantia mater cunctorum errorum, maxi-
mè in Sacerdotibus Dei, evitanda est, qui do-
cendi officium in populo susceperunt: Sacer-
dotes enim legere sanctas scripturas frequen-
ter, admonet Paulus dicens: Attende lectioni
& exhort. &c. Sciant ergo Sacerdotes Scriptu-
ras sanctas, & Canones meditentur, omne opus
eorum in precatione divina & doctrina con-
sistat, atq; ædificent cunctos tam fidei scientia,
quam operum disciplina. Quapropter non di-
scientes, nec in sacris melius proficientes, ac sibi
com-

commiffas Ecclefias docere negligentes, tanquam inutilis mercenarios repudiandos, Ecclefiis ejiendos, & ab officio deponendos cenfemus, ficut jam olim in Conc. Aurelian. 2. Can. 13. cautum eft, qui fie legitur: Clerici, qui officium fuum implere defpiciunt, aut vice fua ad Ecclefiam venire detractant, loci fui dignitate priventur.

CAN. XVI.

De Catechifmo non negligendo.

Catechifmus in Ecclefiis omitti non debet, fed juventus in fundamentis fidei Chriftianæ diligenter eft instituenda, ut poftquam lacte fatiati fuerint, folidioris quoque cibi capaces effe poffint. Catechifmus autem unus & idem omnibus in Ecclefiis docendus, ne paftorum mutatione, forma quoque doctrinæ & institutionis mutetur, cum evidenti Auditorum difpendio.

CAN. XVII.

Quo loco, & tempore, & quibus Sacramenta adminiftrantur.

Sacramenta non debent adminiftrari, nifi in publico loco, præfente Coetu, & quidem antemeridiano tempore, quod non folum de Coenæ Domini, fed de Baptifmo quoque dicimus: ac id quidem ideo fieri volumus, quod Baptifmus facramentum fit noftre in coetum Eccle-

Ecclesiæ infertionis: deinde, ne Sacramentorum dignitas vilescat, excepto tamen casu necessitatis. Administrent autem Pastores Baptismum infantibus Christianorum, & si petatur, etiam adultioribus, sed prius Catechizatis, & in doctrina & religione Christiana recte fundatis: deinde Cœnam Domini, eâ, quam scimus usum fuisse Dominum, & Apostolos ceremoniâ.

CAN. XVIII.

Baptismi administratio mulieribus non permittitur.

Administratio Baptismi mulierculis nullo modo permittenda est, etiam si mortis necessitas urgeat: mulieribus enim munus ministrandi in Ecclesia non est permissum, sed quorum est docere, eorundem & sacramenta administrare: à Pontificiis tamen administratus Baptismus reiterari non debet.

CAN. XIX.

Ne Diaconi nostri, Æditui, sacramentum Cœnæ administrent.

Patres Nicæni Conc. I. Can. 14. hac de causa sic ediderunt: Pervenit ad sanctum Concilium, quod in locis quibusdam & Civitatibus, Presbyteris sacramenta Diaconi porrigant: hoc neque regula, neque consuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi sacrificii non habent

bnet potestatem, his qui offerunt corpus Christi porrigant. Eadem fuit sanctio Laodicensi Conc. Can. 25. edita, qui sic legitur: Non oportet Diaconum panem dare, nec calicem benedicere.

CAN. XX.

Quod pro sacramentis nihil ex debito sit exigendum.

PLacet nobis Bracarenfis Concilii 2. Can. 7. qui sic legitur: Unusquisque Episcoporum per Ecclesias præcipiat, ut hi, qui infantes suos ad Baptismum offerunt, si quid voluntariè pro suo voto offerunt, suscipiatur ab eis; si qui verò per necessitatem paupertatis aliquid non habent, quod offerant, nullum illis pignus violenter tollatur à Clericis. Similiter definimus, pro Eucharistia distributa, nihil ex debito petendum esse, scientes donum DEI precio venale non esse; sponte autem oblata non repudianda iudicamus.

CAN. XXI.

Qui sint arcendi à sacramentis.

QUI verbum DEI rejiciunt, ac religionis Christianæ fundamenta, imo vel orationem Dominicam, ipsumque Symbolum Apostolicum ignorant, Deum contemnunt, ut sunt vulgo Cigani vocati, & similes prophani, his velut alienis à fide Christiana, sacramentum

mentum quoque Baptismi, & Cœnæ negandum statuimus: imo etiam si moriantur honorificâ sepulturâ non afficiendos iudicamus. *Mat. 7.* Sanctum enim, non est dandum Canibus, nec margaritæ obijciendæ sunt porcis. Arcuantur etiam pueri à sacramento Eucharistiæ, qui fundamenta religionis Christianæ ignorant, se ipsos probare non possunt, nec inter sacrum & prophanum discretionis aliquid norunt.

C A N. XXII.

De eo, qui acceptam Eucharistiam non consumpsit.

PLacet nobis Tolet. Conc. i. Can. 14. qui sic legitur: Si quis acceptam à Sacerdote Eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus proPELLATUR.

C A N. XXIII.

De Ceremoniis

Ceremoniæ, quæ boni ordinis causâ sunt institutæ, & non nihil faciunt ad exercitia fidei & pietatis Christianæ, sunt observandæ: ita tamen ne alligetur iis opinio cultus & meriti, aut necessitatis: deinde vero plus temporis tribuatur docendo & audiendo verbo Dei, quam Ceremoniis.

C A N. XXIV.

De diebus festis.

Dies festi sanctorum, quorum observatio ex eodem fonte cum invocatione sanctorum promanavit, nullo modo sunt observandi præter Dominicum diem, Item Conceptionis, Nativitatis, Circumcisionis, Passionis, Paschatis, Ascensionis & Pentecostes cum suis feriis.

CAN. XXV.

Diebus Dominicis non operandum.

Cum dies Dominicus cultui divino sit destinatus, operas manuarum profus omnibus in locis, interdiciamus. Ministrorum ergo erit invigilare, ut violatores Sabbathi Christiani, primum puniantur à Magistratu, deinde vero, si Magistratus officium non faciat, verbo & sacramentis interdiciendum erit. Magunciacum Conc. jam olim h. c. de causa scripsit Can. 37. qui sic legitur. Omnes dies Dominicos, cum omni veneratione decrevimus observare, & à servili opere abstinere, & ut mercatus in eis minime sit, nec placitum, ubi aliquis ad mortem, vel ad pœnam judicetur.

CAN. XXVI.

De propriis Ecclesiis regendis.

Satis est, si quis spartam, quam nactus est, ornare possit h. e. Ecclesiæ, in qua quisque divinitus est positus, ministrare fideliter possit. proinde, nemo lucri causa duabus, vel tribus

D

Eccle-

Ecclesiis simul inserviat, nisi ab antiquo ita fuerit ordinatum, ut sunt plerumque uni Ecclesiæ, velut matri, duæ tresve filiales adjunctæ: alias annuo loci illius proventu privabitur per Seniores, nisi propter defectum Ministrorum, necessitas aliter facere jubeat.

C A N. XXVII.

Diœceses non mutabunt D. Sym-Presbyteri inconsultis Senioribus.

Minister DEI, propria Ecclesia legitime relicta, alii se obligare non potest, inconsulto inscioque utroque Seniore, cui scilicet subjectus erat, & cui subjiciendus erit: secus facturus per unius anni spacium privabitur officio.

C A N. XXVIII.

Nemo fraudulenter, aut violenter, Ecclesiam invadat.

Nemo debet Ecclesiam, quam ambit, per cuniculos invadere, ita ut Pastorem ejus traducendo, inde eum ejicere studeat, non expectans vocationem, nec sua Parochia contentus: alioqui talis ad spacium unius anni privabitur. Idem statuimus de iis quoque, qui potentiorum autoritate freti, reluctante plebe, quasi per vim sese ingerunt, cum maxima sacri ministerii ignominia, & verbi divini contemptu. Idem legitur in magno illo Concilio

lio Nicæno I. Can. 15. 16. qui sic exstant: Propter multas perturbationes, & frequentes tumultus seditionum, qui fieri solent, placuit omni modo istam abscindi consuetudinem, quæ contra regulam est (sicubi tamen sit) id est, ne de civitate ad civitatem transeat vel Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, si quis vero post hæc statuta, sancti hujus Concilii, tale aliquid agere tentaverit, infringatur omni genere hujusmodi conatus & restituatur propria Ecclesiæ, in qua ordinatus est. Si qui vero timorem DEI ante oculos non habentes, neque Ecclesiastica statuta custodientes, recesserint ab Ecclesia sua, sive Presbyter, sive Diaconus, vel in quocunque Ecclesiastico ordine positi fuerint, non debent suscipi in alia Ecclesia, sed cum omni necessitate cogantur, ut redeant ad Ecclesiam suam.

CAN. XXIX.

De modo successionis in aliqua Ecclesia.

Nemo seipsum alicui Ecclesiæ obligare debet, nisi accepta prius ab auditoribus venia, eoque cui successurus est honeste dimisso, atque pro mercede laboris sui contentato: alioqui vocatio, & successio irrita futura est, ac illo loco etiam, in quo antea vixerat, exturbandus erit.

Cum Testimonialibus diœceses mutanda.

Ministri DEI parochias mutaturi, & in alterius Senioris diœcesin transaturi, à D. Seniore, cui prius paruerant, testimonium accipere debent de honesta sua conversatione, quod præsentare debent alteri D. Seniori, cui deinceps parituri sunt: secus facturi non recipientur: jam vero recepti exturbabuntur plerique enim, perpetrato scelere aliquo sese subducunt, & alio migrant, ut sic pœnam commertitam effugiant. Constantinopolitanum 6. Gener. Conc. Can. 17. hac de re sic edidit: Statuimus, ut nullus omnino Clericus possit sine proprii Episcopi scriptura dimissoria in alienæ Ecclesiæ catalogum referri: qui secus fecerit, deponatur.

CAN. XXXI.

In sacro Ministerio lucrum non spectandum.

Pastores ovium Christi, amplioribus Ecclesiis regendis præfecti, quæ Collegas alere fuerint solitæ, omnem operam ac diligentiam debent adhibere, ut is ordo in locum restituitur, neque Pastor sui Collegæ munus rapere, & proventum utriusque recipere debet: alias Collegæ sui proventu privabitur. Ubi item Ministri Dei, alias suis Auditoribus charissimi, possunt

possunt esse contenti ea mercede, quam populus eis solvit, non debent frequenter suas mutare parochias, ne proprium commodum multò magis, quam Ecclesiæ ædificationem quærere videantur. Hæc mala Ecclesias frequenter mutandi consuetudo, olim vel ipsis Episcopis sanctione Synodali vetita legitur Can. 1. Conc. Sardicensis. Vide supra Class. I. Can. 17,

CAN. XXXII.

Quando populus sit Pastore privandus.

Quia ex sententia divinæ legis Christi item & Apostolorum, dignus est operarius mercede sua, Auditores ejusmodi ingratos, qui suos Pastores justo & legitimo proventu defraudant; qui item ob leves injurias, vel saltem quod correctionis sint impatientes, probatæ doctrinæ & vitæ Ministros ablegant, ejusmodi inquam Auditores, Pastore jure meritoque privandos censemus, donec rationem sui facti sufficienter in Synodo reddiderint. Similiter sonat Maguntiaci Conc. Can. 29. ut Laici Presbyteros non ejiciant de Ecclesiis, neque constituent sine consensu Episcoporum suorum.

CAN. XXXIII.

*Dereditibus Ecclesiarum nec minuendis
nec penitus negligendis.*

Ministri fideles omnes, ut boni operarii, mercede sua digni quidem sunt; nec peccant

quando stipendium, omniaque pro se, & sua familia honestè alenda, necessariò accipiunt: *2. Cor. 9.* Nam Apostolus ostendit, hæc jure dari ab Ecclesia, & accipi à Ministris: nec in eo quidem peccant, si crescente fidelium Auditorum, multitudine, vel annona ingruente, vel familiis Ministrorum crescentibus, vel ipsis Ministris ad paupertatem, & nimiam egestatem redactis, mercedem, ab antiquo dari solitam, augeri cupiant, quo melius officium facere possint, anxia solitudine victus & amictus non distracti: verum enimvero, quicumque in gratiam plebis, aut Patronorum, redditum Ecclesiasticum, jam ab antiquo Ministris ordinatum imminui, aut ulla ratione defalcari patiuntur, dummodo ipsi ibi tolerantur, loco suo, tanquam boni publici fures, exturbabuntur: qui item vineas, aut terras arabiles, ad Ministerium pertinentes neglexerit, incultasque reliquerit, justa æstimatione facta, damnum à Pastore datum refarciatur, nec interea dimittatur donec satisfaciat, tanquam altaris, & Successorum deprædator: ita enim à Domino ordinatum est, ut qui in altari serviunt, ex altari etiam vivant.

C A N. XXXIV.

De Jure Excommunicationis.

Quia plerumque homines graviter peccantes

CANONUM ECCLES, 55

tes correctionis sunt impatientes, ac eo prorumpunt contumaciâ, ut verbo Domini & Sacramentis ejus abrenuntient, & cum Ministris Ecclesiarum perpetuam foveant inimicitiam: tales semel atque iterum sunt admonendi ex Christi mandato; postea verò, nisi resipuerint, publicè erunt arguendi: postremò denique, ubi his nihil proficitur, erunt excommunicandi, & quidem ita, ut non solùm vivis, sed etiam mortuis, tum illis ipsis, tum familiis, vestigiis ipsorum insistentibus, Ministerium Ecclesiasticum prorsus interdicator, ac à communi etiam loco sepulturæ arceantur, ut ex Christi regula, *Math. 8.* mortui sepeliant mortuos suos. 22.

C A N. XXXV.

Ne quis pro parvis causis excommunicetur.

Nullus Minister, quenquam rectæ fidei hominem, pro parvis & levibus causis à communione suspendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui Patres arceri jusserunt aliquid committentes.

C A N. XXXVI.

Cum excommunicatis non esse communicandum.

AB excommunicatis, priusquam per debitam pœnitentiam Deo, & Ecclesiæ reconciliati fuerint, omnibus tamen Ecclesiasticis,

quam Secularibus abstinendum esse judicamus: Sicut ab illis etiam, quos Apostolus commemorat, dicens, cum eis nec cibum sumere: Si quis igitur cum excommunicatis, avertendo regulas, scienter psallat in domo, aut simul locutus fuerit, aut oraverit, aut comederit, quasi consentiens peccatis eorum, & potestatem Clavium divinitus traditam, contemnens, & ille communionem privatur. Similiter definivit Conc. Carthag. 2. Can. 7. qui sic legitur: Placet, ut qui merito facinorum suorum ab Ecclesia pulsi sunt, si ab aliquo Episcopo, vel Presbytero, vel Clerico fuerint in communionem suscepti, etiam ipse pari cum eis crimine teneatur obnoxius.

C A N. XXXVII.

De Apostatis resipiscentibus recipiendis.

DE his qui Apostatant, & antequam ad Ecclesiam se presentent, poenitentiam agere quaerunt, & postea in infirmitatem arrepti petunt communionem, placuit eis dandam communionem, si promiserint dignos fructus poenitentiae sese acturos esse, postquam pristinae valetudini restituti fuerint.

C A N. XXXVIII.

De his qui inter se odiis exardescunt.

QUIDAM publice, magno aliorum scandalo diutius odiis inter se exardescunt, ideo

ex charitate fraterna sæpius erunt monendi, & objurgandi, ut ad pacem redire festinent, & tantisper in conventibus Ecclesiasticis tolerandi. Si verò nullam spem futuræ concordiaë derint, ac omnino irreconciliabiles sese contumaciter declaraverint, post publicam semel atque iterum factam denuntiationem erunt excommunicandi.

CAN. XXXIX.

De perjuris.

Qui vehementiori ira, velut furore quodam abreptus, incautè sacramento se obligaverit, quod litigans cum quolibet, ad pacem nullo modo redire velit; ac postea timore Dei, post crebras objurgationes, proximo suo reconciliatus fuerit, pro perjurii reatu pœnitentiam agere, ac Deum placare debebit omni studio.

CAN. XL.

Ne puella fideles infidelibus conjungantur.

Notum est ex sacris literis, olim divinitus vetita hujusmodi conjugia imparia, nescilicet alterutra persona in vera religione corrumperetur, & ad impietatem vel infidelitatem seduceretur; ideoque neque Hæreticis damnatis, neque Judæis, neque Ethnicis Catholicas dandas puellas statuimus, ne jugum cum in-

58 TERTIA CLASSIS
fidelibus ducamus. Si verò contra interdictum
hoc fecerint parentes scientes & volentes, cen-
suræ Canonicae obnoxii sunt.

CAN. XLI.

De iis qui fidem Sponsaliorum frangunt.

SI qui parentes, nulla iusta de causa, sed vel ex
levitate, vel spe fortunæ melioris, fidem da-
tam Sponsaliorum violaverint, à Magistrati-
bus erunt puniendi, vel in corporibus, vel in
bonis suis: Si verò Sponsus vel Sponsa in illo
crimine fuerint deprehensi, excusati quidem
erunt parentes non consentientes; at illi vel
Magistratibus erunt tradendi, vel novi conju-
gii spes illis erit adimenda ad determinatum
usque tempus.

CAN. XLII.

De Excommunicatis à seculo exeuntibus.

IN tradenda eis communione, & cura & pro-
batione sint Ministri prudentiores.

CAN. XLIII.

De modo reconciliandi Pœnitentes.

LAodicenum Conc. Can. 2. sic legitur: His
qui diversorum peccatorum lapsus incur-
runt, & oratione & confessione, ac pœniten-
tia malorum suorum, perfectam conversio-
nem demonstrant, pro qualitate peccati, pœ-
nitentiæ temp⁹ attribuendum est propter mi-
feri-

fericordiam & bonitatem DEI: qui ergo hujusmodi sunt, revocandi, & ad communionem sunt applicandi.

CAN. XLIV.

Ne Minister Dei secularibus se immisceat.

Ministri Ecclesiarum alienis, & secularibus, ut Apostolus loquitur, negotiis seipfos implicare (utpote causis forensibus, decimis exigendis, & his similibus) nullo modo debeant: alias condigne punientur à Seniore. Ac in bellis, vel præsiidiis finitimis constituti Pastores prædicationibus aliisque sacris vacare debent, non autem cum gregariis militibus excursiones facere vel arma gestare, vel manus cum hostibus conferre, vel sanguinem humanum fundere: Nam Petrum, Dominus gladium recondere jussit: & Apostolus, arma, inquit, militiæ nostræ carnales non sunt: Et Moses olim contra Amalec, non armis, sed orationibus pugnavit.

CAN. XLV.

De Usuris vetitis.

Nemo ex iis, qui Domino ministrant, debent accipere usuras, quæstum, vel lucrum exercere, & vel pecuniæ, vel vini, vel frumenti fœnus, cum evidenti proximi detrimento accipere: deprehensi autem in usuris, quæstuque exercendo, primum bonis erogatis, & accep-

ptis

tis privabuntur: deinde, nisi resipiscant, abjiciantur. Similiter hanc causam definivit magnum illud Conc. Nicænum. Can. 18. qui sic legitur: Quoniam multi Clerici avaritiæ causa turpia lucra sectantes, obliti sunt divini præcepti, (quo dictum est, qui pecuniam suam non dedit ad usuram) & fœnerantes centesimas exigunt; statuit hoc sanctum Concilium, ut si quis inventus fuerit post hanc definitionem usuras accipere, ex quolibet tali negotio turpia lucra sectari, vel etiam species frumentorum ad septuplum dare, omnis qui tale aliquid conatur ad quæstum, dejiciatur à Clero, & alienus ab Ecclesiastico habeatur gradu.

C A N. XLVI.

De Pœnis sceleratorum Ministrorum.

Ministris Ecclesiarum danda est opera, ut inculpata sint vitæ: deprehensi autem in scelere, utpote in homicidio, furto, adulterio, & similibus, privandi erunt officio, & in potestatem Magistratus politici tradendi.

C A N. XLVII.

De ebriosis Ministris.

Si qui ebrietatis accusati fuerint, semel & iterum monendi sunt, quod si emendare vitam noluerint, officio privandi erunt. Idem statuendum est de plagosis, procacibus, & convitiis ac jurgiis publicè, cum ingenti

genti scandalo, ac ministerii ignominia, certantibus.

CAN. XLVIII.

Quod depositi ab officio abstineant.

Ministri Ecclesiarum, turpi aliqua infamia notati, & ideo depositi, vel excommunicati, nullo modo ministrare debent, nisi Ecclesie reconciliati fuerint, secus facturi in perpetuum abjicientur.

CAN. XLIX.

Quod depositi ab aliis recipi non debeant.

Ministri depositi, & privati ab officio, nullo modo recipi debent, nisi reconciliati Ecclesie fuerint. Similiter legitur Conc. Carth. 2. Can. 7. Placet, ut qui merito facinorum suorum ab Ecclesia pulsati sunt, si ab aliquo Episcopo, vel Presbytero, vel Clerico fuerint in communionem suscepti, etiam ipse pari cum eo crimine teneatur obnoxius. Huc pertinet A-rausicani Concilii Can. 10.

CAN. L.

De depositis ad Secularium potestates confugientibus.

Quicumque alicujus criminis convicti, & ab Ecclesia poena commerita mulctati, ad potentiores, externumque praesidium confugiunt, sese Ecclesie & ejus judicio contumaciter opposcentes, ii in perpetuum, & sine ulla spe

62 TERTIA CLASSIS
spe veniæ, tanquam putida membra abjiciantur ac proscribantur.

CAN. LI.

De vestitu Ecclesiasticorum.

FAMILIAM quoque talem habeant Ministri Dei, quales ipsorum oportet esse, sicut Apostolus præcepit, & arcere, quantum possunt, luxū, sumtuosas vestes, & peregrinum habitum, & à se, & ab uxoribus, ne videantur majorem habere rationem cultus exterioris, quam interioris; officio autem suo, & dignitate personarum convenientem habitum circumferant. Et Conc. Carthag. 4. Can. 45. sic legitur: Clericis professionem suam & in habitu, & in incessu probet, & ideo nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat.

CAN. LII.

Ne Ecclesiastici canibus venaticis utantur.

AGATHENSIS Concilii Canon 35. sic legitur: Episcopum, Presbyterum aut Diaconum, canes ad venandum, aut Accipitres, aut hujusmodi res habere non liceat; quod si quis talium personarum in hac voluptate sæpius detentus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus à communione suspendatur; si Presbyter, duobus mensibus se abstineat.

Can.

CAN. LIII.

De Ministris ab Ecclesia sua absentibus diebus solemnioribus.

SI quis in sacro ordine constitutus, ab Ecclesia sua diebus solemnioribus abfuerit, id est, Dominica, Nativitatis Domini, Paschate, Pentecoste, dum potius singularibus lucris studet, quam servitio Domini, convenit, ut tribus mensibus à communione suspendatur: similiter si per tres hebdomadas ab Ecclesia sua abfuerit, huic damnationi succumbat.

CAN. LIV.

Ecclesiasticis non licet choreas ducere,

SAltationes, vel, ut vocant, choreas, vel in publico, vel in privato loco Ministris Dei, & uxoribus, & filiabus eorum, item Scholarum Rectoribus & Studiosis omninò interdiciamus; transgressores autem seriò puniendos censemus. Imò diligenter exhortamur & Seculares, ut jam tandem desinant sic gentiliter insanire.

CAN. LV.

Quales personæ non sunt copulanda.

DElertæ personæ, sine legitima Ecclesiæ cognitione & libello repudii, vel divortii prius non accepto: sic etiam conjuges impares, & virgines infra ann. 14. copulari non debent: transgressores autem mulctabuntur primùm
flor.

floren. 14. deinde idem sæpius facientes officio
privabuntur.

CAN. LVI.

*De nuptiarum Conciliatoribus insti-
tuendis.*

Quoniam ex dispari conjugio graves sæpissi-
mè controversiæ & lites oriuntur, dum
vetulæ, & mulieres temulentæ, ventris sui cau-
sa, modò ipsæ lautius tractentur, personas in-
convenientes in Matrimonium cogant, Mini-
stri Dei, cum suis Auditoribus operam dare de-
bent, ut in omnibus oppidis & pagis certi ho-
nestæ famæ proci, quasi Nuptiarum Magistri
constituantur, quorum auspiciis, idoneæ &
convenientes personæ copulentur.

CAN. LVII.

*De Testimonio alius Ministri petendo, ut
ejus Auditoribus inserviat.*

SI qui, vicini Ministri Auditores, vel Baptif-
mum vel copulationem petant à vicino Pa-
store, nullo modo iis ministrabit, nisi idoneos
testes adhibeant, de sui Pastoris vel absentia vel
ægritudine; sæpe enim hac ratione impuræ, in-
eptæ, vel non liberæ personæ copulari solent:
secus facturi censuram canonicam sustine-
bunt.

Can,

CAN. LVIII.

Denunciatio novarum Nuptiarum.

UT scandala evitari possint (ne quo modo per errorem personæ inconvenientes, aut illiberæ conjungantur) ante Nuptiarum solemnitatem, & juramentum ipsum, in frequenti Ecclesiæ cœtu, præcedere debet, earum personarum, quæ in matrimonio copulari debent cum serâ Auditorum admonitione, ut si quid inconveniens inter eas sciverint, Pastorem id maturè edoceant.

CAN. LIX.

Diebus Dominicis Nuptiæ non permittantur.

DOMINICIS diebus non est permittenda nuptiarum celebratio, cum ii dies non conviviis, aut helluationibus, sed audiendo Dei verbo, & sacris cœtibus frequentandis dicati sint: Transgressores iudicio obnoxii sunt.

CAN. LX.

De non introducendis novis nuptiis.

INTRODUCTIO, ut vocant, novarum nuptiarum omittenda est, quod sit Papistica. Puerperarum verò introductio, quia non fit cum sacrificio pecudum & volucrum, nec cum observatione dierum olim præscriptorum, sed cum informatione & consolatione mulierum; item cum gratiarum actione & precatione, quæ Judæorum propria non sunt, verum omnibus ubique

66 TERTIA CLASSIS
bique Christianis communia, ex libertate
Christiana, non necessitate absoluta observari
possunt.

CAN. LXI.

*Mulierum nocturna comestiones
prohibita.*

Muliercularum nocturnæ comestiones,
computationes, & petulantia in convi-
viis puerperalibus, & Bacchanalicis grassatio-
nibus penitus tollantur: Reluctantes autem
ex Dei verbo serio arguendæ, & tandem, si resi-
piscere nolint, Ministerio sacro ipsis interdi-
cendum erit.

CAN. LXII.

*De Ministris Senioribus suis inobedi-
entibus.*

AD negotia Ecclesiæ, ad præsens urgentia, à
Seniore vocati, & venire prætermittentes,
privataque sua negotia publicis majoris æsti-
mantes, punientur primùm flor. 1, deinde fl. 3.
tertiò, tanquam contumaces & inobedientes
abjicientur.

CAN. LXIII.

*De spontanea populi oblatione promo-
venda.*

IN tribus solemnioribus festivitibus, Natali
scilicet Domini, Paschate, & Pentecoste, quot-
annis

annis populus Christianus, in omnibus ubique Ecclesiis nostris, diligenter à Pastoribus exhortandus erit ad spontaneam oblationem, in emolumentum Ecclesiæ instituendam. Negligentia verò Ministrorum, per Dominos Visitatores comperta, uniuscujusque proventus detrimento futura est: Et, qui fraudulenter hoc opus Domini fecerit, maledictus erit, ut Ananias cum Saphira. Qua de re Arelat. Concil. 2. Can. 28. sic legitur: Secundum constitutionem Synodi Vasensis, qui oblationem fidelium suppresserit, aut negaverit, ab Ecclesia, cui fraudem fecit, excludatur. Et quidam Patrum dixit: Amico quidquam rapere, furtum est, Ecclesiam fraudare, sacrilegium est.

CAN. LXIV.

*Ut agonizantes moneantur de legandis
Ecclesiæ bonis suis.*

Æ Grotantes fideles, ac bene mori cupientes, Ministri DEI piè adhortari debent, ut non solum suis omnia sua bona hæredibus Testamento legare cogitent, sed etiam in usum multiplicem Ecclesiæ, spontaneè aliquid designare dignentur, quam piam equidem consuetudinem, ab antiquo usurpata legimus in multis Conciliis.

*Quod Ecclesiastici etiam legare debeant
Ecclesie.*

Congruum functionibus Ecclesiasticis hoc quoque judicamus, ut Pastores simul, & Ludimoderatores, ex hac vita decedentes, si hæredes habeant, aliquam saltem particulam suorum bonorum Ecclesiæ, testamento relinquunt, sive pecuniolam, sive libros, sive aliquid aliud, quod in eorum fuerit potestate; si vero omnibus destituti fuerint hæredibus, totam suam substantiam legent Ecclesiæ usibus necessariis. Qua de re Agathen. Conc. Can. 24. sic legitur: Episcopus, qui filios aut nepotes non habuerit, alium, quam Ecclesiam, non relinquat hæredem.

CAN. LXVI.

De variis usibus bonorum Ecclesiæ.

Oblationes vero fidelium, non oportet nos in prophanum aut privatos usus expendere, verum in emolumentum Ecclesiæ erogare decet. Deficientibus igitur studiorum Patronis, partim eas oblationes conferemus in promotiones Academicorum studiosorum: partim in Scholas illustriores conservandas, partim in edendos libellos, partim in subsidium exulantium propter persecutiones Sym-Presbyterorum, si ita fuerint pauperes,

peres, partim in viduas & orphanos, in extrema necessitate relictos à decessoribus confervis nostris. Et has quidem, aliasque justas expensas faciendi occasiones, tempera suppeditabunt.

CAN. LXVII.

Ne Presbyteri jurare cogantur in Judiciis.

EX permissu Superiorum vocatus Presbyter, in iudicio ad jurandum cogi non debet, sed vice sacramenti, per sanctam consecrationem interrogetur: Quia Sacerdotes ex levi causa jurare non debent, cum Dominus in Evangelio discipulis suis dicat: Nolite jurare omnino, &c. Quod autem his abundantius est, à malo est. *Matth. 5.*

CAN. LXVIII.

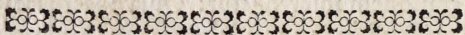
Neminem ad fidem amplectendam cogendum esse.

Firmiter secundum scripturas tenentes, fidem Christianam non esse humanarum virium, quia caro, & sanguis eam nobis non revelant, sed Pater cœlestis, cujus misericordiam consecuti demum efficimur fideles, ideo ex præcepto Salvatoris, & exemplis divorum Apostolorum. Evangelii prædicationem persuadendos, non persequendos censemus homines, ut fidem amplectantur.

70 TERTIA CLASSIS
CAN. LXIX.

De Presbyteris coercendis.

ACephalii, qui sine capite sunt, neque sub Episcopo, ut Clerici, nec sub aliqua potestate seculari, ut Laici vivunt, sed hippocentauris similes, nec equi, nec homines, dum nullum metuunt, explendæ voluptatis causa licentia sectantur: tales omnino ubicunque inventi fuerint, vagari non permittantur, sed servitio Domini adstringantur; si obedire noluerint degradentur.

QUARTA CLASSIS
CANONUM, DE
SCHOLIS.

CAN. I.

*A Pastoribus quales Rectores Scholis
præficiendi.*

Quia vero Scholæ seminaria sunt Ecclesiarum, Pastorum esto officium, Scholarum singularem habere rationem, & in omnibus locis tales præficere Ludimoderatores, qui pueritiam & juventutem in studiis pietatis, & humanioribus literis sedulo erudiant & informant. Non solum igitur artes liberales, verum etiam quæ ad religionem pertinent,

tinent, docere debent, ut sunt præcepta divina, Articuli fidei, Catechismi, compendia Theologiæ, sacri Hymni & Psalmi: diebusque festivis nihil aliud suos discipulos docere possint, quam ad religionem, & ad bonos mores pertinentia, eosque in illis instruere, hortari & cogere, in quantum possunt, teneantur, ut sacras preces divinaque officia, & conciones audiendas non negligant, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, legant.

CAN. II.

Magistri simul & discipuli suis Pastoribus obedire tenentur.

Rectores Scholarum, quemadmodum à Pastoribus & vocari, & collocari solent, ita iisdem in omnibus pietatis & humanitatis officiiis debitam obedientiam præstare debent una cum suis Auditoribus: Inobedientes autem, & rebelles tam Rectores quam Studiosos; eijcendi auctoritatem habeant Pastores, re tamen prius cum Domino Seniore communicata.

CAN. III.

De diligentia & fidelitate Ludimoderatorum.

UT autem Rectores, id quod suum est, à Plebe jure exigunt, ita vicissim, ex communi

justitiæ regula, suū officium fideliter faciant, ac in informanda juventute Scholastica, non tam privatis studiis incumbere, nec tam privatum commodum, quam Auditorum suorum profectum spectare debent, ideoque ad illorum captum & ingenium, ita sese Magistri accommodent, ut, nisi inchoatas semel lectiones ad terminum unius anni (præter unam Dialecticam, cujus explicationi biennium conceditur) fideliter absolverint, omni suo stipendio, & annuo salario, tanquam fuci inutiles & Mercenarii, privandi sunt. Non discentes autem, nec docentes, ut sunt multi pagani & uxorii Rectores, amovendi sunt.

CAN. IV.

Ecclesiasticum munus aspernantes non recipiendi.

AD gubernationem Scholarum, aliasque Ministerii Ecclesiastici functiones, ut sunt Collegarum, Cantorum, non temerè quilibet fuci, & à pietate Christiana prorsus alieni, ac functionem Ecclesiasticam abhorrentes, sunt admittendi, sed de quibus bona spes sit, imò qui sese obstrinxerint, vocatos suam operam olim Ecclesiæ locaturos, ne panem filiorum ex altari suffurantes, indignè absumant.

Can.

CAN. V.

De Moribus & Habitu Ludirectorum.

Scholarum Rectores nec vita, nec habitus secularis; sed vita pia & honesta, habitus autē Ecclesiasticos decent, ideò non debent conformari seculo, nec comessatoribus potatoribusq; juvenibus sociari, ne Scholæ transformentur in tabernas. Invitatis ad Nuptias Rectoribus non licet certatim potare ad ebrietatem & vomitum usque, nec cum selectis virginibus, cum scandalo sacri ordinis, ad libitum saltare, vel choreas, ut voeant, ducere: qui verò ex contemptu suorum Pastorum, id perpetrare præsumserint, tanquam regulas Ecclesiasticas confundentes, ac honestam nostram conditionem & sacrum ordinem commaculantes, ut filii degeneres, Scholis ejiciendi erunt.

CAN. VI.

De Peregrinationibus Ludirectorum.

Gulæ ventricque dediti quidam Rectores, vicinos suos sæpiùs comessationis, computationisque causâ visitant; duobus vel tribus pluribusque interdum diebus absentes à suis Scholis, idque insciis suis Pastoribus, quos contemnentes, veniam ab eis non impetrant. Hanc licentiam peccandi præcidimus, ac seriò mandamus, ne quisquam vel unius diei spacio abesse audeat, inconsulto suo Superiore, ut cum ne-

cessitas aliqua eos urserit, longiorem etiam peregrinationem suscipiendi, permisso suorum Pastorum, libertatem peregrinandi habeant.

C A N. VII.

De Amatoribus & amatorii cantilenis tollendis.

Lascivi quidam Rectores, simul & Studiosi juvenes, bonam conscientiam non habentes, neque Deum timentes, neque homines reverentes, non solum veneris cantionibus sese turpiter oblectant, verum & Amasolis nactis, dies noctesque domos earum frequentant; ideoque serio mandamus, autoritate nostra, quam divinitus accepimus, ad regendas utiliter Ecclesias, ut Cantiones amatoriae perimantur penitus, Vulcano traditae; ac Rectores, Studiosique honestam vitam vivere studeant, alioqui hujusmodi caninae impudentiae juvenes, semel Scholis ejecti, in sacri Ministerii dignitatem, tanquam infames, neque successu temporis promovebuntur, neque in juventute sua aliis Scholis regendis admittentur, tanquam catharmata mundi, & putrida membra Ecclesiae.

C A N. VIII.

De Moribus & Habitu Studioforum.

Quia Scholae Ecclesiae sunt Seminaria, ex quibus

bus Deus in suam messem operarios evocare solet, Studiosos quoque ipsos oportet, qui in Scholis bonis literis operam suam navant, non solum in moribus, sed in externo quoque habitu pietatem & singularem modestiam præ se ferre, & vestimenta, calceamenta que huic ordini convenientia gestare. At verò vestem militarem, dissectos pileos, cothurnos rubros, vel alius splendidioris coloris (præterquam nigros) Turcicam rasuram, & id genus alia sibi usurpantes, armaque importunè gestantes & grassantes, cum Rectores tum Studiosi Scholis explodendi sunt.

C A N. IX.

Rectores in sacris sese exercere debent.

Absentibus, vel agrotantibus, vel nimium occupatis interdum Pastoribus, publicas preces in templis recitare, nonnunquam & Conciones populo instituere assuescant Ludirectores, in habitu decenti; idque sui exercendorum magis, quam ut suos sublevent Pastores, ne, cum ad sacrum ordinem petendum venerint, omninò rudes & inexercitati compareant.

C A N. X.

Triennium Ludimagistris conceditur.

Adultiores ætate, trium annorum spacio juventutem informare possunt, idque sum-

ma cum diligentia ; negligentibus verò nec biennium concedendum, si alii substitui possint. Conjugatis autem Rectoribus ne liceat in Scholis diutius delitescere, cum detrimento studiosæ juventutis; nisi forte nihil de sua industria remiserint.

CAN. XI.

Ludirectores sibi invicem injuriosi non sunt.

EVenit non raro, ut discipulus, didactro suo Præceptori non soluto, in aliam fugiat Scholam, vel sua sponte, vel allectus ab alio Magistro: Similiter & Studiosi grandiores, cum injuria suorum Præceptorum, sæpius mutare solent Scholas; idque ante terminum unius anni. Nemo igitur Ludirectorum alterius discipulum vel alliciat, vel sua sponte venientem recipiat, nisi soluto didactro priori præceptori sive Magistro; nec Studiosum sine commendatoriis admittat in suam Scholam, ne mala sit æmulatio inter vicinos Rectores. Secus facientes obnoxii futuri sunt judicio Majorum.

CAN. XII.

Patroni sceleratorum Magistrorum monendi.

SI qui irregulariter viventes, & has Superiorum Constitutiones floccipendentes Ludi-

moderatores defenſentur cum ſcandalo Eccleſiæ, & præjudicio ſancti hujus Presbyterii; ejuſmodi defenſores & ſclerum Patroni à Senioribus ſeriò admonendi merentur, ne ſeſe extollant adverſus poteſtatem Eccleſiaſticam; ſed tanquam filii obedientiæ, in omnibus quæcunque ſancta ſunt, Superioribus ſumma cum humilitate ſubjiciantur.

CAN. XIII.

Ut Cantores non utantur modulatione inordinata.

Vetus eſt Canon 75. in Trullo celebrati Concilii 6. generalis, qui ſic legitur: Eos, qui in Eccleſiis ad pſallendum accedunt, volumus, nec inordinatis vociferationibus uti, nec naturam ad clamorem urgere, nec aliquid eorum, quæ Eccleſiæ non conveniunt, ſed cum magna attentione & compunctione pſalmodias, DEO, qui eſt occulorum inſpector, offerre.

CAN. XIV.

Quæ pſallere in Eccleſia conveniat, vel legere.

Concilii Laodiceni Can. 59. hac de re ſic legitur editus; Non oportet Pſalmos, ab idiotis compoſitos & vulgares in Eccleſiis dici, neque libros, qui ſunt extra Canonem, legere; niſi ſolos Canonicos Veteris & Novi Teſtamenti.

De Ludirectoribus juramento obligandis.

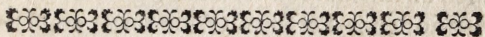
Cum hætenus, magno cum animi dolore, viderimus Ludirectores quosdam, velut effrænes ad libitum suum irregulariter vixisse, congruum judicamus & decernimus, omnes & singulos, cum majores tum minores Ludimoderatores, hisce legibus præscriptis juramento obstringendos esse à suis Pastoribus, idque cum in Scholas introducuntur, præsentibus primariis & præcipuis Tribunis vel Civibus cujusque Civitatis, Oppidi, & Pagi, ut si non sua sponte, at juramento tam solemniter deposito coacti, sanctè & irreprehensibiliter viventes, officium suum diligentius facere velint.

CAN. XVI.

In Academiam promovendi suam Majoribus obedientiam spondere debent.

Quæ olim Poëta cecinit: Sic vos non vobis fertis aratra boves, mellificatis apes; ea nos hætenus cum dolore sæpius experti sumus; qui eruditiores patriæ nostræ juvenes multis laboribus reddidimus, in Academiam promovimus, promotos tandem, ac Ecclesiæ servitio utiles, patriæ nostræ emigrare permisimus, oleum & operam, ut dicitur, perdentes. Quamobrem de cætro servandâ decrevimus hanc cautionem, ut Scholarum Rectores in

Academias promovendi, bonam suam fidem promissam chirographis testentur propriis, se se obedientiam præstituros nostro Presbyterio, debitam patriæ suæ gratitudinem facto ipso declaraturos, nec sanctam nostram congregationem deseraturos. Alioqui si quis ambitionis aut majoris proventus causa, patriam suam contemnere præsumperit, omnino summam expensæ deponere teneatur.

QUINTA CLASSIS
DE
CONCILIIS.

CAN. I.

De causis convocandi Synodum.

MUltis sane de causis ab antiquo, inde ab ipsi Apostolorum temporibus, ad nostrum usque seculum Concilia celebrari solita sunt in Ecclesia; idque vel ut Ordinationes quædam fierent, vel ut vita moresque cum Ecclesiasticorum tum Secularium, per Visitatores explorati, censuræ Ecclesiasticæ subicerentur. Item, ut contentiones tollerentur, controversiæ dirimerentur, ac variæ multiplicæque causæ forum Ecclesiasticum concernentes dijudicarentur, irregulariter viventes pro suis

suis meritis corrigerentur, Canones ederentur, Symbolum fidei publicaretur.

His de causis olim magna illa Concilia celebrata leguntur, ad fidem scilicet Catholicam declarandam, asserendam, confirmandam; ad Hæresiarchas damnandos, sicut Nicenum I. contra Arrium, Constantinopolitanum adversus Macedonium, Ephesinum contra Nestorium, Chalcedonenſe autem adversus Eutychem anathematizandos congregata fuerunt, magno cum Ecclesiæ Orthodoxæ emolumento.

C A N. II.

Quod Episcopi sit Synodum indicere.

EPiscop⁹, cum consensu Dominorum Seniorum convocare debet Synodum per literas formatas, quas Dni. Seniores acceptas, ac suis adjunctas, per suam quisque Dioecesin, secundum seriem Ecclesiarum sibi subjectis exarare tenentur, idque iusto ante Synodum tempore: quas quidem literas omnes fideliter curabunt, ne vel intercipientur, aut diutiùs uno in loco deliteſcant.

C A N. III.

Quod singulis annis celebranda sint concilia.

Nicen. Conc. I. Can. 5. sic legitur: Quòd rectè visum sit, per singulos annos in singulis pro-

provinciis bis in anno Episcoporum Concilium fieri; quod decretum cum conditione sane possibilitatis intelligendum est: alioquin propter multas obstantes causas, si vel semel quotannis convenire possimus, idque Veris vel Autumni temporibus, una illa congregatione contenti erimus. Si verò gravis aliqua aut inevitabilis necessitas urgeat, secundo etiam nos convenire oportebit.

CAN. IV.

De absentibus à Synodo.

SI qui Synodis non interfuerint, nisi gravis aliqua & inevitabilis necessitas eveniat (de qua per literas vicinum Pastorem, aut D. suum Seniore edocere debebunt) juxta determinationem Synodi puniendi erunt.

CAN. V.

Quod Ludirectores simul & Studiosi Concilia frequentare debeant.

Ludimagistri & Studiosi eruditiores, non solum testandę etga sanctum Presbyterium obedientię debitę causa, sed in primis discendi studio, & Majores imitandi proposito, in sacris proficiendi ardore ac pio zelo, & ipsi cum suis Pastoribus sacro Concilio interesse debebunt, ac suę eruditionis pietatisque indicia publicę conabuntur; ut hac ratione in amore ac favo-

De QUINTA CLASSIS
re Ecclesiæ sese insinuare, ac promotiones tan-
dem sperare possint.

C A N. VI.

*Nemo discedere audeat ante peractam
Synodum.*

Hic Canon est 19. Arelaten. Concil. 2. qui sic
legitur: Si quis autem adesse neglexerit,
aut Cœtum fratrum, antequam dissolvatur
Concilium, crediderit deserendum, alienum se
à fratrum communione cognoscat; nec eum
recipi liceat, nisi in sequenti Synodo fuerit ab-
solutus.

C A N. VII.

De modo vivendi in Concilio.

Sobriè & piè, ut alibi; sic in loco Concilii o-
mnibus vivendum, honesta quærenda sunt
hospitia, ne aliena peccata nobis pudorem in-
cutiant. Qui verò inebriati lollare, aut turbas
excitare, aut convitia & maledicta in alios evo-
mere à Clanculariis deprehensi fuerint, uni-
versam Synodum, humi prostrati publicè de-
precabuntur.

C A N. VIII.

De ordine servando in Conciliis.

Audito signo campanæ, celeriter omnes
confluentes, turmatim ibimus in templum
Domini, ut prostrati humiliter Dominum
Deum

seum secretò quisque adorabimus; tandem
 recti voce sonora Spiritum sanctum sacri
 concilii Mediatorem vernacula lingua, simul
 cum populo invocabimus; audita breviter ad
 horam instituta concione, iterum eundem Spi-
 ritum sanctum cum devotione invocabimus,
 adorabimus. Postea verò sacri Ministerii Can-
 didatos de Fidei articulis, de eruditione & mo-
 ribus examinabimus, censura publica, bona
 inique conscientia adhibita, dignis sacro
 ministerio judicatis, per impositionem ma-
 num Presbyterii, sacrum ordinem cum be-
 nedictionibus conferemus. Causas denique
 Matrimoniales, vel alias Ecclesiæ statum ac æ-
 rificationem concernentes tractabimus, de ab-
 sentibus inquiremus; & hæc omnia devotè ac
 ieiunantes facere contendemus, exemplo di-
 scipulorum Apostolorum, de quibus legitur, Jeju-
 nantibus autem & ministrantibus illis Domi-
 nicis &c. Act. 13.

CAN. IX.

Solemniter continuanda Synodus.

Sicut cum devotione & magna frequentia in-
 cepit fieri Concilium, sic etiam continuari
 debet; turpe enim ac inordinatū est cum prin-
 cipium fervet, medium tepet, exitus alget. Per-
 severandum igitur erit omnibus in loco Con-
 ciliarii; discursationes certè vitari debent.

84 QUINTA CLASSIS

nec ex sancta congregatione identidem egrediendi, ac foris otiosè deambulandi, confabulandi licentia cuiquam, nisi ægrotantibus aut malè valentibus, conceditur. Solvetur autem unius diei Concilium, nisi ardua negotia prohibeant, circa horam secundam vel tertiam pomeridianam; idque cum brevi gratiarum actione & precatione.

C A N. X.

De Examine Ordinandorum.

HELVETICÆ nostræ Confessionis certo capite ad disputandum ab Episcopo designato, secundum illud argumentum, & alios fidei articulos præcipuos, Dni. Rectores, vel Studiosi in sacris eruditiores, Candidatos examinabunt, non immiscentes Sacris Philosophica, quæ Scholas non Ecclesias concernunt. Disputationes autem illæ debent institui latina & vernacula lingua, cum ædificatione Auditorum, præfidentibus D. R. Senioribus cum Episcopo, vel aliis eruditis Dominis Pastoribus ad hoc opus designatis. Candidati autem Conciones instituire parati sunt, nec ullum excusationis prætextum habere mereantur.

C A N. XI.

Omnes Ministri instructi veniant in Synodum.

CUM docere simul ac doceri debeamus in
Syno-

Synodo, ac in rebus agendis, vel causis decidendis vel decisivas vel suffraganeas voces edere; oportet nos omnes scientia, & libris instructos convenire, ut quilibet, sicut Poëta cecinit, & cantare pares, & respondere parati esse possint. Hac ratione non solum uniuscujusque profectus in sacris manifestabitur, sed & consensus orthodoxus, & privatæ opiniones detegentur, quales quidem corrigentur.

CAN. XII.

Omnia quesita & responsa fiant bona conscientia.

In sancta Synodo, Spiritu sancto, cordium scrutatore, præsidente, candidè, bona conscientia, nullo in quemquam odio concepto, nulla ostentationis libidine, nullo altercandi studio, nullo triumphandi, aut alium confundendi proposito; verum unius & solius veritatis inquirendæ pio conamine: Sic, dubio procul, Spiritus ille à Domino Jesu promissus deducet nos in omnem veritatem.

CAN. XIII.

Majoribus honor exhibendus.

Uniores pro ætate juvenili ut plurimum ferventiores: venerandam Majorum canitiem, debito honore, & filiali obsequio prosequantur, neminem eorum contemnant, aut ludibrio

86 QUINTA CLASSIS
habeant, ne maledictionem Cham incurrant,
& justas objurgationes in conspectu sancti
Presbyterii suo merito sustineant.

C A N. XIV.

Visitationis ratio reddenda in Synodo.

DOMINI Seniores suę visitationis rationē red-
dere teneantur, quales nimirum Ecclesiarū
Ministros, si reprehensione, vel depositione di-
gnos invenerint: debet siquidem justa esse in-
ter Ministros disciplina: inquirendum diligen-
ter in doctrinam & vitam Ministrorum in
Synodis: corripiendi sunt peccantes à Seniori-
bus, & in viam reducendi, si sunt sanabiles; aut
deponendi, ac velut lupi abigendi sunt per
veros Pastores à grege Dominico, si sunt incu-
rabiles. Helvet. Confess. C. 18.

C A N. XV.

De Collectis fideliter restituendis.

PRIDIE, vel postridie sanctę Synodi omnes &
singuli Pastores suarum Ecclesiarum obla-
tiones, tanquam Deo donatas, fideliter absque
ulla fraude, suis Dominis Senioribus tradant; &
ac soluta Synodo, in suas Parochias reversi, no-
mine sancti Presbyterii maximas populo gra-
tias agant pro devota illa oblatione. Collectas
verò illa pecunia numerata, Archidiacono o-
lim vocato custodienda tradatur, qui expensas
omnium

omnium, quas à Superioribus jussus, facturus est, rationem in Synodo redditurus est.

CAN. XVI.

Sponte oblata non repudianda.

Qui causas Matrimoniales sancto Presbyterio decidendas offerunt, post latam sententiam, si humanitatis & gratitudinis ergo, aliquid pecuniolæ, aut quippiam alterius muneris, ultrò ac sua sponte offerant, citra Simonia crimen bona conscientia, tanti laboris intuitu accipiendum judicamus: Nam bovi trituranti os non obligandum esse novimus. I. Cor. 9.

CAN. XVII.

Hisce Legibus omnibus subscribendum.

Omnes & singuli, tam præsentés quam futuri Ministri Dei, hisce Canonibus, tanquam communi suffragio approbatis & confirmatis, subscribere tenentur manibus propriis, ad declarandam sanctam suam obedientiam: Contemptores vero ac refractarii, societate nostra & communione carituri sunt, tanquam Acephali.

F I N I S,

EXHIBIT

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

AZ EDGYHAZI
jó rend-tartásoknak
IROTTÖRVENYI,

Mellyek
ÖTRESZEK BEN
foglaltattak.

Magyar nyelven penig,

Az edgyűgyű Prædikátorokért, és azokért-
is, kik e'nyomorult földön a' külső, vagy
polgári rendben Patronusi az Ecclesiáknek:
hogy értsék ők-is jó rend-tartá-
sunkat és törvényin-
ket,

Ki-botsáttatott,

Pest, Solt, Pilis, Nagy és Kis Heves, Tholna, &c.
Vármegyékbéli Prædikátoroknak
költségével.

V A R A D O N,

Nyomtattatott M. D C. XXXXII

E L S Ó R E S Z.
A Z I G A Z H I T M E G -
T A R T A S A R O L, E S A' P Ű S -
p ö k ö k n e k V á l a s z t á s o k r o l, F ő l - s z e n -
t e l t e t é s e k r ő l, é s m i n d e n
t i s z t e k r ő l.

I. C A N O N.

*A' Keresztyéni igaz Hitnek erős meg-
tartásáról.*

 Indeneknek előtte, hiszszünc és
vallyuc: hogy edgy az az Isten, a'
kit régen a' szent Prophetác és A-
postaloc ismértenec, hirdettenec,
és imadással tiszteltenec, a' kinec nevében
mindnyájan mi-is keresztyénec meg-keresz-
telkedtűnc, ugy-mint a' ki Atya, Fiu, és szent
Lélec, edgy természetiben, és óróc Istenségé-
ben, főlségében, ditsótségében, tselekedeti-
ben és tiszteletiben: de három szemelyekben,
és azoknac tulajdonságiban meg-külömböz-
tetett, a' mint az Apostali vallás, és Athaná-
sius-é, és a' Nicæabéli nagy Gyülekezet-é, ez
közönséges keresztyéni hitet nem tsak a' Sz.
Három-

Háromságrol, hanem még egyéb részeiben is nyilván meg-magyarázták.

Annak-okaért, valaki más Istent hirdet ez kívül a' gyülekezetben; Es ez fellyül meg-nevezett vallásokban meg-jelentett és meg-magyaráztatott hittel ellenkező vallást kezd tanítani meg-átalkodva, régen immár meg-átkoztatottnac lenni itellyűc azt a' ízent Pál Apostoltul, ki azt mondgya: *Gal. 1. v. 8. Bár mi, avagy Angyal az égből hirdetne-is tinéktec, a' kívül a' mellyet hirdettűnc tinéktec, átoç légyen.*

A' SZENT ATHANASIUSNAK vallása ez: Valaki idvözűlni akar, mindeneknec előtte szűkség hogy tudgya a' közönséges kerefsztyéni hitet: mellyet valaki éppen és egéfszen meg nem tartánd, kétség nélkül öröcké elvész. E' penig a' közönséges kerefsztyéni hit, hogy az edgy Istent Háromságban, és a' Háromságot edgységben tisztellyűc: sem a' személyeket ószve nem egyelitvén, sem az állatot el nem választván. Mert más az Atya személye, más a' Fiu-é, más a' szent Lelek-é: De az Atyánac, és a' Fiunac, és a' szent Leleknek edgy az Istensége, egyenlő a' ditsófsége, edgy öröcké valo Felsége. A' minémű az Atya, ollyā a' Fiu, ollyan a' Sz. Lelec. Teremtetlen az Atya, teremtetlen a' Fiu, teremtetlen a Sz. Lelec. Meg-mérhetetlen az Atya, meg-mérhetetlen a' Fiu, meg-mérhetetlen a' szent Lelec. E' öröcké-va-
lo az

lo az Atya, órócké-valo a' Fiu, órócké-valo a' szent Lélec. Es mindazáltal nem három órócké-valóc, hanem edgy az órócké-valo. Míképpen hogy nem három a' teremtetlen, hanem edgy a' teremtetlen, és edgy a' meg-mérhetetlen. Acképpen mindenható az Atya, mindenható a' Fiu, mindenható a' szent Lélec. Es mindazáltal nem három a' mindenható, hanem edgy a' mindenható. Ugy Isten az Atya, Isten a' Fiu, Isten a' szent Lélec, Es mindazáltal nem három Istenec, hanem edgy az Isten. Hasonloképpen Ur az Atya, Ur a' Fiu, Ur a' szent Lélec. Es mindazáltal nem három az Ur, hanem edgy az Ur. Merta' míképpen edgyenként mindenic személyt Istenec avagy Urnac kell vallanunc a' kerefsztyéni igafság fzerént, ugy három Isteneket avagy Urakat mondanunc nem szabad. Az Atya senkitől nem lótt, sem teremtett, sem született: a' Fiu egyedül az Atyától vagyon, nem lótt, sem teremtett, hanem született. A' szent Lélec az Atyától és Fiutól, nem lótt, sem teremtett, sem született, hanem származic. Edgy az Atya tehát, nem három Atyác, edgy a' Fiu, nem három Fiac, edgy a' szent Lélec, nem három lelkec. Es ebben a' Háromságban nints semmi első vagy utolsó, nints semmi nagyob vagy kisebb, hanem éppen a' három személyec egyetemben órócké-valóc és egyenlóc; Ugy
 hogy

hogy mindenekben a' mint immár oda fel mondván vagyon, mind az edgység a' háromságban, mind a' háromság az edgységben tisztelendő. A' ki azért akar idvőzűlni, ecképpen értsen a' szent Háromság felől.

De szűkséges az óróc életre a' mi Urunc Jesus Christus meg-testesülésének is hűséges elhivése. Ez azért az igaz hit, hogy hidgyűc és vallyuc, hogy a' mi Urunc Jesus Christus Isten Fia, Isten és ember, Isten az Atyánac állattyyából, óróktűl fogván szűlettetvén: Ember az ó Annyánac állattyyából, bizonyos időben szűlettetvén. Tókélletes Isten, tókélletes ember, okos lélekből és emberi testből álván. Egyenlő az Atyával az Istenség szerént, kissé az Atyánál az emberség szerént. Ki noha Isten és ember, nem kettő mindazáltal, hanem edgy a' Christus. Edgy penig nem az Istenség nec emberséggé lételevel, hanem az emberség nec az Istenre valo fel-vételével. Edgy tellyeséggel, nem az állatnac ószve-elegyítésével, hanem a' személynec edgyeségével. Mert miképpen az okos lélec, és a' test edgy ember, így Isten és az ember edgy Christus. A' ki szenvedett a' mi idvőségné, le-szállott a' pokolra, harmad napon fel-tamadott halottaiból, fel-ment az egekben, ül a' mindenható Atya Istennec jobján, innen jóvendő itélni eleveneket és holtakat, kinéc el-jövetelire minden ember nec

fel

fel kell támadni az ónnón testeckel, és saját tselekedeteokról számot adandóc, és a' kikjót tselekettenec óróc életre mennec, a' kik penig gonofzt tselekettenec, óróc tüzre mennec. Ez a' kőzónsėges keresztyėni hit, a' mellyet valaki igazán és erőssen nem hiszen, nem idvőzülhet.

A' N I C Ő A I Gyülekezetnec vallása a' hit felől: Hiszűnc az edgy mindenható Atya Istenben, és minden lathato és lathatatlan allatoknac teremőjében, és az edgy Ur Jesus Christusban, Istenec Fiában, az Atyánac edgyetlen edgy szűlőttében, az az, az Atyánacállattyából, Istentűl való Istenben, vilagosságtűl való vilagosságban, igaz Istentűl való igaz Istenben, szűlettetben, nem teremtettben, az az, a' ki edgy állatu az Atyával, a' ki által mindenec teremtettec, mind a' kik a' menyben, s-mind a' kik a' földőn vannak, ki mi ertűnc emberekert, és a' mi idvőssėgűnkert szallott le, és meg testesűlt, és emberrelőtt, és szenvedett, és fel-tamadott harmad napon, és fel-ment az egekben, innén jő-el itilni eleveneket és holtakat; Es a' szent Lėlekben.

A' kik penig azt mondgyác: hogy ő volt, a' mikor nem volt, avagy minec előtte lenne, nem volt, és mivel a' nem vóltakbol lótt, avagy más állatbol vagy valóságbol mondgyác

gyác lenni, avagy teremtetetnec, avagy Isten Fiává változhatonac, az illyeténeket megátkozza a' közönséges és Apostoli Anyaszentedgyház.

II. C A N.

Az Edgyházi rendről.

Holott a' szent Pál A postol bizonyos rendel számlállya azokat elő, a' kiknec az Anyaszentedgyházat igazgatni ockell, mondván: hogy, *Es ó adott némellyeket Apostolokat, némellyeket Prophetákat, némellyeket Evāgelistákat, némellyeket pásztorokat, némellyeket Doctórokat, a' senteknec edgy testbē valo közösülésére, szolgáltnac munkájára, a' Christus testénec építésére.* Es ugyan ő *Tim. 3.* másutt Púspókókról és Vénekről emlekeziec. *Tit. 1.* Mi-is a' mi Ecclesiáinkban, ez rendeket avagy grádusokat ugy meg-tartyuc, hogy bizonyos Púspókeinc és Véneinc legyenec, kik nagyobb bótsületért Senioroknac mondatnac, hogy ezec az Istenec tób szolgait, kik a' szent Irásnac szokot szava szerént az Ecclesiác Pásztorinac hivattatnac, bizonyos törvényekkel igazgafsác.

III. C A N.

Minémü Púspókót kell választani.

A' Minémü joságoc meg kivantatnac abban, a' kit Púspócké kell választani, megmondgya nevezet szerént Sz. Pál Apostol. A'

Púspók-

1. Tim. 3. Püspöknek, ugymond, fegyhetetlennek kell lenni,
 v. 2. edgy feleségűnek, jozannac, okosnac, meg-ékesít-
 Tit. 1. 6. tetnek, szemérmetesnek, gazdalkodónac, tanító-
 nac, &c. a' mellynek minden sommája, azt
 mondgya Calvinus, ebben vagyon: hogy nem
 kell' egyebeket választani, hanem a' kik tiszta
 tudományuac, és szent életűec, sem valami
 véteckel meg nem jegyeztettec, melly ó nékic
 méltóságokat el-venné, és az Edgyházi szolgál-
 latra gyalázatot hajtana. Azért az Anyaszent-
 edgyháznak illyetén szer-tartásiban, javallyuc
 a' régi nagy Gyülekezeteknek edgyes ér-
 telmeket, (éppen tartván mindazáltal a' ke-
 resztyéni hitnek igazságát) kiknek irott tör-
 vényeket így olvassuc a' mint írva találtuc,
 de azokban sokszokat, mint nekűnc szokot-
 lanokat, a' minéművec ezek: Clericus, Laicus,
 Pontifex, Sacerdos, Metropolitanus, &c. tsak
 békével szenedgyűc, a' mi Ecclesiáinkban pe-
 nig nem akarunk azockal élni, meg elégedvén
 az szent iralnac szokott szavaival.

Tetzic főképpen az Carthagobéli negye-
 dic Gyülekezetnek 1. Canona, mellyet így ol-
 vasunc: A' ki Püspöcké szenteletetic elsőben,
 meg-kérdeztetséc, vizsgálatséc, ha természet
 szerént okos, ha tanulo, ha erköltsében mér-
 tékletes, ha tiszta életű, ha jozan, ha minden-
 kor saját dolgában forgodic, ha alázatos, ha
 nem komor, ha kőnyörülő, ha tudós, ha az

Ur törvényében tanítottott, ha az Írásoc értelmében eszes okos, és a' tudományokban gyakoroltatott, és mindeneknec előtte, ha a' hitnek tudományit edgyügyü szokkal álatya, az Atyát, és Fiut, és a' Sz. Lelket, &c.

IV. C A N.

Modgya a' Püspök választásnac.

A' mi penig a' Püspököknek szent és törvény szerént valo választásokot illeti, a' szent Apostoloc példája szerént, *(kik ki állat- Act. 2.
tac kettőt a' Férjac közzül, kik mindenkor edgybe gyűlvén voltac ó vélec, a' mikor Jesus Urunc hozzájoc bé-ment vagy ki-ment tölóc, és imátkezésén mondánac: Te Uram ki mindeneknec szivét jól tudod, mutasd-meg mellyiket választottad e' kettő közzül, bogy el-vegye a' szolgálatnac és Apostolsagnac sorsat, melytül el-szakada Judás, sorsot vézénec azért reájoc, és esec a' sors Mátyásra).* Mi-is törvény szerént ószve gyűlvén Isteni felelemmel, bőjtölvén, és a' szent Lélec Istent, a' ki mindeneknec sziveket igazgattya, nagy áhítatossan segítsegül híván, és imádván, kettőt a' velünc lévő vénec közzül közben állatanc, kikre sors gyanánt, szabados szót és voxot vetünc, ki-rekesztvén minden kedvet, személy válogatást, versengést, haragot, gyűlölséget, ellenkezést, pert-patvart, viszszavonást, vévén a' népnek-is edgyzó értelmét. A' hol

Inst. l. 4. cap. 4. penig keveseknek ellent ál voxoc, a' többeknek ál-meg sententiájoc, a' Niceabéli Első Concilinm ó Canona szerént. Calvínus-is így hozza elő, hogy az volt a' régiec sententiája, hogy az választassc a' kit a' Papfog, és a' kőffeg avagy a' nagyob rész kíván.

V. C A N.

A kőffségnek az Edgyházi emélynek választásában való szabados igazságáról.

Act. 7. HOGY a' kőffegyet avagy e' világi és külfő embereket-is az Edgyházi személyec választására odabé kelleffc botsátani, meg tettzic az Apostoloc tselekedetiből: *Mert a' tizenkét Apostoloc edgybe szolitván a' Tanitványoc sokaságát, mondánac, Atyámfiai, választatoc közzületec jo bizonyságú férfiakat, hetet, tellyeseket szent Lélekkel és értelemmel, kiket állasunc e' munkára, és tettzéc e' so az egész sokaságnac, és választác Sz. Istvánt, &c. kiket állatánac az Apostoloc eleiben.*

Javallyuc ez aránt, a' régi Gyülekezetnek-is velunc edgyező Canonokat, minémi az Antiochiai Gyülekezet 23dic Canona: Nem szabad ugyan a' Püspöknek maga helyében, más maga után következőt hadni magánac, ha halálra vált-is; ha penig illyen dolog történic, hejába valo légyen, hanem meg-tartsa az Anyaszentedgyház törvényét, mellyben az vagon, hogy egyéb-képpen ne légyen hané a' Gyü-

a' Gyűlés és a' Püspök tévőc, kiknek a' meg-holt után hatalmokban vagyon, válaszszák és állás-lác elő a' Püspökségre a' ki arra méltó.

Az Aureliai ötödik Gyűl. 4. és 5-dic Canoniban azt olvassuc, hogy a' miképpen a' régi Canonoc el-végeztéc, fenki erőszak alatt Püspökké ne tétesséc, sőt se a' Papok sem a' polgároc a' hatalmasoktul ne kényszeritessenc az edgyezésre. Es ha ug' lenne-is, az a' Püspóc, a' ki erőszak alatt inkább hog' sem mint törvény szerént szenteltetic, a' fel-vött Püspóki tisztességből le-tétesséc örökbe. Ismét, mig él a' Püspóc, más addig reá ne szenteltesséc, hanem ha halalos vétec miatt fosztatik-meg tisztitúl az élő Püspóc.

Hozza ugyan elő Theodoret. lib. 4. cap. 20. hogy Athanasius Pétert maga hatta helyében, de mindgyarást utánna téfzi, hogy a' Papi rend erősítette azt meg; A' Magistratus, a' fő fő emberec, és az egész kősség-is penig fölkiáltottac, s-javallottac.

IV. C A N.

A' fel-szentelendő Püspóc az Ecclesiái törvényeket helyben hadgya.

EZt-is régen rendeltéc, ugymint a' Cárthágobéli 3. Gyűlek. Can. 3. hogy a' fel-szentelendő Püspököknek vagy Papoknak, fülökben adgyác elsőben azok, a' kik őket fel-szen-

teile, a' Gyűléséc végezésit, hogy azoc ellen meg-bánáfra valo dolgot ne tselekedgyenec.

VII. C A N.

Meg kellesküdni a' fel-szentelt Püspök-nec.

HA a' Püspóc az Edgyházi szent rendtül, és a' köz néptül törvény szerént el-választatic a' fel-szenteltetés közben kezében vegye a' szent Bibliát, a' Helvetiai Confessiot, és az Ecclesia Canonit, és a' Synatban térden álva hangos szóval meg-esküdyék, és hittel kötelezze magát az ó vigyázása alatt valo Ecclesiác hűféges igazgatására, a' kerefsztyéni hitnec tisztá sziból valo áhítatos oltalmazására, az Edgyházi törvény nec erős meg-tartására, a' kegyes, szent és botránkozás nélkül valo életre..

Javallyucitt az Toletumbéli XIdic Conciliumnac 10 Can. mellyet ecképpen olvasunc: Minden fő Papoc, és az Ecclesiác igazgatoi, fel-szenteltetések nec idején fogadást tegyenec, hogy a' közónféges kerefsztyéni hitet hiven meg-örizvén, igazán, kegyessen éllyenec, és náloknál főbbek nec bótsúllettel engedgyenec.

VIII. C A N.

Az Esküvés nec Formája.

EN az Isten Szolgainac, és a' Helvétiai vallást be-

prima

bé-vett Ecclesiáknac, törvény szerént választott Púspókje, fogadom az Isten előtt, a' Christus Jesus előtt, és a' választott Angyaloc előtt, ez jelen valo szent Synatban, hogy az én Púspókfégem viselésében semmi egyéb tudománt, sem titkon, sem nyilván nem tanitoc, a' kívül a' mellyet az Apostoloc és Prophetác, az ó könyvekben bé-foglaltanac; Mellyet hog' a' Senioroc, és mind a' több Prædikátorok-is az én vigyázásom alatt tanitsanac, húségesen arra vigyázoc. Es hogy a' mi Ecclesiáinknac f-azokra vigyázóknac, előttöc jární és használni akaroc, hogy az Ecclesiánac Canonit mind magam meg-tartom, f-mind egyebeckel hiven meg-tartatom, életemet tehetségem szerént kegyessen rendelem, mind ezeket penig Istentül a' nekem adatott kegyelem szerént, és a' mint az emberi természet nec erőtlensége engedi, tehetségem szerént hiven tselekezem. A' tellyes szent Háromság edgy óróc Isten engemet ugy segéllyen, és ugy légyen nekem kegyelmes az Atya, Fiu, és szent Lélec. Amen.

IX. C A N.

A' föl-szenteltetés nec módgya.

H Olott a' szent Mátyás Apostol fel-szenteltetésében, és szent Pál és Barrabásnak-is választásokban, több Prophetác és Doctoroc voltanac jelen, kik bőjtölvén és imátkozván

kezeket reájoc tóttéc, ugy szentelték-fól ókez.
 Mi-is a' tób Púspókóknec ha jelen lehetne áldásokat javallyuc inkább, a' régi Canonok szerént. De mivel irván vagy on szent Timotheus
2. Tim. 4. felől: *Meg ne vessed az ajándékot, melly vagy on
 v. 14.* benned, melly adatott néked a' tanításra a' Vének kezénec reáávetésével; Es, Fól-görjezd az Isten-nec ajándékát, melly te benned vagy on az én kezem-nec reáávetése által: ha a' szükség ugy kívánnya, e' példa szerént, meg-elégfzünk kevesseb, sőt tsak edgy Púspóknec-is, és a' Vének-nec avagy Senioroknac fél-szenteléseckel és áldásockal, mellyet magán-magán mindenec, nagy áhítatos kegyességgel a' régiec rend-tartása szerént, kezece reávetéssel mondgyon.

X. C A N.

A' Púspóknec kiváltképpen valo tisztei.

ECképpen fél-szenteltetett lévén a' Púspóc, tuttára légyen, hogy nem hivalkodást, hanem jó munkát vett-fel, azért a' melly Ecclesiában lakic, tartozic Isten igéjével és a' Sacramentumockal legeltetni azt, abban a' vétke-
1. Tim. 3. *v. 1.* *2. Pet. 5.* feket Ecclesiái fenytékben tartani, ártatlan életével mindenec előtt fénleni, és tób Ecclesiákra-is az ó Púspóksége alatt sörényen vigyázni, hogy azokban az igaz vallásnac tisztasága és igazsága meg-maradgyon, szakadóc és eretneksegec ne támadgyanac. A' mel-
 let-

lette lévő Seniorok-is tisztekben hivec legyene-
 nec, életekben fegyhetetlenec, hogy a' kőtség
 az igaz tudományban és szent erköltsben-
 gyarapodgyék. Az Ecclesiákat pedig maga
 személy szerént a' Púspóc meg tekintse rend
 kívül-is; Esztendőnként pedig a' Seniorokkal
 rend szerént meg-látogattassa. Az Ecclesiác lá-
 togatásiban pedig ezekről értekezzéc: tud-
 ni-illíc, a' Tanitonac tiszta tudományáról,
 szent erköltséről, a' halgatóknak-is acképpen,
 ha épülnek-é a' hit dolgaiban, az Evangelium
 szerént élnek-é, Templomot, Prædikátor há-
 zát, Oskolát, építik-é, ujittyák-é, Prædikátor-
 joknac ígért bérét meg-adgyák-é, Templom-
 hoz, a' Prædikátor házához tartozo jóvedel-
 met vészik-é kezekhöz, a' Polgároc avagy
 földes Urac szánto földeket, réteket, szőlőket,
 mólnokat, régtül fogva a' mellyeket az Eccle-
 siához rendeltec, magoc számára foglalták-é
 melly ha ugy lészén, ellene állyon szorgal-
 matossan, és vízfza adassa. Annac fólótte tar-
 tozica a' Púspóc meg-oltalmazni minden tör-
 vénytelenégtül a' Prædikátorokat, Schola-
 Mestereket, a' le-irt törvényec szerént, az Iste-
 ni' tiszteletben, a' szer-tartásoc és Ceremoniác,
 azon edgy formán parantsollya edgyütt a' Se-
 niorokkal, hogy szolgáltassanac. A' szent ren-
 det fel-adgya a' Sz. szolgálatra hivattaknac és
 választottaknac, a' méltó és meg-hitt tize-
 mélyeknec pedig, meg-esküvésec után a' jó-

vendő Gyülefig prædikállásra való szabadságot adgyon, az elő-hozott igyeket az egész szent sereggel edgyüt igazgassa, a' nem jól élőket, avagy valami ideig tisztitül meg-foszfza, avagy valóban le-tegye, a' halálos bűnben leledzettek elsöben Prædikatori tisztectül meg-foszfza; és ugyadgya büntetésre a' világi Magistrátusoc kezében, és hogy effélec dífzessen és jo rendel legyenec, arra vigyázzon szorgalmatoson, minden Ecclesiaknac penig kik ó hozzá halgatnac gondgyát viselley.

XI. C A N.

A' Püspök egyedül tsak maga fel ne szentelleyen senkit-is.

A' Cárthágobéli 4. Gyülekekezetnec 22dic Canona erröl igy ir: A' Püspöc az ó alatta valo Prædikátoroc Gyülése nélkül Prædikátort ne szentelleyen, ugy hogy a' kölségneec edgyezését, akarattyát, és tanu-bizonság teteleket meg-kivánnya.

XII. C A N.

A' Püspöc más vidékiében ne sentellen senkit-is.

Holott bizonyos határoockal külömböztettek-meg a' vidékiec, minden Püspöc maga határában tartsa magát sarloját más tarlojára ne vesse, melly dologrol igy ir az Antiochiai Gyülekezet, a' 13. Canon: Edgy Püspöc se

mé-

mérészellyen, edgyic határból másikkban
 menni, és a' szolgálatra valakit az Ecclesiák-
 ban rendelni, ám-bár akarnák-is némellyec,
 hanem ha a' Metropolita (minémü Púspóc
 nintsén mi közöttünc) és a' mellet lévő Púspó-
 kók nec levelével hivattatott léfzen, és ugy já-
 rulánd a' fel-szenteles munkájához. Ha pedig
 hivatlan, és rendeletlenül fiet valamelly fel-
 szenteleffél, és az ő reá nem néző dolgait az
 Ecclesiákban igazgattyá, az ő végezési hejá-
 ban valóc léfz nec, maga pedig az ő illetlen in-
 dulásánac és oktalan vakmerőségé nec bün-
 tetése alatt légyen, a' szent Gyülekezet itilete
 szerént.

XIII. C A N.

*Nem szabad a' Púspók nec más alatt levőt
 fel-szenteelni.*

T Ezzett minékünc e' dologrol a' Sárdisbéli
 Gyülekezet nec 19 Canona, melly így va-
 gyon: Monda az Osius Púspóc: Ezt is mind-
 nyájan hadgyuc, hogy valaki más Ecclesiából
 valo Edgyhazi szolgát fel akarna szenteelni, an-
 nac az Ecclesiánac Púspóké nec hire és akarat-
 tyá ellen, annac szentelese hejába valo legyen,
 sv valaki pedig efféle dolgot meg próbál, a' mi
 Atyáinkfaiatol és Púspóc társainktul is mind
 meg-intésséc s-mind meg-fédesséc.

A' Püspök más alatt valo községet el ne foglallyon.

ERről irt iodic Canóna a' Cárthágobéli Első Gyülekezetnec tettzik minékünc, melly ekképpen vagyon: A' Bájai Felix Püspök monda, senki tisztbéli társának boszszuságot ne tegyen, mert fokan által-hágjac határokat, és másokét azoc ellen-is el-foglallyác. Monda Gratus Püspök-is: Tudgya minden hogy gyökere minden gonofznac a' fősvénység, meg kell azért hadni hogy senki másoc határát el ne foglallya, vagy Püspök társára által ne mennyen, se el ne foglallyon más alatt valo kózséget, annac engedelme ellen, mert minden egyéb gonofzoc ebből jönék-ki. Mindnyájan azért mondánac: Tettzic f-jol vagyon.

XV. C A N.

A' hely nélkül valo Püspökökről.

AZokrul az Antiochiai Gyülésnec i6. Canóna így szól: Valamelly hely nélkül valo Püspök más Ecclesiájában bé-száll, és annac székiben ülend, az egész Gyülés hire nélkül, szükség hogy le-vettesse, ha szintén az egész kózség, a' mellyet el-foglalt vólt, tartani akar-ná-is ótet.

XVI. Can.

XVI. C A N.

*Az olyan Püspökről ki pénzért szokott
szentelni.*

A' Mi szent Gyűlésünknek tettzet e' részben, amaz Chalcedoniai nagy Gyűlésnek 24. Canona, melly így vagy on irva: Ha valamely Püspóc pénzért teszi a' fel-szentelést, és árron adgya-el a' szent Lélec Isten kegyelmét, melly el nem adathatic, és pénzért szentelénd Papot, avagy Diaconust, &c. Valaki hogy illyent próbált meg-bizonyosodic, a' maga faját tisztí el-vesztése alatt marad, affele fel-szenteltetett-is, ez pénzen vótt fel-szenteltetés által, semmi bótsületes tisztre ne meheszen, hanem távuly essec a' méltoságtul mellyet pénzen szerzett. A' mit penig azoc adnac, kiket mi fel-szentelünc, nem a' szentrend árra az, hanem háládatofságoknac magok jó akarattyából nyujtott kitsingyümöltse, mellyet meg sem vetünc, hanem az Ecclesia szükségére el-veszünc.

XVII. C A N.

*Helyét a' Püspök maga hasznáért meg nem
változthattya, hanem az Ecclesia
szükséges javáért.*

A Ma' Carthágobéli nagy Gyűlésnek ez az ő végezése a' 27 Canon szerént, hogy a' Püspóc az aláb való helyről, a' főb helyre kevélység-

ségből ne mennyen, sem fenki a' kőz Papok kőzzül-is. Ha pedig a' fűkség kívánánd-gya, arrol valo végezések mind a' Papságnac mind pedig a' kőz népnek, kezéhez mennyen a' Púspóknec, és a' Gyűlésnek jelen létében vitesséc által, a' kinek helyében az után állassanac más Púspóköt. Edgyez ezzel a' Sárdisbeli Gyűlésnek-is első Canona, holott azt olvassuc: Monda, ugymond, Osius Púspóc, Mint gonofz sőt veszedelmes szokás és veszettség, ki-gyökereztessec tellyesfégel: ne legyen szabad edgy Púspóknec-is, a' maga várasából másban menni, mert nyilván vagon az, a' mire nézve azt szoktác tselekedni, holott fenki nagyob várasból, hogy kissebben, ment volna nem találatott olly Púspók, azért fűsvénység és kevélység viselitsak őket, és hogy Uraságot üzheffenec. Ha tettzic ez mindennec, efféle veszély keménybē és inkább megbüntettessec, hogy még a' kőz parafztság tárfaságából-is ki-üzettessec a' ki illyen. Mindnyájan felelvén, azt mondác hogy, Tettzic.

XVIII. C A N.

A Púspóc a' nehez és nagy igyeket, edgyütt a' Seniorokkal, értse és hallya.

ERről azt olvassuc a' Cárthágobéli IV Conciliumban, Can. 22. hogy a' Púspóc fenki igyét meg ne hallya, az ó hozzá tartozo Papok-

poknac jelen-léte nélkül, egyébképpen erő-
telen lészén a' Püspök sententiája, hanem ha az
alatta valo Papoc jelen lételevel erősfittetik-
meg. A' Senioroknac mindazáltal edgyező
értelme levél által meg-erősitic a' Püspök
sententiáját.

XIX C A N.

A' Püspökök nec nem igaz itéletekről.

UGyan azon Cárthágobéli 4dik Gyűlés nec
28 Canona azt tartya, hogy a' Püspökök-
nec nem igaz itéletec hejában valo legyen, és
a' Gyülekezet erőtlenné tegye. Azért a' Püf-
pök sententiáját kérdőre vehetni a' Gyűlésben.

XX. C A N.

*Tsak maga a' Püspök meg ne foszsa tisz-
titül a' Prædikátort.*

TEttzett ezt-is erőssen meg-hadni, hogy na-
gyob méltóságot ne tulajdonitson a' Püf-
pök magánac annál a' minémút néki adott a'
szent Prædikátori sereg, azért a' Hispáliai má-
fodic Gyűlés nec 6. Canonát írjac eleiben,
melly így vagyon: Egész Gyűlésül végefz-
túc, hogy senki ne merje közzülunc, a' Gyü-
lés kérdése nélkül, meg-fosztani tisztitül a'
Prædikátort, avagy Diaconust.

XXI. Can.

A' Püspök békeségre erőltesse az edgymással egyenetleneket.

IDvófséges végezése ez a' Cárthágobéli 4. Gyűlésnec a' 28. Canon szerént, mellyet így olvasunc: Igyekezzenec, ugy-mond, a' Püspök az egyenetlen atyafiakat, akar Prædikátoroc, akar halgatóc legyenec, meg-békéléfre inkább hogy nem mint törvénykezésre inteni; Tettzic azért azon Conciliumnac 25. Canona: Az egyenetlenkedő Püspököket ha Isteni felelem nem, az egész Gyűlés ófzve békéltesse. Ismét, 59. Can. a' háborgo Prædikátorokat a' Püspök, vagy okofsággal, vagy hatalommal békeségre vonnya, az engedetleneket az egész Gyűlés, meg-halván őket, megbüntesse.

XXII. C A N.

A' rósi Püspök meg-intesséc a' vagy ugyar le-tétetteséc.

EDologban példáinc önnön magoc Uruné szentséges Apostoli, főképpen szent Pál Apostol, ki az ő fiát Timotheust meg-intette, *1. Tim. 4.* mondván: *Meg ne vessed a' benned lévő ajándék.* *2. Tim. 1.* kot. Ismét: *Intlec tégedet, fel-ébrezd benned az Isten ajándékát, melly vagyon te benned az én kezemnek reád vetése által.* Szent Péter Apostol penig nem tsak meg-intette szent Pál, hanem ugyar

ugyan szemtől-szemben ellene állott. Gal. 2. Az Ephesusbéli Püspököket-is ilyen szoval intette: *Vigyázzatok, gondot viselhetec magatokra, és az egész nyájra, Act. 20.* Acképpen Sz. Péter-is az ő tisztsbéli társait intette, *f azt mondotra nékic: Legeltesétec, ugymond, az Isten nyáját, melly ti mellettetec vagyon, gondot viselvén jól reá, nem erőszak alatt, &c.* Ha penig fok intéfec után-is azon restségben marad a' Püspóc, fok Ecclesiáknac nagy kárával, tiszttül meg-fosztáséc. Hasonlo büntetéfé léfzen, ha az eretnekségéc ki-gyomlálásában tunya és gondatlan léfzen.

XXIII. C A N.

A meg-átalkodott Püspökről.

AZ Antiochiai Gyűlésnec 17. Canona effelől igyzen szól: Ha, ugy-mond, valaki a' kéznec reá vetése által Püspökséget vészzen, és a' nép elejévé tétetett lévén, fel nem vészzi a' szent szolgálatot, és a' néki rendeltetett Ecclesiában nem menénd békével, tsendesen, ezt ki kell tiltani a' Gyülekezetből, mig tiszttikényszerítésből-is fel nem vészzi, avagy a' mit felöle azon Gyülekezetbéli Prædikátoroc végez nec, ahoz nem tartya magát.

XXIV. C A N.

A Püspökóc kika másoktul ki-tiltattakat fel-veszic.

AZ Arausicanum első Conciliumnac ez a' Iodik Canona; Hogy vétkezic, valaki tud-

va az Ecclesiából ki-vettettet bé-fogadgya, mig dolgát azzal meg nem egyenesíti, a' ki őtet ki-tiltotta volt az Ecclesiából.

XXV. C A N.

A' rístitől ideig meg-fosztatott Püspökről.

EBben, javallyuc az Arelatumi zdik Gyűlésnec 30 Canonát, melly így vagon: A' Véneknek rendelkezése szerént, ha méltóságátul meg-fosztatic, a' Prædikatori Gyülekezetben, a' Püspök, ideig, el-tiltásék, mind a' Prædikatorokkal való beszélléstül, s-mind az egész néppel való beszélgetéstül, és lakodalmoktul-is, valamig szintén meg-térvén helyben nem lézzen méltósága.

XXVI. C A N.

Az Püspök ig yében ellenkező sententiákrol.

HA a' törvényben fogót Püspök, bizonyos vétkekről meg itéltetic, és történic hogy nem edgyeznec a' Törvenytévóc, holott némellyec a' meg-sententiáztatott Püspököt, mint ártatlant el-botsátani itélik, némellyec penig mint nyilván való bűnöst büntetni akarják. Ez illyen vélekedő dolog meg-egyenésítésére más tártománybol fogot törvénytevők hivattassanac, hogy azokkal edgyütt, azon edgy tartománybéliek, az igazat egyenlő-

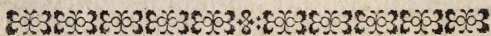
löképpen meg-ítélheséc. Es ha azon edgy tartománybéli törvényBirác, egyenlöképpen a' törvényben fogott személyt, vagy büntetni, vagy el-botsátani itélic, azoknac edgyező sententiájokrol a' vidékiekneac itéletekre nem szabad annac igyét venni.

XXVII. C A N.

Az eretnekségből meg-térteket hit alatt vegye-fel a' tisztre újobban a' Püspóc.

HOgy a' meg-tértec miatt tsalárdságban ne essec a' Püspóc, se a' mi szent Gyülekezé-
tunc meg ne jádzottaséc, a' kik a' mi meg-
váltónknac kegyelme által a' mi Ecclesiánk-
ban meg-térni kívánnac, nem tsak újobban
meg-kérdeztelsenec, hanem meg-is esküd-
gyenec, mind élő nyelvel, f-mind arról íräft
tegyenec a' Püspóc előtt; ez, vagy ehez hason-
lo formán: En minek-utánna régtül fogván
magamban meg-hányván vetvén az Istenec
segítségéből, és meg-világosításából, a' té-
velygéseket, mellyec eddig kötve tartottanac,
nyilván meg-ismértem, mostan magam ki-
nyén és önkén, azokat kárhoztatván és meg-
vetvén, a' Helvetiai igaz vallást bevött Eccle-
siához állóc és meg-térec. Hogy penig szin-
mutatónacsak ne itéltessem, ebben a' meg-
térésben tisztem vesztése és átóc alá valo kö-
telezésem alatt fogadom és igérem, nem tsak

szoval pedig, hanem esküszöm a' szent Háromság Isténre, hogy én a' kegyelmetec Ecclesiájában meg-maradoc mindenkor, és az élébbeni tévelygésekre, kiket most szommal s-írással kárhoztatoc, soha visszsa nem térec. Hogy ha pedig (melly távul légyen) el-szakad nec az edgyeségtül, hit-szegésben léledzván, a' méltó büntetésre kóteles legyec, a' szakadásnac authorával legyen a' más világon jutalom. Ez írást pedig magam keze és petséttye alatt, ez én vallásom és ígérété nagyobb bizonyosságára adom kegyelmed nec Tisztelendő Púspóc Uram; Ez esztendőben és napon, ilyen s-ilyen helyen; En ez vallásnac és fogadásnac fáját kezemmel alája irtam, N. N.

M A S O D I K R E S Z,
A'
S E N I O R O K R O L.
I. C A N.

A' Senioroc méltóságáról.

Mivel a' Sz. írásban edgynehány helyen Púspókóknec neveztet nec a' Presbyterecavagy a' Senioroc, ezt a' méltóságot és hatalmat adgyuc nekik, hogy mint Tanáts

náts Birái és Atyái az Ecclesiának, idvőséges tanátsal, Ecclesiái törvényekkel, edgyütt a' Püspöckel igazgásac és birjác ók-is az Ecclesiát. Mert a' szent Pál Apostol Ephesumban Püspököknek nevezte a' Véneket: *Vigyázzatok, ugyan mond, magatokra és az egész nyájra, a' mellyben titeket a' szent Lélec Püspököké tótt, hogy igazgásatoc és legeltesétec az Isten Anyaszentedgházát.* A' Titustól fel-szentelendő Véneket-is ugyan ő szent Pál Apostol Püspöki nevezettel éketfiti, mondván: *Azért hattalac tégedet Cretában, hogy a' mi hátra vagyon meg-igazítsad, és várasónként Véneket rendelly, a' ki vétec nélkül való, &c. Mert a' Püspöknek vétek-nélkül-valónac kell lenni. A' szent Pál tulajdonittya a' kezec vetésének hatalmát-is a' Véneknek, ezeket irván a' Timotheusnac: *Meg ne vessed az ajándékot melly te bened vagyon, a' melly a' Prophetia által adattatott tenéked a' Presbyterium kezeinek reád vetésével.* Szent Pál mondgya azt-is, hogy *a' jól elől-járo Vének két annyi bősületben legyenec.* Szent Péter és szent János-is magokat Véneknek neveztec. Es itt a' szent Hermán szavát helyesfén meg-halgathattyuc, mellyel azt mondgya, Mig az órdóg izgatásából a' hit vallásban hanyakodásoc nem voltanac, az Ecclesiákat, a' Vénekközönséges Gyülekezete igazgatta: de minek-utánna ki-ki, a' kiket meg-kóróztólt, magájénac tartotta, nem Christusénac,*

Act. 20.

v. 17.

Tit. 1. v.

s. 6. 7.

2. Tim.

4. v. 14.

1. Tim. 5.

v. 17.

1. Pet. 5.

törvényben tétetett oltán, hogy edgy választatnéc a' Vénec közzül a' többinec elejekben, a' kire nézne minden gondgya az Ecclesiának, és a' szakadáfoknac szakadna magvoc. Es, miképpen hogy a' vénec tudgyác azt, hogy az Ecclesia szokásából, annac a' ki ő elejekben választatic, ók alája-vettetnec, acképpen a' Púspókóc meg-értséc, hogy szokásból nagyobbac a' Véneknél, nem Istén törvényéből, és közönfegessen igazgásác a' Seniorokkal az Ecclesiát.

II. C A N.

A Senioroknac fel-szenteltetéséről.

AZért holott a' Tiszteletes Senioroknac, illy nagy méltóságoc és hatalmoc, hogy edgy edgy több Ecclesiák igazgatására rendeltéséc a' szent Gyüleléstül, mint a' Púspókót, szintén ugy törvény szerént kell el-választani őket-is, föl kell őket szentelni, és meg-is kell eskütteni, ugy kell oltán bizonyos vidékeknek gondviseletét reájoc biznia.

III. C A N.

Minden Senior maga határában tartsa magát, és senkit a' Prædikátorságra fel ne szenteljen.

IGaz dolog ez, és a' békeség meg-tartására, hafznos igen, hogy minden Senior csak a' maga gondviseleté alatt lévő Ecclesiákat igazgassa,

gassa, azoknac gondgyával és oktatásával meg-elégedgyéc, té az ő vidékjének határát által ne hágja a' másíknac boszszuságára, ne-is szentellyen-fel a' Prædikátorságra fenkit-is, valamelly rész szerént való Gyűlésében, a' Püspócakarattya, híre és tanátsa nélkül.

I V. C A N.

A Senioroc meg ne vesséc a' Püspököt, hogy magokat külön vennéc edgyüvé attúl.

J Ol tudgyuc a' békeség melly hafznos, a' veszekedés ellenben melly káros, amaz kőz szó beszéd szerént: *Kitsiny dolgoc a' békeségben meg-nevekednec, de nagyok-is el-fogynac a' háboruságban.* Mat. 12.
v. 25. Es a' mint Urunc mondgya: *Minden magában meg-hasonlott ország el-pusztul. Es edgy város vagy ház sem álhat-meg, ha meg-hasonlic magában.* Minek-okáért ezt végezzúc, hogy a' Senior az ő alatta való Ecclesiác Prædikátorit maga méltosága szerént ószve gyűjtheti némely igyeknec el-igazítására, de a' deréc Gyűléstől azokat el-ne szakaszta, ugy-mint párt-ütő és szakadást indító. Az Antiöchiai nagy Gyűlésnecerről így olvassuc az 5. Canonát: Ha valamelly Senior, vagy Diaconus saját Püspökét meg-vetvén, magát az Ecclesiától el-szakasztya, és külön véven magát, Ol-tárt éppit, és nem engedend a' Püspöknek, ha

edgyfzer és másfzor hja-is, az illyetén mindenért meg-sententiáztáséc, se többé orvofságot ne nyerjen, mert az ó méltóságát, vizfza nem viheti. Hogy ha penig az Ecclesiát háborgatni és rontatni fogja, mint olyan pártos, világi külsó hatalommal-is meg-nyomattáséc.

V. C A N.

A Senioroc a' Predikátorságra menöket minnekutánna meg hiteltetic szabadságot adgyanac a' Prædikállásra nekic.

A' kik tudofsac a' szent Irásban, és a' jó erköltsben tekintetes férfiak, ha az Ecclesiától igaz hivatallyoc léfzen, a' Senioroc magoc méltóságából a' Püspöc hire nélkül-is, a' deréc Gyüléfig, azoknac szabadságot adgyanac a' prædikállásra, kötés levél alatt, ha a' szükség ugy kívánnya, de elsőben meg-esküttetfenecc, és magán meg-kérdezteffenec a' hit ágazati felöl.

VI. C A N.

Az üres Ecclesiákban Prædikátorokat rendellyenec a' Senioroc.

Minden Senioroc az ó vidékjekben lévö Ecclesiákra nagy gondot viselvén azokat sokáig üresfen ne hadygác, az Isteni tiszteletnecc és a' kegyes életnecc romlásával és hátra maradá-

dásávl sőt azokban, várafonként és falunként illendő és alkotmatos Tanitokat szerezzenec magoc méltóságával és hatalmával, úgy mint a' kik az elébbeniec után törvény szerént következzenec.

VII. C A N.

Ha a' szükség úgy kívánnya a' Senioroc edgyik Ecclesiából másékban adhattják a' Prædikátort.

LEszen néha hogy Prædikátorátul ha megfosztatic az Ecclesia, nem kitsiny veszélyben lészzen, ha jo eleve gondot nem viselnek rola: Illyen szükséges dologban azért, a' késő veszedelmes lévén, kissébb Ecclesiákból, nagyobb Ecclesiákban a' Prædikátorokat által plántallyac a' Senioroc, de a' népzöndülése nélkül, és ha lehet, a' Püspöknechirével.

VIII. C A N.

A' Senioroknac törvény-tevő hatalmokról.

AZ ó rész szerént valo ószve Gyűlésekben, kisdéd igyeket, és pörlődéseket a' Prædikátoroc és halgatóc között esteket, avagy magoc között, vagy az ujjonnan avagy régen házafottac között a' mellyec esnech és indulnac, magoc méltóságával a' Senioroc eligazitsac a' Canonoc szerént, hogy a' fok, és néha tsak kisdéd igyeckel az egész Gyülekezet ne

nehezitteeséc. Mindazáltal a' házasoknak el-
válások az egész szent Gyülekezetre halasz-
táséc, melly minden esztendőben, ha Isten
engedi lézzen, hanem ha ugyan nagy kételen-
ség nem engedi az egész Gyüleést meg-várni.

IX. C A N.

*A törvénynek edgy székéről másakra való
vételéről.*

HA valamelly pántolódo és fel fuvalkodott
az önnön Seniorjánac törvény tetelet-
meg-vetendi, adattatic arra néki ízabadság,
hogy a' Púspókra vegye törvényét, a' Púspók-
ról megént az egész Gyüleésre, de ha a' Senior-
nac és a' Púspóknac ítelete igaznac találtatic;
az az idéző, és kevély appelláló meg-aláz-
táséc vétke fzerént, hogy meg-tanullya ma-
ga kárával azt, hogy nem kell az ő Fejeinec
törvény tévéseket meg-vetni, és azoknac
méltóságokat erőtleníteni.

X. C A N.

*A' Senioroc magoc mellet törvény-tévő
tanátsokat tartsanac.*

Tudgyuk a' szent Írásbol azt, hogy régen-
tem a' Sidoc Tanáts ferege fok Vénekből
allot; de mi Edgyházi Tanáts feregünk-
ben, hufz Férfiackal meg elégszünk, kik Isten
kegyelméből az Edgyházi törvényeket jól
tud-

tudgyák, kik kézfek legyenek rendel a' voxot ki-mondani. Minden Senior tehát maga mellé hármat vála fzfzon az alatta valóc közzül, kik igen meg-tanullyác az Edgyházi törvényeket, hogy akarmi pór-is, akar a' köz emberec között, f-akar a' Tanitóc között, a' melly a' Gyűlésben hányattatic, könnyen és törvény fzerént el-igazittaséc ettül a' Tanátstul, melyet javallyanac a' többek-is edgyezéseckel és vox adáfockal.

XI. C A N.

A' voxolásban valo rend-tartasrol a' Pradikátoroc között.

MIdőn valamelly Igy ez eleiben az Edgyházi Tanáts eleiben vettetic, mivel edgy fzoval mindnyájan voxokat és értelmeket ki nem mondhattyac, illyen rendet kell tartani, mindeneknec méltóságoc és bótsülletek fserelme nélkül, hogy elsőben-is a' Senioroc mondgyák-ki az ő voxokat az ő melletec lévő tanátsokkal edgyüt. Annak utánna őszve fzedvén mind azoknac fententiájokat, a' Púspók-ís mondgya ki az ő fententiáját, de a' nagy dolgokban és pórókben. Az a' prolékos igyek el-igazításában penig, az mondgyon vég fententiát, a' kinek a' Púspóc parantsollya. Igy *Lib. 4.* tanit Calvinus-is, mondván, a' minémü: *Inst. c. 4.* tiszti vagyon a' Tanátsban a' Polgár-mester-*sect. 2.*

nek, olyan tiszti vagyon a Púspóknak-is a Seniorok között-is, tudni-illíc, hogy az igyeket elő-hozza, voxot kérdgyen, tanátsal, intéssel, egyebec előtt járjon, és méltossgával az egész törvény tételt igazgassa, és valami közönséges tanátsal el-végeződött, azt ki-fzolgáltassa.

XII. C A N.

A' Senioroc látogárásáról.

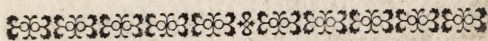
MInt a' Púspóknec hogy szabadság adatéc ide fellyeb, hogy meg-látogassa néha rend kívül az Ecclesiákat, mikor tudni-illíc nagyigyec történec: Acképpen rend fzerént esztendönként a' közönséges Gyűlés előtt a' Senioroc meg-látogassac az Ecclesiákat, a' formán a' mint a' Púspóknec eleibé adattatott. Ha azért valamelly közzülök az ő vidékjét, meg nem látogattya, okot adgyon rola a' szent Presbyteriumnak, hanem ha beteg lejend, olyankor penig az ő alatta lévők közzül edgyet ki-küldhet az Ecclesiák meg-látogatására.

XIII. C A N.

Miképpen hallják-meg a' vádolásokat a' Senioroc.

AZ ő látogatásokban, az Isten szolgai ellentött vádolásokat, különbben bé ne vegyéc a' Senioroc, hanem két vagy három bizonyá-
goc

goc után, az Apostol mondása-ként: Illyen büntetését olvassuc penig a' hamis vádosnac, és a' ki meg-fogyatkozik a' bizonyításban, a' Bracarumi másodoc Gyűlésnac 8. Canonában: Ha valaki a' Prædikátort paráznaság szennyével haigállya, attul a' szent Pál parantsolattya fzerént két vagy három tanu kívántatic, és ha meg nem bizonyithattya a' mit mondott, a' vádolo a' vádoltatra szállandó átkot vegye. Mi penig a' Magisztrátusokat kérjúc, hogy ez illyen patvarkodót a' külső büntetéffel megbünteséc, a' hol az Edgyházi fenytéckel nem élhetúnc.

HARMADIK RESZ,
Az
ECCLESIAKNAK
Prædikátoriorol.

I. C A N.

Az Isten szolgainac hivatallyokrol.

SEnki vakmerőképpen a' szentséges Edgyházi szolgálatra ne állyon, hanem hivatalt várjon, Istentől belsőképpen, melly a' szivnec jó tanubizonsága, hogy nem kevélységből, nem fősvénységből, sem valami egyéb kívánságbol, hanem tisztán, az Isteni felelemből, és az Anyaszentedgyháznac építésére

tésére jó szándékból vézi-fel a' néki mutatott tiszte, az Ecclesiátul külsőképpen, mint szent Mátyás, Titus és a' Timotheus, ne mondáséc küldetlen futónac. Mivel penig némellyec a' kegyefség szine alatt, magoknac közönséges praedikállásra hatalmat tulajdonitanac, holott az Apostol mondása az: hogy miképpen praedikállanac ha küldetec nem leszec, minde- nec, valakic vagy tilalom alatt vannac, vagy nem küldetec, és még-is praedikállanac, és Sacramentumokat szolgáltatatnac, ki-tiltassa- nac az Ecclesiából, és ha meg nem szünne az intés után, más illendő büntetésben legyenec, hanem, ha a' Püspóktul vagy a' Senioroktul vélsz nec arra szabadságot.

II. C A N.

A' Praedikátoroc fel-szenteléséről.

A' Szent szolgálatra valakic hivattatnac, ad- dig se ne praedikállanac, se a' Sacramen- tumokat ne szolgáltatsac, valamig a' Püspók- tul tudományokban meg nem próbáltatnac és a' Senioroktul, avagy az egész Gyűlésben fel nem szenteltec, mert így adatic nékic meg méltóságoc a' szent szolgálatban.

III. C A N.

Miképpen kell szabadságot adni a' praedikállásra.

A' Ki az Edgyházi tisztre hivattatic, a' kőtség tanubizonysága, vagy követ ember által, vagy

vagy levél által mellette legyen annac, és meg-examináltaséc a' Püspóktül avagy Seniorjátul, és ugy ofztán fel-szabadittaséc a' prädikállásra Gyüléfig, de nem a' Sacramentomoc ki-szolgáltatására, arrol penig levelet vegyen a' Püspóktül avagy Seniorátul.

IV. C A N.

Minémüvek szenteltesenek-fel.

AZ Edgyházi szolgálatra tsak az szenteltesék-fel a' kinéc közönséges Examen után meg-teséc, hogy vagyon tsak közép szerő értelme-is a' hit ágazatiban a' mi Helvetiai Cöfessionc szerént; továbbá a' kinéc jó bizonsága vagyon mind a' kótség-tül f-mind tanító rendtül, szent életről és tisztetéses maga viseléséről. Mert a' tudatlanoc és gyalázatos hiru-nevüec, a' szent tisztre ha-fel-vé tetnec, gyalázattyára nem tisztetésére léznec az Ecclesiának. A' Carthagobéli 3dic Conciliumnac 22dic Canona erről igy vagyon: Edgy Prädikátor se szenteltesék-fel a' Püspóc meg-probálása és a' kótség tanu-bizonyosság tétele nélkül.

V. C A N.

A' Fel-szentelendöc eleve meg-tanullyác az Ecclesiarendtartásirolirt Canonokat.

Törvény szerént végeztüc ezt-is, hogy minc elötte a' szent rendben állattatnéc valaki,

laki, annak előtte meg-értse az Ecclesia tör-
vényit, a' mellyekhez engedelemmel tarto-
zic: hogy midőn azoc ellen vétkezni taláta-
tic, magát ne menthesse tudatlansággal. Az
Aureliai 4dic Conciliumnac 5dic Canona így
szol erről: A' Prædikátoroc, az ő Püspökjökne-
nékic olvasáfokra iratott végezésekne-
canonit meg-tanullyác, hogy se magoc, se a' kőf-
ség, ne mentheséc azzal magokat, hogy nem
tuttác azokat, mellyek az ő idvőségekre vé-
geztettec. Esa' Carthágobéli 3dic Concilium-
nac 3dic Canona-is: Tettzett, ugymond, hogy
a' fel-szentelendő Püspökökne-
és Prædiká-
toroknac fülökben adgyác a' Gyülekezetec
végezéfit, azoc a' kik őket fel-szentelic, hogy
valamit a' Gyülekezetec végezési ellen ne tse-
lekedgyenec, mellyet ofztán meg-bánnya-
nac.

VI. C A N.

*A' fel-szentelendőkne-
c legyen olly könyvec
melly őket tisztetkbéli tselekedetekre
meg-tanitsa.*

A' Szent szolgálatra, fel-szentelendőkne-
c szükség hogy Agendájoc legyen, hog' ofz-
tán a' szolgálatban éktelenül ne tébolyogja-
nac, a' Sacramentomoknac és a' szent szolgál-
latoknac nagy kissebségével, mellyet meg-
tartván a' Toletúmi 4dik Conciliumbéli A-
tyác,

tyác, a' 25 Canon szerént azt végeztéc: hogy mikor a' Presbyterek az Ecclesiákban rendeltetnec, tisztekről valo könyvet vegyene a' Papjoktul, hogy a' nekik rendeltetett Ecclesiákban tanitva mennyenec, ne tsalattassanac tudatlanság miatt meg, a' szent Sacramentumokban-is a' Christus ellen ne vétkezzenec.

VII. C A N.

Tartoznak meg-esküdni a' fel-szentelendők.

Tórvény szerént kívánnya a' meg-esküvést a' fel-szentelendőktül a' Sz.Presbyterium, hogy annál hivebben forgolódgyanac az elnyert szent szolgálatban, és nagyob szorgalmatofsággal; meg-emlekezvén arrol Istenes áhítatofsággal, a' mit Istennec és az Ecclesiának fogattanac. Melly dologban régen edgyet értetec velűnc a' Toletumi 11dik Concilium Atyái, a' 10 Canon szerént, mellyet így olvasunc: Minden Púspókóc, és az Ecclesiáknac igazgatoí, a' mikoron fel-szenteltetnec, esküvéssel fogadgyác azt, hogy a' kerefsztyéni hitet tiszta szivbéli áhítatofsággal oltalmazván, igazán és kegyessen élne, és a' náloknál főbnekne bótsúlettel engedne.

VIII. Ca-

Az esküvésnek formájáról.

Illyen vagy ehhez hasonlo formán szoktunc meg-esküdni: En N. N. esküszöm az élő Isten előtt, a' ki Atya, Fiu, és szent Lélec, és az ó szent Angyali előtt, f-e' szent Gyülekezet sine előtt, hogy e' szentséges szolgálatban, mellyet mostan ti töletec, Istenec szolgaitol és az ó titkainac húséges Sáfáritol nagy bősülettel fel-vészec, tsak az igaz keresztyeni hitet, melly bé-foglaltatott a' Prophetac és Apostoloc irásában, prædikálom a' mi Helvetiai Confessionc magyarázáfa szerént; Az Ecclesiái Canonokat hiven meg-tartom; A' Püspöknek és a' Senioroknac, mint ennékem fejimnec kóteles engedelmességgel lészec, és továbbá szent életemmel ez én hivatalomat meg-ékesitem, sem gonosz erköltsómmel valakit meg nem botrántoztatoc. Mind ezeket hogy az ajándéc és Istentól nekem adattatott eró szerént meg-tselekedni igyekezem; Isten engemet ugy segéllyen, ki Atya, Fiu, és szent Lélec. Amen.

IX. C A N.

A Prædikátorok fel-szentelésének módgyáról.

AZ Apostoloc idét valo Ecclesiánac szer-tartáfa a' szent irásbol meg-tettzic, a' mint olvas-

olvassuc Act.13. Hogy ők (ugymond) szolgál-
nának az Urnac, és bôjtólnének, monda a' szent
Lélec : válasszatoc külön nekem Saulust és
Barnabást a' munkára, a' mellyre fel-vöttem
óket, ackoron bôjtólvén és imátkozván, és
kezeket reájoc tévén, el-botsátac óket. Azon
Apostoloc felól azt olvassuc Act.14. v.22. Es mi-
dôn a' kezec reájoc vetésével rendeltenec vol-
na nekik Presbytereket Ecclesiánként, és imát-
koztanac volna bôjtóléseckel, &c. Hasonla-
tossan olvassuc 1.Tim. 4. vers. 14. El ne hadd a'
benned lévő ajándékot, melly adatott néked
prophetálásra, a' Presbyterium kezénec reád
vetésével. Azért mi-is ugyan azon szer-tar-
tással élvén végezzüc, hogy a' Púspóc, vagy
tsak edgy, vagy több, a' mikor jelen lehetnec,
és a' Senioroc edgymás után, kezeket a' fel-
szentelendőknek fejekre tévén, mondgyac a'
fel-szentelő igéket áhitatossan, az egész Ec-
clesia penig bôjtólyón, imátkozzéc, és éne-
kellyenackoron.

X. C A N.

*A fel-szentelésnec avagy meg-áldás-
nac formája.*

E' Formát, vagy ehez hasonlót követhet-
tüncc a' szent szolgác fel-szentelésében. A'
mi Urunc Jesus Christusnac nevében, ki ré-
gen az ó Apostolit meg-ruházván a' szent Lé-

lec ajándékával, ki-küldötte az egész földre őket, hogy praedikállyác az Evangeliomot, a' Sacramentomokat. ki-fzolgáltásác, és a' menyország külsánac hatalmával, avagy az Edgyházi fenytéckel éllyenec. E' szent Gyűlekezetben, ez jelen való szent Presbyterium méltóságával, adoc néked hatalmat az Isten igéjénec hirdetésére, a' Sacramentomoc ki-fzolgáltatására, és a' bűnből meg-tértek nec fel-fzabadításokra a' bűn köteléből, a' bűnben heverők nec penig meg-tartoztatásokra. Az Atya Isten, Fiánac a' Jesus Christusnac érdeméjért ontson-ki szent Lelkéből minden testre, hogy prophetállyanac a' mi fiainc; A' szent Lélec fok fele ajándékit adgya tenéked, világosítsa-meg a' te elmédet, gerjeszfe-fel szivedet az ő mennyei tudományánac mind ismémentire, s-mind szerelmére, vigyen téged minden igaságra, az ő szentséges nevénc ditsóságé-ért, és épülésé-ért az Anyaszentedgyháznac, Amen.

XI. C A N.

A fel-szentelték nec bizonyság levelekről.

A' Rendben állatott, és meg-szenteltetett Praedikátoroknac bizonyság levelek nec kell lenni, Púspóc és a' Senioroc nevec alatt irrattaknac, a' nékic törvény szerént adatott szent rend felől, melly levelec alá a' magoc fá-
ját

ját kezecirását vessęc a' fel-szentelő személyec,
és az egész gyülekezet petsétével meg-petsé-
teltesęc, hogy azoknac a' leveleknek erejével,
a' fel-szenteltetett Prædikátoroc inkább ajár-
lattalánac az Ecclesiáknac, és azokat nagyob
méltosággal igazgathásác. Régi szokás ez,
mint meg-tettzic a' Milevitanumi Concilium-
nac 14dic Canonából, melly így vagon: Tet-
tzet, hogy valakic ennek-utánna a' Púspók-
túl fel-szenteltetnec levelet vegyenec az őket
fel-szentelőktúl, melly levél alatt légyen a-
zoknac kezecirása, az esztendő és nap-szám-is
ben legyen a' levélben, hogy semmi versen-
gés ne legyen az elsóc vagy utolsóc felől.

XII. C A N.

Kik tiltassanac a' szent rendtúl.

V Alakic nem tudgyác a' keresztyéni tu-
dományt, s-másokat nem tanithatnac, a-
vagy valami oly véteckel meg-jegyzetec, kik-
ról nem mondathatic az Urnac amaz szava:
Ti vattoc e' világ világozsága (hanem ha Pub-
licanus Máthéval, és az Isten Ecclesiáját üldő-
zó Saulussal, kik meg-tértenecc) a' kegyelmes
Istenhez pœnitentiát tartván meg térnec) mélt-
atlanoknac ítéltetnec a' szent rendhez, szent
Pál Apostol oktatása szerént, várasónként
tégy, ugymond, Presbytereket, a' ki tzégérés
vétecc nélkül vagon: Ez az i Nicenum Con-

his
cilium 9 Canona szerént, melly ecképpen
vagyon: Ha valakic tudakozás és meg-kérde-
zés nélkül fél-vétettec a' szent tisztre, és an-
nakutánna ha meg kérdeztetnec, meg-vallyác
vétkeket, és minek-utánna meg vallottác azo-
kat, a' törvény ellen élő emberek, kezeket
vakmerőképpen reájoc teszic, az illyeténeket,
az Edgyházi szent rend be nem fogadgya,
mert mindenben a' mi fegyhetetlen azt ol-
talmazza az szent Ecclesia.

XIII. C A N.

*A' Parázna Aszszonynak férje nem méltó
az szent rendre.*

E'Törvént tóttéc a' Neocæsareabéli Conci-
lium Atyái Can. 8. hog' ha valakinec felesé-
ge, mig világi állapotban élt, meg-bizonyo-
sodic hogy paráznaságot tótt, az illyetén az
Edgyházi szent szolgálatra nem botsátathatic,
hogy ha penig Prædikátor lévén, paráznalko-
dott az ő felesége, adgyon el-válo lévelet néki
és botsássa-el: ha penig véle akar lakni, nem
vifelheti a' fel-vótt-szentséges tisztet.

XIV. C A N.

*Senkit bizonyos Ecclesia avagy hely nélkül
fel nem kell szentelni.*

REgi végezés, az mint meg-tettzic a' Chalce-
doniai Gyülekezetnec ódic Ganonabol,
mely így vagyon: Nem parantsolunc edgy á-
tal-

tallyában fenkit-is fel-szentelni, sem Presbytert, sem Diaconust, sem fenkit, az Edgyházi rendben helyheztettet, hanem nyilvánfággal az ó városa és jofzágabéli Ecclesiában, &c. a' ki itt szenteltetik-fől, közónságes fől-szenteltetés nevéért érdemellye, a' kik pedig csak edgy állallyában fel-szenteltettek, a' szent Synat azt végezte, hogy haszontalan legyen azoknac fel-szenteltetések, és effele dolog, azoknac bocszúságokra kik őket fel-szentelték, semmiféle legyen.

XV. C A N.

A' Prædikátoroc tisztirólés nagy szorgalmatosságokrol.

Mivel az szent Lélec Istent átkot vét azokra, kik az Ur dolgát tsalárdul tévzic, megemlekezzenec az Edgyházi szolgác arról, hogy ők nem hivalkodásra, sem külső mezei robotára, hanem az Ur aratására és szólójében hivattak-ki, azért nagy szorgalmatossan kell tenni dolgokat, az az, prædikallani az Evangeliumot, ki-szolgáltatni a' Sacramentumokat, nem-is csak a' Vasárnapi Evangeliumokat, hanem még a' Prophetác és Apostoloc irásit-is igyekezzec magyarázni a' népnek, hogy minden napon jobbullyanac, és nevelkedgyenek a' mennyei tudomány értelmében. Azt irtác a' Toletumi 4dic Concilium

cilium Atyai 24dic Canonban. A' Tudatlanság minden tevelgyésec annya, főképpen az Isten Papjaiban el távoztásék, kik tanito tisztevettek-fel az Isten népe-között: Mert arra inti a' Papokat szent Pál, hogy a' szent Irást gyakorta olvassák: Gondod légyen az olvasásra és intéésre &c. Tudgyák azért a' Papoc a' szent Irást, és elmélkedgyenec a' Canonokrol, minden ó munkájoc praedikálásban és a' szent tudományban állyon, és építsenec mindent az hit értésében, és a' jo tselekedetekben. Annak-okaért a' nem tanulókat, és a' szent Irásban nem epülőket, és az reájoc bizatott Ecclesiákat tanítani el-mulatókat, mint hafzontalan bérefeket meg-vetendóknec, és az Ecclesiákbol ki-küldendóknec, és tisztektül meg-fosztandóknac itellyúc, a' mint ez régen el-végeztetett az Aureliai másodoc Conciliumnac 13 Canonában, melly így vagyon: A' melly Papoc tiszteket nem teszic, és az ó soroc szerént a' Templomban bé nem mennec, meg-fosztásanac méltóságoktul.

XVI. C A N.

A Catechismust nem kell el-mulatni.

AZ Ecclesiákban nem kell a' Catechismust le-tenni, sőt az iffiakat tanítani kell a' keresztyén hit fundamentomira, hogy a' Sz. tudománynac tejevel ha meg-elégesz nec, a' vas-

tag ételt-is bé-veheséc ofztán. Minden Ecclesiákban penig tsak ugyan azon edgy Catechismus taníttasséc, hogy a' Prædikátoroc változáfival, ne változzéc sem a' tudomány, se annak tanításának módgya, nyilván való károockala' halgatóknac.

XVII. CAN.

Hol, mikor, és kinek kell ki-szolgálatni a' szent Sacramentomokat.

NEm kell Sacramentomot szolgálatni egyébűtt, hanem Templomban az egész nép előtt, még penig dél előtt, nem tsak az Ur Vatsorájáról mondgyuc ezt penig, hanem a' szent Keresztségről-is, melly hogy így légyen, azért akarjuc, mert a' szent Keresztség az Ecclesiában valo bé-óltatáfunknac Sacramentoma, továbbá hogy a' Sacramentomnac méltosága meg-tartasséc, mindazáltal ha a' kételenség más képpen kívánnya, arról nem szollunc. A' Prædikátoroc penig a' Keresztyéneknek kised magzattyokat kereszttellyékmeg, de ha kívántatic az öregeket-is meg-keresztellyéc, tsak hogy azoc elsőben a' keresztyéni hitnek fundamentomira igazán meg-taníttassanak. Továbbá az Ur Vatsoráját, ugy a' mint Urunc és a' szent Apostoloc ki-szolgálatattác.

Nem szabad a szeszonyac kőrösztolni.

Nem kell a kőrösztolést az a szeszonyoc kezében botosítani, ha még a halál kételenitene-is: mert az Ecclesiában való szent szolgálat nem engedtetett az a szeszonyoknak, azért a kik-é a tanítás azok-é a Sacramentomoc ki-szolgáltatása-is: a Pápi stác kőrösztolése, mindazáltal helyben maradgyon, az az, mászor meg nekőrösztollyéc azt, a kit a Pápi stá Páp meg-kőrösztol.

XIX. C A N.

Az Edgyházfiak ne szolgáltsák az Ur Vastoráját.

A Nicæai Első Conciliumbéli Atyác erről így irtác a 14dic Cánont: Esett tudására a szent Conciliumnac, hogy némelly helyekben és várasokban a Papoknak az Edgyházfiac adnác az Ur Vastoráját, ezt sem a törvény sem a szokás nem hadta, hogy azoc kik az áldozatot nem tehetic, a Christus testét adhaísác azoknac a kik áldozhatnac. Ezen végzése lótt a Laodiceabéli Gyűlésnek-is Can. 25. Nem szükség az Edgyházfiunac sem osztogatni a kenyeret, sem a pohárt megáldani.

XX. C A N.

*A Sacramentomoc ki-szolgáltatásá-ért
semmit nem kell venni ugy-mint
tartozásból.*

JAvallyuc a' Braccarumi másodic Gyűlésnec
7dic Canonát, mellyben azt olvassuc, hogy
minden Püspóc meg-hadgya az Ecclesiákban,
hogy a' kik keresztelni viszik magzattyokat, ha
valami jó akarattyokból adnac el-vetéséc tő-
lóc, a' kiknec penig nintsen szegénység miatt
mit adnac, erőszackal semmit ne vegyenec a-
zokon a' Papoc. Azont végezzúc az Ur Vatsó-
rája osztása-felől-is, hogy azért tartozáské-
pen semmit nem kell venni, tudván azt hogy
az Istennec ajándéka árron el nem adathatic,
de ha maga jó indulattyából ad valaki vala-
mit, azt meg nem kell vetni.

XXI. C A N.

*Kiket kell a' Sacramentomoktul el-
tiltani.*

A'kik meg-vecic az Isten igéjét, és a' keresz-
tyéni vallásnac fundamentomát, sőt még
a' Mi-Atyánkat, avagy az Apostoli Credót sem
tudgyác, az Istent meg-vecic: Minémúec a' Czi-
gányoc és egyéb-fele kívül valóc az Ecclesián.
Ezeknec mint idegeneknec a' keresztyéni hit-
tül, azt hadgyuc, hogy se a' keresztiséget, se az

Matt. 7. Ur Vatsoráját nem kell adni, sőt ha meghalnak fe legyen tiszteszéges temetése: Mert nem kell ebeknek adni a' szentséget sem díznóknaca' drága gyöngyöt. A' gyermekek fe botsáttassanak az Ur Vatsorájához, kik né tudgyác a' keresztyéni hitnek fundamentumát, magokat meg sem próbálhattyc, és vallást né tudnac tenni a' szent és külső dolog között.

XXII. C A N.

Az ollyaténrol, ki el-vésvi a' kenyeret az Ur Vatsorájában, s-nem észimég.

JAvallyuc a' Toletumi első Conciliumnac 14dic Canonát, melly így vagon: Ha valaki a' Prædikátortul el-vött Ur Vatsoráját meg nem észvi, mint szentség-tóró el-űzetteséc.

XXIII. C A N.

A' Ceremoniákrol.

A' melly Ceremoniác a' jó rend-tartásért szereztetec, és az Isteni szolgálát gyakorlására hasznossac, meg-tartassanak, úgy mindazáltal hogy valami érdemet abbol ne várjunc, avagy hogy ugyan kételenec volnanc azokkal élni. Továb kell penig az Isten igéjének mind tanításában s-mind hallásában mutatnunc, mint a' Ceremoniákban.

XXIV. C A N.

Az Innep napokrol.

A' szentek innepeit, mellyek edgy kút-főből valóc a' szentek segítségül valo hívásával, meg nem kell tartani semmiképpen: De a' Vasárnapot, Urunc fogantatása, születése, kórnyúl-metélése, szenvedése, fel-tamadása, menyben menése napjait, a' Pünköftöt-is az ő melletek járo napockal meg kell ülleni.

XXV. C A N.

Vasárnapon a' kézi munka tilalmas.

Holott az Ur napja Isteni tiszteletre szenteltetett, tellyeséggel minden helyben tiltyuk a' kézi munkát, vigyázzanac azért az Edgyházi szolgác, hogy a' kerefsztyéni Szombatnac meg-törői elsőben meg-büntettefse-neca' Magifratustul, annak-utanna ha tiszti-bé el nem jár a' Magiftratus, el-tiltafsanac mind az Isten igéjétül, s-mind a' Sacramentumok-tul. Régen irta erről a' Maguntiai Concilium a' 37dic Canont, melly ecképpen vagyon: Minden Vasárnapokat bótsüllettel hattuc meg-ülleni, és azokon a' kézi munkátul meg-szünni, s-mind az adaftul vévéftül; azt sem javallyuk, a' hol akkor halálra vagy büntetef-re itélnec valakit.

XXVI. Can.

XXVI. C A N.

Hogy ki-ki saját Ecclesiáját igazgassa.

SZintén elég, ha a' maga hivatallyát ékefiteti akar ki-is, az az, ha, a' melly Ecclesiában Isten által álatattott, abban hiven szolgálhat, azért senki nyereségért két avagy három Ecclesiának edgyszer s mind ne szolgáljon, hanem ha régtől fogván ugy volt rendelve, mint ám néhol edgy Ecclesiához, mint Anyához, két s három Ecclesia-is, mint fiak, adattattac. A' ki penig ez ellen tselekezzic, a' Senior esztendeig valo jóvedelmét anna elvéfzi, hanem ha a' Prædikátoroc szük volta miatt kételen más-képpen kell tselekedni.

XXVII. C A N.

Edgyik vidékből másokban Senior hire nélkül senki ne mennyen.

AZ Isten szolgája saját Ecclesiáját törvény szerént el-hagyván, magát más Ecclesiához nem kötelezheti Seniorja tanátsa és hire nélkül, a' kinec alatta volt ennec előtte, és a' ki alá menendő-is. Ha penig ez ellen tselekedic, esztendeig tiszti nélkül léfzen.

XXVIII. C A N.

Senkitalárdul se erő-szackal az Ecclesiában ne mennyen.

Senki az Ecclesiában mellyre áfitoz áll-líkokon be ne másfzson, hogy annac Prædiká-

kátorát el-árulván azt abból ki-nyomja, nem várván a' hivatalt, sem az ő Ecclesiájával meg nem elégedvén, mert ez illyetén esztendeig tizti nélkül lészzen. Ugyan ezt végezzük azokról-is, kik a' hatalmasokhoz bizván a' kőtség ellen mint edgy erő-szackal bé-avattyac magokat, nagy kissebségével a' szent rendnec, és meg-vetésével az Isten igéjénec. Hasonlót olvasunc amaz nagy Niceabéli Első Gyűlésének-is Can. 15. & 16. A' fok háborúságoc és gyakor zendülés miatt, tettzet, le-metzeni tellyefséggel azt a' szokást, melly a' törvény ellen vagyon, (ha mindazáltal vagyon valahol) hogy edgyic várasbol másikban megyen, Púspóc, Presbyter vagy Diaconus. Ha penig valaki e' szent Gyűlésnec végezése után, efféle dolgot tselekedic, mindenképpen félben szakasztáséc efféle igyekezet, és az vizsgálza adáséc a' maga Ecclesiájában, a' mellyben fel-szenteltetett. A' kik penig sem Istentül nem félnek, sem az Ecclesiái végezéshez nem tartnac, akar Presbyter s-akar Diaconus légyen, főt akarmi egyéb rendü az Ecclesiában, el-hagyván az ő Ecclesiájokat, más Ecclesiátul bé ne fogattassanac, hanem minden kételenséggel erőltessenec, hogy vizsgálza mennyenec el-hagyott Ecclesiájokban.

*Az Ecclesiában való következés
módjáról.*

SEnki magát valamelly Ecclesiához ne kösse, hanem elsőben el-butsuzzéc halgatoitul. Az penig a' kinec helyében mégyen tisztességfen el-botsáttáséc, és minden fizetéséről meg-elégittéséc, mert egyéb-képpen semmi ereje nem leszzen hivatallyánac, és a' más helyébe való menésénec; sőt még előbbi helyéből-is ki-vettetic.

XXX. C A N.

*Bizonyág levéllel kell változtatni
a' vidékeket.*

A'Melly Prædikátoroc helyeket változtat-tyác, és más Senior vidékjében mennec, a' Seniortul a' melly alatt éltec bizonyág levelet vegyenec, tisztességes életekről, a' mellyet meg kell mutatnioc annac a' Seniornac a' melly alá mennec, ha penig ezt nem tselekezic bé ne botsáttassanac, és ha immár bé-botsáttattak-is, ki-űzetteffenenec, merr némellyec gonosz tétec miatt vonszak-el magokat és másuá mennec, hogy így érdemlett büntetések el-kerülhefséc. A' Constantinápoli Hatodic nagy Gyűlés erről így irta a' 17dic Canót: Azt végeztüc hogy edgy Prædikátor-is a' saját tulajdon Püspökjénec el-botsáto levele nélkül

más e

más Püspök Ecclesiájában ne botsáttassék. Ha ki így nem tselekedic, tisztiból le-tétetic.

XXXI. C A N.

A' szent szolgálásban nem a' nyereséget kell nézni avagy külső hasznót.

A' Christus nyájának őrzői, kik olly nag' Ecclesiákban adattac, a' mellyekben két Prædikátorokat szoktanac tartani, azon legyenec mindenképpen, hogy a' szokott rend helyre állattassék, és edgy Prædikátor a' kettő nec tiszteket se jövedelmeket ne ragadozza, mert ha azt tselekefzi a' Prædikátor, társának jövedelmétül meg-fosztatic. Ismét, a' melly Prædikátorockedvesec halgatojoknál, és jövedelmekkel meg-elégedhetnec, ne változtassac gyakorta helyeket, ne láttassanac inkább magoc hasznát hogy sem mint az Ecclesia épületit vadászni. E' gonosz szokás, mellyel gyakran változtattyac némellyec Ecclesiájokat, régenten még a' Püspököktül-is tilalmas volt a' mint olvassue Can. i. Conc. Sardic. Lásd-meg az első rész nec 17. Canonában.

XXXII. C A N.

Mikor kell a' községet tanító nélkül hadni.

Mivel az Isten törvénye, Christus Urunc és az Apostoloc tanítása szerént, méltó a' munkás

kás az ó jutalmára, az ollatén háláadatlan hal-
 gatókat, kik meg-tsallyác Prædikátorjokat,
 igaz és törvény fzerént valo jövedelmekből-
 is, és a' kik tsak mi kitsiny boszszuságért, a-
 vagy hogy a' dorgálást és fenyitést nem
 szenvedhetic, tudós és szent életű Prædiká-
 torjokat el botsáttýác, törvény ízerént Prædi-
 kátor nélkül kell hadni, valag ig szintén a'
 Gyűlésben elég okát tselekedeteknec nem
 adgyác. Azt állattya a' Maguntiai Concilium-
 nac 29 Canona-is: Hogy, ugymond, a' kótség
 ki ne vessé Prædikátorát az Ecclesiából, se ne
 vigyen abban mást a' Püspóc akarattya nél-
 kül.

XXXIII. C A N.

*Hogy senki az Edgyház jövedelmet ne
 szállítsa vagy fogyassa.*

MInden hiv Tanító, mint jó munkás, méltó
 ugyan az ó bérére, és nem-is vétkezne a'
 Tanító, mikor fizetést és egyéb minden-
 szükséges dolgot, magoc es házoc népének,
 tisztességes táplálásokra véfnec, mert szent
 Pál Apostol meg-mutattya azt, hogy tör-
 vény fzerént tartozic az Ecclesia azzal a' Ta-
 nitóknac, és ók-is törvény fzerént véfnic
 azt. Abban sem vétkezne, ha nevelkedic a'
 hivec száma, avagy szükség és drágaság, vagy
 házoc népe öregbedic a' Prædikátoroknac,
 vagy

vagy magoc a' Prædikátorocigen meg-szege-
nyedne, ha a' régen szokott fizetést kíván-
nyác meg öregbiteni-is, hogy inkább tiszteket
tehetsék, és attul életec és ruházattyc nehéz
keresésében el ne szakadgyanac. Azért valaki
a' kótség kedve-ért, avagy a' Patronufoknac
kedvekért az Edgyházi jóvedelmet, melly im-
már régtül ^{szokván} rendeltetett az Edgyházi
szolgáknac, meg kissebittic avagy akar mikép-
pen apasztyác, tsakhogy őket ott tartsác, ki-
vettelsenec helyekből, mint közónséges jó-
nac lopoi. A' kik vizont szólóket, szánto-
fóldeket, kik az Edgyházi szolgálathoz tar-
toznac, nem munkáloztattyc, igaz bõtsü-
után a' kárt meg-fizesse a' mellyet tött az ol-
lyatén Prædikátor, és el se botsáttaséc addig,
mig eleget nem téfzen, mint oltárnac és az u-
tánna következõnec meg-fosztója. Mert az
Ur végezése az, hogy az oltárról éllyenec a'
kik az oltáron szolgálnac.

XXXIV. C A N.

Az Templomból való ki-tiltásról.

Mivel gyakran a' nehéz vétékben esett em-
berc, nehézfzelvén a' fenyítést, sõt ugyan
ugy meg-átalkodván, hogy mind az Isten igé-
jétül s-mind a' Sacramentomoktul el-vészic
magokat, és mindenkor gyúlólséget üzne
az Edgyházi szolgálákkal; a' Christus parantso-

lattyá szerént, az illyeténeket meg kell inteni edgyfzer kétfzer; annak után^{ra} ha meg nem térnec, közönséges helyen (Templomban) kell őket meg-feddeni; végre penig ha az sem hafznál nékik, ki kell őket tiltani, és ugy ki kell őket tiltani, hogy fé életekben, se halálokban nem kell nékik szolgálni, sőt még házok népének-is a' kik az ő nyomdokokat követic, és még a' közönséges temetőből-is ki-
Math. 3. rekefztefsenec, hogy Urunc tanitása szerént,
 22. a' halottac temefsék-el az ő halottyoikat.

XXXV. C A N.

*Imez-amaz okbol nem kell senkit ki-
 tiltani.*

A' jó hiv embert kitsiny és imez-amaz okokért edgy Prædikátor se tiltsa-ki a' Gyülekezetből, hanem ha azokat a' vétkeket tselekeddi, a' mellyekért a' régi Atyác parantsoltac a' ki-tiltáft.

XXXVI. C A N.

A' ki-tiltattackal nem kell társalkodni.

AZ Edgyházból ki-tiltattaktul, valamig szintén igaz pœnitentia tartás által Istenhez és az Ecclesiához meg nem békéltetnec, el kell vennunc magunkat, akár Prædikátoroc legyenec azoc, s-akár a' köfség közzül valóc. Mint azoktul-is, kikről az Apostol emle-

dic, mo: Jván : Azockal még ingyen ne-is egyetec. A' ki azért, a' ki-tiltattackal, el-for-ditván a' törvént, tudva énekel a' házba, avagy edgyütt szol beszél, avagy edgyütt imátkozic, avagy vélec észic ifzic, mint ha edgyezne az bűnben vélec, az Istentül adattatott Meny-ország kultsánac hatalmát meg-vetvén, ó-is ki-tiltafséc. Hasonloképpen végezett a' Cár-thágobéli másodic Concilium Can. 7. Tet-tzett, ugymond, hogy valakic bűnóc érdeme szerént ki-űzettenec az Ecclesiából, ha valamelly Púspóktul vagy Seniortul, vagy Prædikátortul be-vétetnec, azok-is ugyan azon kö-télben tartassanac.

XXXVII. C A N.

Bé kell venni, ha meg-térnek, az el-szakattakat.

A' kik tőlünk el-szakadnac, és minek előt-te meg-jelentic az Ecclesiánac magokat, poenitentiát tartani igyekez nec, s-annak utánna meg-betegedvén kívánnyc hogy be-véteffenec, be kell őket venni, azt végezzük; tsak hogy igérjéc arra magokat, hogy a' poenitentiánac méltó gyümölsét te-mentic osztán, ha meg-gyogyulnac.

EDGYHÁZI
XXXVIII. C A N.

Azokrol kik edgymásra haragusnac.

Nemellyec edgymásra fokáig közönségesen haragusnac, másoknac nagy botránkozásockal, annak-okáért gyakran kell őket inteni, az atyafiui szeretetből, és dorgálni, hogy siessenec meg-békélleni, és mig intetnec mind addig az Edgyházi Gyülekezetben tartassanac, de ha semmi reménséget nem adnac meg-békéllésec felől, főt meg-mutattyác hogy tellyeséggel meg-átalkadott harag tartóc, minekutánna közönségesen edgyszer kétfzer meg-parantsollyác nékic a'békeséget, ha szót nem fogadnac ki-tiltassanac.

XXXIX. C A N.

A' hamis hitűekről.

A' Ki kemény haragjában mint edgyugyan meg-dühödven, esztelenségből meg-efküszic, hogy soha meg nem békéllic pörösével, és osztán Istentől való feltében sok intés után meg-békéllic felebaráttával, pœnitentiát tartson az illyetén hamis esküvéfről, és az Istent hozzá meg-kérlellye.

XL. C A N.

A' hivek leány magzati hitetleneknec ne adassanac.

Nylván vagon a' szent irásbol, hogy Isten régenten meg-tiltott effele fele-más háza-

zafságot, hogy az igaz vallású személy meg ne vesztegettenéc, vagy istentelenségre és hitetlenségre ne vetemednéc. Azért sem a' megátkozott eretnekeknek, sem a' Sidóknak, sem a' pogányoknak a' kereztyén leánzókat nem engedgyúc adni, hogy edgy igát ne vonnyunc a' hitetleneckel, ha penig az atyác anyác tudva és kéz akarva azt tselekefzic, az Edgyházi büntetésre kótelesec legyenec.

XLI. C A N.

*Azokrol kik a' kéz-fogást meg-má.
sollyác.*

HA az atyác anyác igaz ok nélkül, sőt tsak álhatatlanságból, avagy nagyob állapotot remélvén, a' kéz-fogást el-bontyác, megbüntetteseneca' Magistratustul, vagy tiszteken vagy jofzágokban. Ha penig a' jegybéli legény vagy leány találatnac ebben a' véteken, mentec léfznec ugyan ha edgyet nem értenec az atyác anyác, és emezec avagy a' Magistrátus kezében adattassanac, avagy bizonyos ideig új házasságra ne botsáttassanac.

XLII. C A N.

A' meg-halo ki-tiltattakrol.

AZ illyeténeknek communicáltatása, a' Prædikátor okofságára botsáttaséc.

A' Pœnitentia tartók be-vételének módgyarol.

A' Laodiceabéli Conciliumnac zdic Canónát így olvassuc: Azoknac kik külömb külömb fele vétkekben léledzenec, és könyörgéseckel, vérkec meg-vallásával, és gonofságok meg-bánásával, tőkélletes meg-téréseket mutattyác, a' vétec és bűn szerént kell pœnitentia tartásra időt nékic adni, az Istenec könyörülő jó voltaért. A' kik azért illyeténec, be kell őket hinia, és a' kerefztyének közzé kell kaptsolnia.

XLIV. C A N.

A' ki Istent szolgál, külső dologban ne avassa magát.

AZ Edgyházi szolgác idegen és világi dolgokban, a' mint szol az Apostol, semmiképpen ne elegyitséc magokat, (a' minémű a' Prokátorság, dézmálás, és egyéb effele) ha penig más-képpen tselekesz nec, méltó és érdemlett büntetést véznec a' Seniortul. A' Hadi és végházi Prædikátorok-is, prædikálásban és egyéb szent dolgokban foglalatoskodgyanac, tsatára ne mennyenec, fegyvert ne vonnyanac, az ellenséggel ne vagdalkozzanac, hog' ember vért ne ontanánac. Mert szent Péter nec meghatta Christ^{us} Urunc, hog' el-tegye kardgyát, Sz. Pál-is

Pál-is azt mondgya, hogy a' mi hadakozásfunk-
nac fegyverei nem testiec. Moyses-is régenten
az Amaléc ellen könyörgessel nem vagdalko-
zással hartzolt.

XLV. C A N.

Az Usora tilalmárol.

SENKI azoc kózzúl, kik az Urat szolgállyác,
Usorát, vagy Interest ne vegyen, ne tőfeter-
kedgyéc, nyereséget ne üzzön, pénzével bo-
rával, buzájával, felebaráttjánac nyilván valo
nagy kárával: A' kik penig Usora vévésben ta-
láltatnac, javoktul a' mellyet ki-attanac f-bé-
vettenéc meg-fosztatnac elsőben, az után ha
meg nem térnec, tellyeséggel el-vettetnec. Ha-
sonlot végezett erről ama Niceabéli nagy Cō-
cilium, Can. 18. mellyet ecképpen olvasunc:
Mivel sok Edgyházi emberec fősvénysegek-
ből otsmány nyereséget üzvén el-féletkeztec
az Ur parantsolattyárol, (melyben meg-mo-
ndatott, hogy a' ki az ő pénzt Usorára nem
adgya) Usoráskodván századott véznec. Azt
végezi ez szentséges Gyülekezet, hogy valaki
ez után Usora vévésben találtatic, avagy akar
minémü dologgal undoc nyereség üzésben,
avagy az életnec hét annyira valo ki-adásá-
ban, minden valaki ilyen kereskedésre igye-
kezc, Prædikátorságátul meg-fosztáséc, és
idegenlegyen az Edgyházi állapattul.

Az halálos bűnben esett Pradikátorok büntetéséről.

AZ Edgyházi szolgáknac minden tehetségkel azon kell lenni ec, hogy fegyhetetlen életű ec légyen ec , a' bűnben találtattac penig, ugy-mint ember ölésben, lopásban, paráztságban , és egyéb effélében , tisztektül meg-fosztassanac , és a' külső Magiftrátus kezében adassanac. *» es mond nélkül való re segeskedésben*

XLVII. C A N.

A részeges Pradikátorokrol.

A' Kik részegséggel vádoltatnac , edgyfzer kétszer meg-intessenec, ha penig len életeket nem akarjác jobbitani , tisztektül meg-fosztassanac. Azon tisztec a' verekedőknek-is nyelveskedőknek, szidalommal és feddéffel nagy botránkozásra, és a' szent tisztnec kisseb-fégere hartzolóknak-is.

XLVIII. C A N.

Ne szolgállyanak a' le-tétettek.

AZ Edgyházi szolgác, kik rút vétkec miatt tisztektül meg-fosztattac és le-tétettek, semmiképpen ne szolgállyanac, hanem ha az Ecclesiát meg-követic : A' kik ez ellen tselekesz nec, vég-képpen el-vettet nec.

XLIX. C A N.

A' tisztektül meg-fosztattakat más a' tistre fel ne vegye.

A' Tisztektül meg-fosztatott és le-tétetett Edgyházi szolgác femmiképpen be ne vétessenec, hanem ha az Ecclesiát meg-követic. Ezt állattya a' Cárthágobéli másodoc Conciliumnac 7dic Canona-is: Tettzik, ugymond, hogy a' kik bűnők nec érdeme szerént az Ecclesiából ki-űzettec, ha valamelly Púspóktul, Seniortul, vagy Prædikátortul be-vétet nec, az-is azon vétekre kôteles léfszen emezeckel. Ide tartozic az Arausicanum Conciliumnac is tizedic Canona.

L. C A N.

a' tisttektül meg-fosztattakrol, kik e' világi hatalmasokhoz folyamodnac.

V Alakik bűnben tapasztaltattac, és az Ecclesiátul méltó büntetéssel meg-büntetec, a' hatalmasokhoz és külső oltalomhoz es nec, magokat az Ecclesia és annac iteleri ellen vakmerő-képpen vetvén, azok tellyesféggel minden meg-kegyelmezés nec reménsége nélkül el-vetteffenec, mint meg-dóglótt és búszhótt tagoc.

Az Edgyházi embereknek öltözettyek-ről.

HAZOC népe-is olyan legyen az Edgyházi szolgáknac, a' minéműeknec magoknac kell lenni, a' mint az Apostol parantsollya, és minden tehetségeckel el-távofztafsác a' buja öltözetet, drága és szokatlan köntöst, mind magoc f-mind házoc népe, ne láttassanac inkább vigyázni a' külső tsinofságra mint a' belsőre, tisztetekhez penig és személyekhez illendő ruhát visellyenec. A' Cárthágobéli 4dic Conciliumnac 45 Canona erről így szol: Az Edgyházi ember, mind öltözetiben f-mind járásában meg-mutassa hivatalos rendit, azért se köntösében se lába-béliben tziffrát ne üzzön,

L II . C A N .

Agarokat és kopókat ne tartsanac a' Prædikátoroc.

AZ Agathabéli Conciliumnac 35. Canona ez: A' Püspöknek, Seniornac, és Diacónusnac ne legyen szabad, agarat, se karoly madarat, se egyéb effélet tartani, ha ki penig e' személyec közzül effélékben gyönyörköd dic gyakran, ha Püspóc, 3. holnapig a' szent társaság nélkül legyen; ha Senior, kettőig.

L III. Can.

LIII. C A N.

Az olyan Prædikátorokrol, kik innepeken nintsenec hon Ecclesiájokban.

A' kik az szent rendben hivatalban levők közzül, innep napokon Ecclesiájokban nem leszne, ugymint, Ur napjan, Karátsonban, Husvétban, Pünköftben, holott magoc nyereségét úzic inkább mint sem az Ur szolgálattját, illic hogy három holnapig kin hagyatassanac a' szent tárfaságbol, ecképpen azok-is kik három egész hétig nintsenec hon Ecclesiájokban.

LIV. C A N.

A Prædikátoroknac nem szabad tántzban menniec.

Tltyuc az Ugrándozáft vagy Tántzot mind nyilván f-mind titkon a' Prædikátoroktul, azoknac mind feleségektül f-mind leányoktul, a' Mesterektül-is és Scholabéli Deákoktul: az ellenjárokac penig kemény büntetéffel meg-büntettyük; sőt intyük izorgalmatosfan a' külső embereket-is, hogy hadgyanac bekét immár a' pogányi bolondoskodásnac.

LV. C A N.

Minémü személyec tiltassanac az őszve esküttetéstül.

AZ el-hagyatott személyeket, az Ecclesia eligazítása, és el-vláo levél nélkül, és az őszve
nem

nem illendőket, s az leánazokat is 14 eszten-
dőnc alatta, öszve nem kell eskütni. A' kik ezt
által-hágjác elsőben 14 flor. büntetnek meg,
annakutánna ha többbe azt tselekefzic, tisztet
nélkül maradnac,

LVI. C A N.

*Mindenüt bizonyos házafság szörzők
legyenek.*

Mivel-hogy az igyenetlen házafságbol,
gyakorta nagy pöróc és veszekedés tá-
madnac, midón a' vén kofác és részeges asz-
szonyoc hafoc töltéjért, és tsak hogy inkább
lakhassanac, illetlen személyeket nősztetne
edgyben: Annak-okáért az Edgyházi szemé-
lyec edgyütt a' halgatókkal abban munkál-
kodgyánac, hogy falunként és várafonként,
tisztetéséges hirü nevü kereztyén személyek
legyenec, kiknek közben jaráfoc által illendő
személyec házasittassanac edgyben.

LVII. C A N.

*Tegyen bizonságot az ő halgatoi mellett a'
Prædikátor, a' mikor valamiből más Præ-
dikátor szolgálattját kívánnýác.*

HA a' szomszédásbéliec szomszéd prædi-
kátorral vagy kerezttetne, vagy esküt-
tetne, addig ne szolgállyon nékic az semmi-
képpen, mig bizonyos nem lészén abban,
hogy

37
C1

hogy vagy othon nintsen Prædikátorjoc avagy
igen beteg: Mert gyakorta, tisztátalan, illetlen,
vagy kótélbéli személyec esküsznec így edgy-
ben. A' kik pedig ehez nem tartják magokat,
törvény szerént büntettetnec.

LVIII. C A N.

Az Új házafoc ki-kirdetteffenec.

HOg a' botránkozásoc el távoztassanac (hog
valamiként tudatlanságból és véletlő kő-
télbéli személyec ószve ne köttesse) a' me-
nyegzei lakodalom és esküvés előtt, az egész
Keresztyénség előtt ki-hirdetteffenec afféle
személyec, a' kika' házafocban ószve akarnac
kötetni, még pedig erős fenytéc alatt, hogy
ha ki valami illetlen dolgot tud, idején meg-
mondgya azt a' Prædikátornac.

LIX. C A N.

*Vasárnapokon nem szabad menyegzői
lakodalmot tenni.*

A' Vasárnapokon nem kell meg-engedni a'
lakodalmokat, mert azoc a' napoc nem
vendégségre, dőslésre, hanem Isten igéjének
hallására és a' Templomban való járásra szen-
teltetec. Az hik ezt elmulattyác, méltoc az
ítéletre.

LX. Can.

*Az Ujjonnan házafult Afzszont nem kell
bé-avatni a Templomban.*

EL kell hadni, mint Pápista szokást, az Uj házafoc be-avatásat, a' gyermek szülőknek penig be-avatások, mivel nem lészzen bárányoc meg-áldozásával, sem galomboc meg-áldozásával, sem hagyot napoc meg-tartásával, hanem akkor szép tanitást és vigasztalást vésszenc az Afzszonyoc, és a' mellet hálá-adásoc, Istenhez valo könyörgések-is lészenc, mellyec nem tartoznac csak a' Sido nemzetre, hanem köz minden keresztyéneckel, keresztyéni szabadságból, de nem edgy átallyában való kételességből, meg tartathatic.

LXI. C A N.

Az afzszonyoc étzaka ne vendégeskedgyenec.

AZ afzszonyoknac étzakai vendégeskedés, buja tsintalanságo, fel-kelemben és fársángban el-vevsszen tellyességgel, az ellen rugodozokat az Isten igéjéből erős feddés száll a, és ha nem engednec, el-tiltatnac a' szent szc. rálattul.

LXII. Can.

LXII. C A N.

A melly Tanító Seniorjoknac nem engednec.

AZ Ecclesiái szükséges dolgokra a' kik hivattatnac, és el nem mennec, magoc dolgát nagyobnac tartván a' közönséges dolognál. Elsőben 1. fl. büntettetnec, annac utánna 3. fl. harmadszor mint meg-átalkodott engedetlenec meg-vettetnec.

LXIII. C A N.

A' nép nec jó akaratbol valo adakozásoknak eléb mozditásárol.

A' Három fő innepekben, Karátsonban, tudni-illic, Hufvétban és Pünköftben, esztendőnként, a' keresztyén nép minden Ecclesiáinkban szorgalmatossan intetteséc, az Ecclesia épületire való adakozásra; A' Prædikátoroc reftsége ebben ha ki-nyilatkozi a' vifitátoroknál, magoc jóvedelmeckarával léfszen, és valaki ebben az Ur dolgában tsalárdul forgoledic, átkozott léfszen mint Ananiás és Saphira. Melly dologrol illyen az Arelatenumi másodic Conciliumnac 28 Canona. A' Vasensis Synat rendelése fzerént; valaki a' nép adakozását el-lopándgya, vagy el-tágadgya az Ecclesiából, a' kit meg-tsalt, ki-reketteséc. Némelly szent atya penig azt mőndotta: hogy baráttjátul ember nec valamit el-

tagadni, lopás: de az Ecclesiát valaki megsallya, szentség törésben esic.

LXIV. C A N.

A meg-halo emberec meg-intessenec hogy javokbol ki ne tudgyák az Ecclesiát.

A Betegségekben lévő hiveket, és a' kik jól kívánnac meg-halni, az Edgyházi szolgácintséc szép kegyesen, hogy ne tsak maga örökőfire irjác testamentum tételekben, a' mi javoc vagyon, hanem az Ecclesiánac fokféle szükségére-is, kéz akarattyokbol, valamit hadgyanac, melly jó szokás hogy még régen is vólt, fok Conciliumokban olvassuc.

LXV. C A N.

A' Prædikátoroknac kell valamit hagyni Testamentomban az Ecclesiánac.

A Z Edgyházi végezéseckel edgyezni alit-tyuc azt-is, hogy mind a' Prædikátoroc, s mind Schola Mesterec, ha ez életből ki-múlnac, és lészén örökösóc, tsak valami részt-is az ó javokbol hadgyanac az Ecclesiánac, vagy pénzt vagy könyveket, vagy akarmit a' mivel birnac, ha penig semmi örökösök nem lészén, minden javokat egészíszén az Ecclesia szükségére hadgyác. Melly dologrol ugyan azt olvassuc Can. 24 Concilii Agathensis: A' melly Püspöknecc fiai vagy onokái nintsenec, egyebet az Ecclesia kívül örökösnecc ne hadgyon.

Az Ecclesia javának különb-külömbféle szükségéről.

A Keresztyének adakozását nem kell magunc szükségére minékünc költenünc, hanem az Ecclesia építésére kell azt költeni. Azért el-fogyván a' szép tudományoknac táplálói, rész szerént azt adgyuc az Academiában menő Deákoknac tanuságoc eléb mozdítására, rész szerént a' fő Oskolác tartására, rész szerént könyvec ki-nyomtatására, rész szerént az üldözés miatt bujdosó Prædikátor társainknac tápláláfokra, ha olly szegényec lésznec, rész szerént szolga társainknac özvegyec és árvájokra, kik igen nagy szegénységben hagyattanac. Ezekre való költésre penig és egyéb effelekre meg-tanit az idő.

A Prædikátoroc a' törvényben meg ne eskütteszenc.

A Melly Prædikátor, Püspóc és Senior engedelmeböl, törvényben hivattatic esküvéf-re ne eröltesséc, de esküvés gyanánt fel-szenttetésére kérdetteséc, mert nem kell kitsiny okbol meg-esküdni a' Papoknac, holott Urunc az Evangeliumban a' Tanitványoknac azt mondgya: hogy, Semmiképpen meg ne

esküdgyetec, &c. A' mi penig ezt fellyül hal-
ladgya, az gonofzbol vagyon. Matt. 5.

LXVIII. C A N.

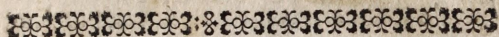
*Senkit nem kell erő-szac alatt hajtani a'
Hit vagy vallás bé-vételre.*

TUdván azt az írásbol, hogy nem emberi
erőből vagyon a' keresztyéni hit, mivel a'
test és a' vér nem jelentic nekünc azt meg, hané
a' mennyei Atya, kinek irgalmát ha veszfűk,
ugy lézünk oíztán hivek, annak-okáért U-
runc parantsolattya és az Apostoloc példája-
szerént, az Evangelium prædikálásával tani-
tani kell az embereket, nem üldözni kerget-
ni, hogy vegyék a' hitet.

LXIX. C A N.

A' meg-zabolázando Prædikátorokrol.

A' Fejetlen láboc, kik fejec nélkül, sem Püf-
póc alatt, mint Prædikátoroc, sem valami
külső hatalom alatt, mint világi emberek,
nem élne, söt hasonlóc a' Hippocentaurufok-
hoz, sem emberc sem lovac, holott senkitül
nem félne, a' magoc kénye töltésére szabad-
ságot üzne, valahol találatnac illyenec, tsa-
avargani ne engettesenek, hanem az Ur szol-
gálattyára erőltessenek, ha penig engedni nem
akarnac, tisztekből ki-vetteffenek.

NEDGYEDIK RESZ,
AZ
OSKOLAKROL.

I. C A N.

A Prædikátoroc minémü Mestereket fogadgyanac az Oskolában.

MIvel penig az Oskolác az Ecclesiáknac veteményes kertyei, a' Prædikátoroc tizti az Oskolákra valo szorgalmatos gondvifelés, és minden helyekben oly Oskola Mestereket fogadgyanak kik a' gyermekeket és iffiakat, az Isten felelmében és a' tisztességes tudományokban épitséc, serényen tanitsác. Azért a' Mesterek nec nem tsak a' Deáki böltségnec Nemes mesterségit, hanem az Isten felelmére néző dolgokat-is tanitanioo kell, minémü a' tiz parantsolat, a' hit ágazati, Catechismus, a' szent Irásnac Somma szereznt valo tudománya a' szentséges Enekec és Soltárooc, és innep napokon tsak a' hit dolgaira tanitsác az ó tanitványikat, és a' szentséges erkóltsre, a' kikben őket, a' menyire tölóc lehet, mind tanitsác s-mind intséc, söt eróltesék-is, hogy se a' könyörgéseket, se a' prædikatiokat el ne mulafsác, se a' szent erkólts el-

len valo irafokat, avagy a' mellyec iftentelen-
ségre vonnyác óket, ne olvaśác.

II. C A N.

*Az Oskola-Mesterec mind tanitványokkal
edgyüt engedelmesséc legyenec Prædi-
kátorjoknac.*

AZ Oskola-Mesterek, a' Prædikátoroktul
hivattatnac és fogadtatnac-bé az Oskolák-
ban, azért nékic minden Istenes és embersé-
ges dologban engedgyenec az ó tanitványok-
kal edgyüt: Az engedetleneket penig és párt-
úitóket, akar Mesterec s-akar Deákoc legyenec
ki-vethetic az Oskolákból a' Prædikátoroc, tsak
hogy Senior hirével.

III. C A N.

Az Oskola-Mesterek nec hűségekről,

AZ Oskola-Mesterec a' mint hogy fizetése-
ket a' kőtségtül törvény szerént vézic,
ugy vizontag, az igazságnac kőz regulái sze-
rént, tisztékben hivec legyenec, és az Osko-
lai iffiuság tanításában nem annyira nézzéc a'
magok épületit és hafznát, mint az ó-tanitvá-
nyokét, ne- is tsak magoc tanulásában töltsék
idejeket. Es az ó tanitványoknac értelmekhez
és elméjekhez ugy szabják magokat, hogy ha
az edgyfzer el-kezdet letzkét esztendeig el
nem végezic (a' Dialectican kívül, melly nec
két esztendőt hagyunc) hiven, fizetésektül
és

és esztendeig való bérektül, mint hafzontalan herék, és bérefec meg-fosztassanac. A' nem tanulóc penig és nem tanítóc, a' minéművec fokfalusi és feleséges Mesterec, el-küldessenec.

IV. C A N.

Valakic a' Prædikátori tisztet fel nem vésszic, meg ne fogatassanac.

A Z Oskola Mesterségre és egyéb Edgyházi tisztre, ugy-mint Káplánságra, Kántorságra, vakmerőképpen minden heréket, és tellyeséggel idegeneket a' kereszryéni kegyeségtül, és a' kik meg-vecic a' Prædikátori tisztet, nem kell botsátani, hanem a' kik felől jó reménség vagyon, sőt a' kik magokat arra kötelezic, hogy, ha jóvendóban hivatallyok léfzen, szolgálnac az Ecclesiának, hogy a' fiak kenyerét az oltárról le-lopván méltatlanul ne egyéc.

V. C A N.

Az Oskola Mesterek nec, erköltsökről és öltözeteokről,

N Emillic as Oskola-Mesterekhez, sem külső élet, sem külső öltözet, hanem tisztesség, kegyes élet és Edgyházi öltözet; ne adgyác azért e' világhoz magokat, se tobzodo bor-ivo iffiackal ne társalkodgyanac, hogy az Oskola kortsoma házzá ne legyen. Halako-

dalmi vendégségben hivattatnac, nem szabad nékic hartzolni a' pohárockal részegségre és okádásra, sem leányokkal, afzszonyokkal ugrálni tántzolni, a' szent rendnec nagy gyűlázatyával, a' kik penig Prædikátorjokat megvetvén effélet mérészelnek tselekedni, mint az edgyházi törvénynek gyalázoi, és a' mi tiszteséges állapotunc és szent rendünknek megmotskoloi, és el-fajult fiak, az Oskolákból kivetteffenecc.

VI. C A N.

Az Oskola-Mestereknek szertejárásokrol.

A'Torkos, és hafoc hizlalo némelly Mesterec, szomszédgyokat lakásért, ivásért gyakorta látogattyák, két, három, sőt több napokon-is távul lévén Oskolájoktul, még penig Prædikátorjoc hire nélkül, kiket megvetvén, tólóc szabadságot nem kérnec. Ez bűn tévéffenecc szabadságát el-mettzűc, és ugyan valoban parantsollyuc, hogy senki Prædikátorja hire nélkül Oskolájából kin ne légyen tsak edgyetlen edgy nap-is, hogy mikor a' szűkség kényszeriti-is őket hoszfab útra, prædikátorjoc engedelmebből légyen arra szabadságoc.

VII. C A N.

El kell üzni a' szerelmeskedöket, és a' szerelem énekeket el kell vesztetni.

Nemelly buja Mosterec és iffiu Deákoc nem lévén jó lelkek esmérési, sem Istent nem félvén, sem embereket meg nem bótsúlván, nem csak szerelem énekeckel rútúl gyönyörköttetic magokat, hanem szeretötskéket találván éjjel nappal azoknac házoknál vadnac, azért keményen parantsollyuc, Isten-tül az Ecclesiáknac hasznos igazgatására vött méltóságunc szerént, hogy tellyességgel elvesztesse a' szerelem énekec, és tűzbé vetesse: Es a' Mesterec és Deákoc tiszta életet éllyenec, mert az éb természetü szemtelen iffiac, edgyfzer ki-vettettec lévén az Oskolából, a' szent tisztre mint gyalázatos hirüec jóvendöben sem vétetnek-fel, sem iffiuságokban más Oskolác igazgatására nem botsáttatnac, mint világ szemeti, és az Ecclesiánac megrothadott tagjai.

VIII. C A N.

A' Deákoknac erkölsökröl és öltözetekröl.

Mivel az Oskolác az Ecclesiánac veteményes kertyei, kikből Isten az ö aratására munkáfokat szokott ki-hini. Szükség hogy a' Deákok-is a' kik az Oskolákban a' jó tudományokat tanullyác, nem csak erkölsökben, ha-

nem még öltözettyőkben-is, kegyességet és kiváltképpen való emberséget mutassanak, és olly öltözetet és lábabelit viseljenec, a' melyet az a' rend kíván. A' kik pedig Katona ruhát, hasogatott sűveget, vörös tsizmát vagy sárgát, feketén kívül, Töróc módra felnyírt haját, és egyéb effélet viselne, és fegyvert a' mikor nem kell-is viselne, akár Mesterec akár Deákoc legyenec, a' Scholából kiűzetessene.

IX. C A N.

A' Mesterek gyakorlyák a' prädikállásban és könyörgésben magokat.

Mikor a' Prädikátoroc vagy hon nintsene, vagy betegce, avagy nagy szorgalmatos foglalatofságoc vagon, Templomban könyörgéseket tenni, és prädikallani-is néhanéha szoktassák magokat az Oskola Mesterec, illendő öltözetben. Ezt pedig magoc szoktatására tselekedgyéc inkább, hogy sem azzal Prädikátorjokat segitenéc, hogy midőn fel-szenteltetne, tudatlanoc tellyességgel és szokatlanoc ne legyenec.

X. C A N.

Három esztendő engedteric a' Mesterekne.

Az öreg legényec három esztendeig taníthatyác az iffiakat, de nagy szorgalmatossággal a' tünnyáknac pedig csak két esztendőt sem

engedűnc, ha helyekben másokat találunc: A' feleséges Mestereknek pedig ne légyen szabad a' Scholában heverniec fokáig, a' tanulo iffiuság kárával, hanem ha semmit ferénységekben meg nem szűnnec és hátra nem hadnac.

XI. C A N.

Edgymásnac boszszuságot ne tegyenec az Oskola-Mesterec,

Történic gyakran, hogy tanitása bérit a' gyermek meg nem fizeti Mesterének, és más Oskolában megyen, vagy maga kényén, vagy más Mester tsalogatásából; hasonloképpen az öreg Deákok-is Mestere boszszuságára gyakran tserélic az Oskolákat, még pedig esztendő előtt. Annak-okáért senki a' Mesterec közzül, más tanitványát el ne hitegesse, se, ha maga szerént menne-is, be ne fogadgya, hanem ha az elébbi Mesterének meg-fizet. Az öreg Deákot se fogadgya-bé Oskolájában, Commendatoria nélkül, ne légyen gonosz versfengés a' szomszéd Mesterek között. A' kik az ellen tselekeznenec, iteletet vegyenec előttök-járojoktul.

XII. C A N.

A' halálos bűnben esett Mestereknek párttyokat fogók meg-intessenec.

AA' Törvény ellen élők, és ez ő előttök-jároknac vegezéseket semminek-tarto Me-

stereket, ha valakic oltalmazza, az Ecclesia-
botránkozásával, és a' szent Presbyteriumnac
bozfzuságával, s-karával, az ollyanoc a' Se-
nioroktul meg-intessenec ugyan valóban: :
hogy magokat fel ne fújác az Edgyházi hata-
lom ellen, hanem inkább mint engedelmes fiac,
minden tiszteséges dologban, alázatossan en-
gedgyenec náloknál főbbeknec.

XIII. C A N.

*A' Cántoroc az éneklésben mértékletlen
kiáltást ne űzzenec.*

A' Trullumi 6dic közönséges Gyűlésnec 75-
dik Canonátigy olvassuc: hogy azockik
a' Templomban énekleni jönec, akarjuc, ugy-
mond, hogy se rendeletlen ne tsevegjenec, se
természettyóc fölött ne kiáltozzanac, se egyéb
illetlenséget ne tegyenec, hanem nagy figyel-
metességgel és szívbéli töredelmességgel nyuj-
tsák-bé énekéseket Istenhez, ki a' titkokat
szemléli.

XIV. C A N.

*Mit kell énekleni a' Templomban vagy
olvasni.*

ERről így olvassuc a' Laodiceabéli Gyűlés-
nec 13 Canonát: Nem szükség a' tudatla-
noktul iratott és kőz énekeket mondani a'
Templomban, sem a' Canon kívül valo köny-
veket, hanem tsak szintén a' Canonicus köny-
veket

veket kell olvasni az O és Uj Testamentumbol.

XV. C A N.

Az Oskola-Mesterec meg-esküttetéséről.

Holott eckedig, nagy szívünc fájdalomával láttunc mémelly Oskola Mestereket, mint zabolátlanokat, kedvek szerént törvény kívül élni, illendő nec itéllyük és végezzük, kogy edgyül edgyig minden Oskola-Mesterec, e' föllyül meg-irt törvényekhez esküvéssel köteleztesse nec az ő Prædikátorjoktul, és még akoron, mikoron az Oskolában bé-iktatnac. a' Várasoknac és Faluknac Birái, Eskütt Tanátsi és gondvifelői elöt, hogy ha magoc kinyén nem, ilyen nagy hittel valo fogadás tételek vigye őket arra, hogy hivec lévén tisztékben, szent életet éllyenec.

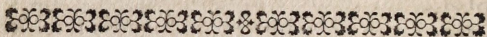
XVI. C A N.

Az Academiában fel-küldendőc igérjés engedelmeségeket elöttőc járojok-nac.

A' Mit régen a' Poëta éneklet: hogy né magoknac vonszác az ekét az ókróc, sem gyüjtic a' mézet magoknac a' méhec; eckoráig gyakran ugy volt nekünk-is dolgunc szívünc fájdalomával: kik nagy munkáncal meg-tanított fiait hazáncnac Academiában küldöttük, és hogy szintén immár hazáncnac szolgálhatta-

nac

nac volna, ki bostáttuc hazánkbol, költségünk és minden fáratságunc hejában menvén. Azért azt tselekedgyüc ez után, hogy a' melly Oskola Mesterinc az Academiákban, menne, hivségeketigérvén, magoc kezec irásával te- gyenec bizonyságot arról, hogy engedelmef- fec léfz nec e' szent Presbyteriumnac, és hazá- joknac tartozott háládatofságokat, tseleke- dettel-is me-bizonyittyác, el sem hadgyác e' mi szent Gyülekezetünket. A' kik penig ke- velységekből vagy nagyob jóvedelemért ha- zájokat meg-vetic, a' reájoc kólt summát ép- pen le-tegyec.

E Ó T Ó D I K R E S Z.

A'

G Y Ű L E S E K R Ó L.

I. C A N.

A' Gyűlés tétel nec okairol.

AZ Anyaszentedgyházban e' mi idónkig fok okokra nézve lóttec a' Gyűlés ec, az Apostoloc idejétül fogván, hogy tudni- illic némellyec fel-szenteltetné nec, a' látoga- tóktul meg-tapasztalt erkóltstelen életóc né- mellyek nec az Ecclesia itéletire vettetné nec,

a' ve-

a' veszekedés ec ki-vétetné ec az Ecclesiából,
 a' hit felől valo ellenkezés ec el-igazittatná-
 nac, és az Edgyházi székre néző minden igy-
 ek meg-itéltetné ec, a' törvénytelen ec érde-
 mec szerént meg-fenyittetné ec, törvény ec
 irattatná nac, a' hit vallása hirdettetné ec, a' té-
 velygóc meg-igazittatná nac, az eretnekec u-
 gyan ki-átkoztatná nac. Régen ama' nagy vi-
 lági Gyűlés ec ez okokért lótt ec, hogy a' kö-
 zönséges igaz keresztyéni hit ki-nyilatkoz-
 tatné ec, tanittatné ec, és meg-erősített né ec, az
 eretnekség ec fejei meg-sententiáztatná nac.
 Mint a' Niceabéli első Concilium Arrius el-
 len, a' Constantinápoli Macedonius ellen, az
 Ephesomi Nestorius ellen, a' Chalcedoniai Eu-
 tyches ellen, az Ecclesiának nagy hasznára ce-
 lebráltattac.

II. C A N.

*A' Püspöknek kell a' Gyűlést hir-
 detni.*

A' Püspóc a' Senioroc hirével, levél által
 hirdesse a' Gyűlést, melly levelet el-vévén
 a' Senioroc, a' magok-é mellet ki-ki az ó vidék-
 jében rendel az Ecclesiákban el-folytassanac,
 jól eleve a' Synat előtt, és arra a' levélre na-
 gyon vigyázzon minden, hogy se sohol meg
 ne tartoztasséc, se sohol ne mulasson.

III. Can.

III. C A N.

Minden esztendőben kell Gyűlésnec lenni.

EZ a' Niceabéli első Conciliumnac ötödik Canona, hogy jól rendeltetett az, hogy minden esztendőben kétszer lenne a' Püspökóc Gyűlése minden tartományokban: melyet úgy kell értenünc, ha tudni-illíc meg lehet, mert a' fok ellenkező okok miatt bár tsak edgyszer lehesse-is esztendónként, ófszszel vagy tavaszszal Gyűlésünc, meg-elégedgyünc véle, de ha nehéz és el-mulhatatlan kételenség eröltetne bennünket, másodszor-is ószve kell gyűlnünc.

IV. C A N.

A kik a' Gyűlésben valo menést el-mulattják.

A'Kik jelen nem lézneca' Gyűlésben, hanem ha el-kerülhetetlen kételenség, és igen nagy ok tartoztattya-meg őket, mellyről a' fzmofzéd Prædikátor társát, avagy Seniorját bizonyofsá tegye, meg-büntessene a' Synat rendelése szerént.

V. C A N.

Hogy mind a' Mesterek s-mind a' Deákok gyakorolják a' Gyűléseket.

AZ Oskola Mesterec és a' tudóssab Deákok, nem tsak a' szent Presbyteriumhoz valo köteles engedelmeffégec meg-mutatására, hanem

nem főképpen tanuláfnac okáért, és hogy öknem követhelessék előttök-járojokat, és hogy nevetkedhesse nec a' szentségekben, kegyes indullattal jelen legyenec ök-is Prædikátorjoc mellett a' szent Gyűlésben, és az ó tudományokat és kegyességeket közönségesen meg-jelentenni igyekezzene c, hogy ecképpen magokat az Ecclesia szeretetiben juttatván, előb-mozdulásfokat jóvendőben reménlhesse c.

VI. C A N.

Senki el ne merjen menni, mig el nem végeződic a' Gyűlés.

EZ az Arelatum másodíc Conciliumnac 19-czedic Canona: Ha ki penig jelen nem léfzen, avagy mig el nem ofzol a' Gyűlés, az atyafiác seregét el-hadgya, hirével légyen, hog' idegen ó az atyafiác tárfaságátul, és nem-is szabad ótet abban bé-fogadni, hanem ha a' jóvendő másic Gyűlés fel-szabadittya.

VII. C A N.

A Gyűlésben valo lételnec módgyárol.

JOzanon és kegyessen, mint egyebütt, a' Gyűlésben-is szintén ugy kell élni mindenec, tisztességes szállásfokra kell szállani, hogy a' másoc vétke nekünc szégyenünkre ne légye, valakik penig meg-részegefsz nec, tseveg nec, szitkozód nac és háboruságot indit nac, az e-gész Gyűlést földre borulván kövessék-meg.

VIII. Can.

*A' Gyűlésben valo rend-tartás-
rol.*

A' Harang szót meg-halván, menten mindnyájan seregenként bé-mennyűnc az Ur házában, a' holott magunkat alázatosan meg-hajtván, ki-ki magán imádgya az Urat, és olztán fel-emelkedvén hangos szóval a' Sz. Lélec Istent, ki igazgatoja Gyűlésünknek, a' kősséggel edgyütt magunc szűlőtte nyelvűnkön segítségűl hijuk, és meg-halगतván a' Prædikációt, megint alázatosan segítségűl hijuk és imádgyc ugyan azon szent Lelket. Annak utánna a' szent rendben helyhez tetendőket, a' Hit Agazatirol, tudományokrol és erkölcsokről meg-kérdezzűc, ki-ki közönségesen jó leiki ismerettel itéletet tévén felőlők, és a' kik méltók lésznek a' szent tisztre, kezűnc reájoc vetésével meg-áldgyc, és a' szent rendben állattyc. Annak utánna a' házasoc igyeket vagy egyéb dolgokat, mellyec az Ecclesia állapattját és elő-mentet nezic, veszfűc elő. A' jelen nem lévőköt meg tudakozzuc. Mind ezeket penig bőjtölve és nagy áhitatossággal igyekezzűc tenni, a' szent Apostoloc példajoc szerént, kikről olvassuc, hogy bőjtölvén, ugymond, és szolgálván az Urnac, &c.

IX. C A N.

Mind végig diszessen ályon a' Synat.

A' Miképpen hogy nagy áhítatossággal, és nagy feregléssel kezdetik-el a' Gyűlés, ugy kell azt tartani-is, mert rendeletlen rút-ság midőn elein buzog, közepin pösög, végén pedig ugyan meg-is hül. Mindennez azért végig kell a' Gyűlésben maradni, el kell bizony a' kin kuruttyolást távoztatni, és senkinec a' ki f-be járás, ottkin valo föl-f-alá sétálás, hafzontalan beiféd váltás meg nem engedtetic, hanem ha beteg és egészségtelen léfzen. Két avagy három orákor pedig déllyest, el-ozzol az edgy napi Gyűlés, ha meg nem tartoztattya valami nehéz dolog. Es léfzen az el-ozlás hálaadással és könyörgéssel. X. C A N.

A' fel-szentölendőknek examináltatásokról.

A' mi Helvetiai Confessionknac bizonyos részét dispotatoria meg-jegyezze a' Püspóc, és a' szerént, f-a' hitnecc egyéb fő ágazati szerént-is a' Mesterecc és Deákoc kic tudóssac az irásban, kérdezzéc a' fel-szentelendőket, de a' Philosophiát ne elegyitséc a' Sz. iráshoz, mert a' Scholában nem a' templomban tartozic. A' kérdezkedés pedig Deákul f-magyarul légyen, hogy a' halgato kőtség-is épüllyön, vigyázván arra a' Seniorockal edgyüt a' Püspóc, vagy arra rendeltetett bólts és tudós más személyec, kézfec legyenec pedig a' Prædikállásra a' fel-szen-

telendő személyec, mert fenkinec ott mentse
abbol nem adatic. XI. C A N.

*Tánulva jöjön és nagy késűlettel minden Prædi-
kátor a Gyűlésben.*

Holota' Gyűlésben mind tanulnunc s-min
tanitanunc kell, és a' dolog el-igazításába
helyes sententiát kell mondanunc, szűksé
hogy mindnyájan tudományal és kőnyvecke
mennyűnc oda, hogy mindenec a' Poëta mor
dáfa szerént, éneklésbē egyenlőc és feleletek
ben készeclégyenec. Így tettze-meg kinek
kinec a' szent Irásban valo épűlete, az iga
edgyező értelme, és magán valo vélekedese
is, mellyet el kell igazítani.

XII. C A N.

*Minden kérdések és feleletek jó lelki esmēretz-
ből legyenec.*

A' Szent Gyűlekezetben, holott a' szivűnke
visgáló szent Lélec vigyáz reanc, mider
kérdések és feleletec, tisztán és jo lelki ismē
retből legyenec, nem valakire valo gyűlő
ségből, maga fitogatásból, kötődésből, má
meg-gyalázásból vagy el-győzésből, hanen
csak egyedűl az igazság meg tudakozásabo
és szent s-kegyes igyekezetből. Így bizonyo
fon az Urtul ígértetett szent Lélec vezere
minket minden igazságra.

XIII. C A N.

Az öregbek meg-bőtsűltessenek.

AZ iffiak mint buzgobbak iffiuságoc miat
 a' Tifzteletes Véneknecc kóteles bõtsülett
 és fiui engedelmességet tegyenec. Senkit azo
 közzül meg ne vessenec, se meg ne tsufollya
 nac, hogy a' Chám átka reájoc ne szállyon, a'
 az egész Gyülésben közönséges feddeft és p
 rongatást ne vífellyenec.

XIV. C A N.

A' Visitátiórol okot kell adni a' Gyülésben.

A' Senioroc okot adgyanac Visitátiójokrol,
 tudni-illic mint találtac az Edgyhzái szol-
 gákat, ha feddendók-é, vagy ugyan tífztektól-
 is meg-fosztandóc, mert a' Prædikátoroc kö-
 zótt igaz fenytéknecc kell lenni, a' Gyülésben
 mind életec felől s-mind tudományoc felől
 szorgalmatossan kell értekezni, a' Seniorok-
 tul meg-feddessenec a' kik bünösóc léznec,
 éshagyogyithatóc, a' jó útra vízfza-hozassa-
 nac, ha penig meg-jobbithatatlanoc, ki-vet-
 tessenec tífztekból, és mint farkasoc az Ur nyá-
 ja mellől el-űzessenec az igaz pásztoroktul
 Helvet. Confess. c. 18.

XV. C A N.

Az Ecclesia sükségére sedett pénz ki-adassóc.

MAsod avagy harmad napján a' szent Gyü-
 lésnec, minden Prædikátoroc az ó Eccle-
 siájoc adományát, mint Istennec nyujtot a jar-
 deket az ó Seniorjoknac hiven és minde

a' Synat, az ő Ecclesiájokban ha meg-térnec, az egész szent Presbyteriü nevével meg-köszön-nyéc halgatojoknac jó és áhíthatos adakozáso-
kat. Azt penig a' szedegettett pénzetskét számban vévén, adgyác az Archidiaconusnac meg-takargatáfra és őrzéfre, ki minden költségről, mellyet tótt az ő előttök-járók parantsolattyából, számot adgyon a' Gyűlésben.

XVI. CAN.

Az önként adatott pénzt a' Causans személyektől nem kell meg-vetni.

A' Kik házasságbéli igyeket a' szent Presbyterium eleiben adgyác, hogy el-igazításséc, a' meg-mondott sententia után, ha magoc embersége szerént, mint edgy köszönetből, valami pénzetskét nyujtanac, vagy egyebet, jó lelki isméréttel el-vehettyúc annyi munkákra, mert a' nyomtato ókörnec tudgyuc hogy száját nem kell bé-körni.

XVII. CAN.

E' Törvényec alá mindenec alá-irjanak.

EDgyül edgyig minden Prædikatori szemé-lyeknec, mind mostaniaknac, s-mind a' kik jövendőben következec, e' Törvényec alá sa-
ját magoc kezec irásával nevetek alá kell ir-
nioc, az ő szent engedelmeségeknec meg-bi-
zonyítására, a' kik penig azt nem tselekezc, a'
mi társaságunc nélkül el-lészec, mint fejte-
len lábak.

Tempore impositionis manuum.

Szent az Ur és szent az ő néve, idvőséges szent igéje, szentséges minden ő szörzése, rettenetes ő törvénye.

Tellyes hatalmu mindeneken, a' mennyei feregeken, birodalma mind mennyen földön, és a' mélységes tengeren,

Ennek házában kik szolgáltoc, mint Pálma fák virágoztoc, ének zoval őt imádgjátoc, és szent nevét úgy áldgyátoc.

Parantsolattyát fogadgyátoc, felelemmel imádgjátoc, áldomása szál ti reátoc, ha tiszteetekben el-jártoc.

Ha értelem nélkül szükölködtoc, azt az Urtól ti kérjétec, kétség nélkül el-is vészitec, szent törvényét őrizzétec.

Az Ur hogy meg-áldgyon titeket, igazgalméteket, bátorítsa ti sziveteket, büntőlirizzen titeket.

Nagy méltóság ez ti rajtatoc, hogy Isten papjai vadtoc, azért nékie áldozzatoc, őtet pontként áldgyátoc.

Uralkodic ti kőzöttetec, mert lakozic ti ünnetec, őrvendezzen a' ti szivetec, oh menestei örökösoc.

Sionban vagyon ő lakása, ővé Sálemmec asafa, mondásában nints változáfa, népéneccs paifa.

a' Synat, az ő Ecclesiájokban ha meg-térnec, az egész szent Presbyteriü nevével meg-köszönnyéc halgatójoknak jó és áhíthatos adakozásokat. Azt penig a' szedegettetett pénzetskét számban vévén, adgyác az Archidiaconusnac meg-takargatáfra és őrzéfre, ki minden költségről, mellyet tótt az ő előttök-járók parantsolattyából, számot adgyon a' Gyűlésben.

XVI. CAN.

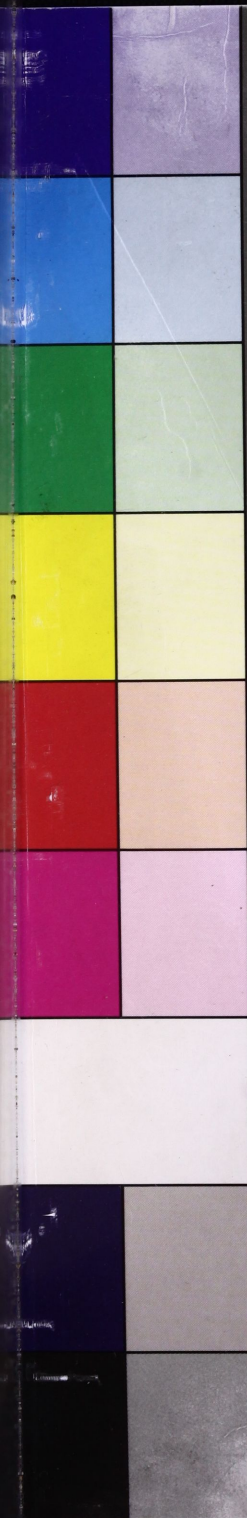
Az önként adatott pénzt a' Causans személyektől nem kell meg-vetni.

A' Kik házasságbéli igyeket a' szent Presbyterium eleiben adgyác, hogy el-igazítasséc, a' meg-mondott sententia után, ha magoc embersége szerént, mint edgy köszönetből, valami pénzetskét nyujtanac, vagy egyebet, jó lelki isméréttel el-vehettyüc annyi munkánkra, mert a' nyomtato ókór nec tudgyuc hogy száját nem kell bé-körni.

XVII. CAN.

E' Törvényec alá mindenec alá-irjanak.

EDgyül edgyig minden Prædikátori személyeknec, mind mostaniaknac, s-mind a' kik jóvendóban következec, e' Törvényec alá saját magoc kezec irásával nevetek alá kell írnioc, az ő szent engedelmeségeknec meg-bizonnyítására, a' kik penig azt nem tselekeszic, a' mi társaságunc nélkül el-lészec, mint fejtelnen lábak.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Inches
Centimetres

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

um.
 vófséges
 fzórzé-
 hennyei
 ven föl-
 Pálma
 gyátoc,
 emmel
 na tifz-
 zt az
 zitec,
 zga-
 intól
 lsten
 ötet
 ic ti
 len-
 nec
 nec

